APR - 4 1955
APR 15 1955

The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.
Published Twice Weekly by the Daugavas Vanagi. — Editorial and Business Offices: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Telephone — EM 8-0792. Cable Address: Latamerika. Editor in U.S.A. — A. Zvēriņš, 102-15 85 Drive, Richmond Hill 18, N.Y., U.S.A. Tel.: Virgina 9-7778.
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA
WEDNESDAY, MARCH 30, 1955

LATVIJA
AMERIKĀ

25./356. n-rs. TREŠDIEN, 1955. GADA 30. MARTĀ 5. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — apgāds Daugavas Vanagi. Redaktori: I. Vīksna, J. Vītols, A. Gailīte. Redakcija un kantoris: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Tel. — EM 8-0792. Telegrammu adrese — Latamerika. ASV redakcija — A. Zvēriņš, 102-15 85 Drive, Richmond Hill 18, N.Y., U.S.A. Tel. — Virgina 9-7778. Abonēšanas maksa ASV un Kanadā: par 1 mēn. $1.50; par 3 mēn. $4.50; par 6 mēn. $8.50; par 1 gadu $16.00. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $1.40; tekstā $2.80 par 1 colas telpu 1 slejā

VAI ATKAL JAUNA KONFERENCE?

Padomju Savienības premjērs maršals Bulgāņins nedēļas nogalē TASS korespondentiem izteicās, ka viņš ir ieinteresēts Sav. Valstu prezidenta Eizenhauera priekšlikumā tuvākā nākotnē sasaukt četru lielvalstu konferenci.

Maskavā. — Padomju Savienības premjērs maršals Bulgāņins ir ieņēmis pozitīvu nostāju attiecībā pret Sav. Valstu prezidenta Eizenhauera 4 lielo konferences priekšlikumu. Bulgāņins norādīja, ka konferences doma Padomju Savienībā ir bijusi nobriedusi jau pirms Eizenhauera priekšlikuma; ka arī Padomju Savienība ir gatavojusies sasaukt 4 lielvalstu konferenci, lai parakstītu Austrijas miera līgumu. Lieki sacīt, ka Austrijas miera līgums līdz šim nav parakstīts vienīgi tādēļ, ka tam pretojās Padomju Savienība. Pretojās desmit garus gadus.

Četru lielvalstu konferencē piedalītos Sav. Valstis, Anglija, Francija un Padomju Savienība. Interesanti atzīmēt, ka sakarā ar gaidāmo konferenci nedz Rietumi, nedz Austrumi nav minējuši ne pušplēsta vārda, ka konferencē piedalīties vajadzētu arī komūnistu Ķīnai. Varēja domāt, ka kopš Berlīnes konferences, kur Padomju Savienība mēģināja nostabilizēt piektās lielvalsts vārdu, Maskava centīsies iespēlēt ķīniešus visās nākotnes konferencēs, lai sev iegūtu vismaz vienu sabiedroto. Bet šoreiz par to nekas netiek minēts.

Paša Padomju Savienības jaunā ministru prezidenta maršala Bulgāņina komentāri Eizenhauera četru lielvalstu konferencei bija ļoti lakoniski: „Padomju Savienības valdība, tāpat kā līdz šim, ieņem pozitīvu nostāju attiecībā pret Sav. Valstu prezidenta Eizenhauera proponēto lielvalstu konferenci — ja tiek paredzēta tāda konference, kas palīdzētu samazināt vispārējo saspīlējumu starptautisko attieksmju starpā." Maršals Bulgāņins ne ar vienu vārdu nepieminēja prezidenta Eizenhauera noteikumus, uz kuru pamata šāda lielvalstu konference būtu sasaucama, un, proti, ka vispirms Padomju Savienībai ir darbos jāpierāda sava labā sadarbošanās griba. Bulgāņina komentāriem ievadvārdus sacīja Padomju Savienības ārlietu ministrija, pieminot prezidenta Eizenhauera 23. marta preses konferences laikā sacīto, ka pirms tiešu sarunu sākuma 4 lielvalstu galvu starpā būtu sasaucama sagatavošanās konference, kur minētās 4 lielvalstis pārstāvētu ārlietu ministri. Padomju Savienības ārlietu ministrija atkārtoja arī prezidenta Eizenhauera vārdus, ka „mēs nedrīkstam atmest cerību, ka kādā jaunā konferencē varētu panākt ko konstruktīvu..."

Padomju Savienības nostāja 4 lielvalstu konferences jautājumā ir radījusi ļoti labvēlīgu reakciju Sav. Valstīs. Prezidents Eizenhauers domā, ka Padomju Savienība neapšaubāmi piekrīt konferences sasaukšanai, bet ka sakarā ar krievu nostāju pēdējie grib izvairīties no noteiktas darba kārtības sastādīšanas, t. i. atskaitot Austrijas miera līguma jautājuma pārrunāšanu. Arī šeit, kā liekas, Padomju Savienība ir mainījusi savu līdzšinējo nostāju, kas vienmēr pirmajā vietā lika Vācijas jautājumu. Tagad pirmajā vietā atrodas Austrija. Visa konferences tālākā gaita, ja pēc Austrijas sarunām vēl varēs domāt par konferences tālāko gaitu, tiks atstāta 4 lielvalstu galvu ziņāšanā.

GODA VIESI UN MĀKSLINIEKI KALPAKA UN LEĢIONA ATCERES VAKARĀ MONTREĀLĀ

No kreisās: kalpakietis plkv. Tirzītis, vijolnieks G. Lapensons, Free International prezidents Mr. John Badger, kalpakietis LKOK G. Apinis, Montreālas Latviešu biedrības pr-ks A. Bremze, konsuls V. Tomsons, pianiste Dagmāra Kokere, DV Kanadas valdes pr-dis V. Mukts, Igauņu bij. kara veterāņu prezidents Kanadā H. Pupill, DV Montreālas nod. pr-ks O. Klavenieks, leģionārs — kara invalīds J. Steprans, DV Montreālas nod. sarīkojumu un aprūpes daļas vad. J. Leitens. Foto J. Baltiņš

FRANCIJAS SENĀTS RATIFICĒ PARĪZES LĪGUMUS

Senātori ilgojas pēc sarunām ar Maskavu

Parīzē. — Pēc Eiropas armijas projekta nogremdēšanas un mēnešiem ilgas kavēšanās Parīzes līgumi Francijā beidzot ir ratificēti. Nedēļas nogalē savu jā vārdu pateica franču Senāts pēc tam, kad bija saņēmis ministru prezidenta Fora un viņa valdības solījumu, ka līgumu ratificēšanai pēc iespējas ātrākā laikā sekos sarunas ar Padomju Savienību.

Īsi pirms līgumu ratificēšanas, pacēlās jautājums, ka sarunām ar Padomju Savienību vajadzētu notikt pirms Senāta lēmuma. No šādas muļķības Foram Senātu tomēr izdevās atturēt, bet tas bija panākums vienīgi apsolot drīzas sarunas ar komūnistiem. Fors sacīja, ka sarunu jautājumā viņš jau ir sazinājies ar Angliju un Savienoto Valstu valdībām, kas likušas saprast, ka ir vienās domās ar Francijas ministru prezidentu.

Parīzes līgumus līdz šim jau ir ratificējušas desmit valstis, piecām tas vēl ir jādara. Šeit tomēr nekādas grūtības un kavēšanas vairs nesagaida, jo, redzēdamas Francijas izšķiršanos, arī pārējās sekos visdrīzākā laikā.

Pēc Parīzes līgumu ratificēšanas Senātā ministru prezidents Fors parlamentam paskaidroja, ka viņš centīsies panākt politiski tādu pašu vienotību Sav. Valstu, Anglijas un Francijas starpā, kāda pastāv militārā laukā Ziemeļatlantijas organizācijā. Ja šīs trīs lielvalstis ir uzņēmušās kopēju militāru problēmu atrisināšanu, kādēļ gan lai tas tā nebūtu arī politiski? Francijai pašreiz ir uzkrājušies vesela rinda jautājumu, kuru atrisināšanai būtu vēlama Sav. Valstu un Anglijas palīdzība. Viens no šiem jautājumiem, bez šaubām, ir Francijas stāvoklis Ziemeļafrikā, kas nesen nonāca spēcīgās kritikas ugunīs Apvienotās Nācijās. Otrs jautājums, kas pašreiz uztrauc Franciju ir Sav. Valstu politika Tālajos Austrumos. Ministru prezidents Fors domā, ka Ķīnas nacionālistu pārstāvja līdzrunāšana Apvienoto Nāciju Drošības padomē ir vienkāršs „reālisma trūkums."

MASKAVA NEATLAIŽAS

Parīzē. — Francijas ārlietu ministrs Pinē brīdināja Senātu nevilcināties ar Parīzes līgumu ratificēšanu, kas Rietumvācijai dotu tiesību uzsākt savas armijas formēšanu. Senāta debašu sākumā likās, ka Rietumvācijas apbruņošanās līgumi tiks ratificēti bez kavēšanās, bet tad pacēlās jautājums par sarunām ar Padomju Savienību.

Pinē sacīja, ka sarunas ar Pad. Savienību var notikt tikai pēc, bet nekādā gadījumā pirms Parīzes līgumu ratificēšanas, kas būtu tīša skriešana komūnistu izliktā slazdā. Sarunas ar krieviem pašreizējos apstākļos nozīmētu Vācijas bruņošanās aizkavēšanu uz nenoteiktu laiku, un iespējams, visas Ziemeļatlantijas organizācijas bojā eju. „Tikai tagad," sacīja Pinē, „kad komūnisti ir pārliecināti, ka Rietumus sašķelt nav iespējams, viņi ir gatavi uzsākt sarunas, lai Rietumvācijas bruņošanās aizkavētu pēc iespējas ilgāk."

GROMIKO IZPAUŽ NOSLĒPUMU

Padomju Savienība grib atbruņoties tā, lai paliktu apbruņota

Londonā. — Piecu nāciju sarunās Padomju Savienība paziņoja, ka ir gatava pieņemt Rietumu plānu, kas paredz atbruņošanos trīs dažādās pakāpēs. Par apmēriem, kādos atbruņošanās būtu izvedama, Padomju Savienība un Rietumu valstis nav vēl varējušas vienoties. Tātad praktiski pašreizējās atbruņošanās sarunas nav vēl devušas nekādus panākumus.

Kaut gan paredzēts sarunu rezultātus turēt slepenībā, Padomju Savienības pārstāvis Gromiko kādā TASS aģentūras preses konferencē paskaidroja, ka nesaskaņas Austrumu un Rietumu starpā vēl joprojām pastāv, jo nav varēts vienoties par starptautiskās atbruņošanās pārraudzības komisijas darbību. Šāda Gromiko rīcība izraisīja asas piezīmes Anglijas un Francijas ārlietu ministrijās. Sarunās piedalās Kanada, Sav. Valstis, Anglija, Francija un Padomju Savienība; tās notiek Apvienoto Nāciju paspārnē, līdz šim apspriestas šādas problēmas:

1. Rietumu pasaules priekšlikums paredz trīs lielvalstu — Sav. Valstu, Padomju Savienības un komūnistu Ķīnas armiju samazināšanu, atstājot 1—1,5 milj. karavīru katrā. Padomju Savienība pieprasa proporcionālu armiju samazināšanu par vienu trešdaļu. Rietumiem šāds komūnistu plāns nav pieņemams, jo tas atstātu Padomju Savienībai vismaz 3.5 milj. vīru lielu armiju.

2. Rietumu plāns paredz, ka katras atbruņošanās fazes sākumā nekavējoties jāsāk darboties starptautiskai atbruņošanās pārraudzības komisijai.

Padomju Savienība piekrīt izdarīt atbruņošanos trīs dažādās pakāpēs, bet par atbruņošanās pārraudzības komisijas darbību neko nemin.

Rietumi tomēr ir gatavi sarunas turpināt tik ilgi, kamēr vien pastāv cerības gūt pienākumus.

Anglijas ārlietu ministrija, pārmetot Gromiko pļāpāšanu, pāskaidro, ka tagad arī Rietumu valstis nekavēsies publicēt līdzšinējo sarunu rezultātus. Cik zināms, tad Gromiko TASS žurnālistiem ne tikai izpauda atbruņošanās konferences noslēpumus, bet arī pielika mazliet no savas puses, uzsverot, ka atbruņošanās sarunu laikā Rietumi nepārtraukti turpinājuši savu bruņošanās propagandu, īpaši par atomieročiem un ūdeņražbumbu.

ČERČILS AIZIES 5. APRĪLĪ

Londonā. — Anglijas valdības pēdējā sēde bija veltīta premjera Čerčila aiziešanai atpūtā. Čerčils aiziešanu paziņošot 5. aprīlī. Pirms tam viņa rezidencē notiks atvadīšanās mielasts, kurā piedalīsies karaliene Elizabete un Edinburgas hercogs. Premjers jau bija pēdējā audiencē Bukingemas pilī, kur ar karalieni apsprieda aiziešanas formalitātes, kas ir ļoti vienkāršas: pirmais ministrs nodos karalienei zīmogu un ieteiks iecelt viņa vietā Antoniju Īdenu.

Pēc Čerčila aiziešanas kabinetā tikšot izdarītas pārmaiņas: ārlietu ministriju pārņemšot tagadējais aizsardzības ministrs Mekmillens, bet viņa vietā nākšot apgādes min. Selvins Lloids.

NACIONĀLISTI PAREGO

„Sarkanie ir spējīgi uzbrukt, bet neuzbruks"

Vašingtonā. — Ķīnas nacionālistu paregojums, ka aprīļa vidū komūnisti mēģinās iekarot Matsu un Kvēmojas salas Sav. Valstu militārās aprindās tika uzņemts ar neslēptu skepticismu. Amerikāņu militāristi nebūt nenoliedz, ka Ķīnas komūnisti nebūtu spējīgi šīs salas iekarot. Pēc visām ziņām spriežot, komūnistiem ir pietiekami invāzijas spēki šo operāciju sekmīgai veikšanai. Tai pašā laikā amerikāņi netic, ka invāzija nāks. Vismaz ne aprīļa vidū. Cik zināms, tad 18. aprīlī Bandungā, Indonēzijā, sanāks Āzijas — Afrikas konference. Invāzija pret nacionālistu salām tieši konferences sākumā nebūtu nekādā ziņā nesaskaņā ar komūnistu Ķīnas ilgi sludināto miera propagandu un atstātu slikti iespaidu uz pārējiem konferences pārstāvjiem.

Kvēmojas un Matsu salu lietā Savienoto Valstu politiskā nostāja vēl joprojām ir neskaidra, jo amerikāņi līdz šim ir liegušies izteikties, vai palīdzēs salu azsardzībā vai ne. Vairums Sav. Valstu sabiedroto savu stāvokli ir deklarējuši, likdami amerikāņiem saprast, ka par piekrastes salu aizsardzību negrib neko dzirdēt. Šo atturīgo sabiedroto starpā ir arī Anglija un Kanada.

Prezidents Singmans Rī astoņdesmitgadnieks

Seulā. — Atzīmējot Dienvidkorejas prezidenta Rī astoņdesmito dzimšanas dienu, Seulā no Savienotām Valstīm bija ieradies kādreizējais 8. armijas komandieris ģen. Van Flīts. Runā Seulā ģen. Van Flīts izteicās, ka, sekojot viņa plāniem, komūnistu armija Korejā būtu tikusi sakauta un tām būtu vajadzējis tikt sakautām jau 1953. gada aprīļa un maija mēnešos, kad ienaidnieks atkāpās visā frontē. (Tālo Austrumu virspavēlniecība noraidīja toreizējā Sav. Valstu 8. armijas komandieŗa ģen. Van Flīta ofensīvas plānus).

Savās dzimšanas dienas svinībās runāja arī pats jubilārs, aicinādams brīvo pasauli uzsākt krusta karu pret komūnistiem. Rī sacīja, ka amerikāņi vispār vēl nenojauš, ka viņu demokrātija jau atrodas spēlē. Rī asi kritizēja Rietumu miermīlīgās koeksistences plānus kā nekam nederīgus cīņā pret komūnismu.

VĒL VIENS NĒRU

Jaundelhi. — Viesodamies pie Indijas ministru prezidenta Nēru, Burmas ministru prezidents U Nu paskaidroja, ka viņš jūnija mēnesī paredzējis doties uz Sav. Valstīm, lai sastaptos ar prezidentu Eizenhaueru. U Nu misijas iemesli ir labāku attieksmju panākšana komūnistu Ķīnas un Sav. Valstu starpā. U Nu centīsies izskaidrot Eizenhaueram komūnistu Ķīnas „bailes" no Sav. Valstīm, kamēr aprīlī paredzētajā Āzijas — Afrikas konferences laikā komūnistu Ķīnas ministru prezidentam Ču En Lajam mēģinās izskaidrot, kādēļ amerikāņi „baidās" no komūnistu Ķīnas. Rietumu diplomātiskajās aprindās valda uzskats, ka U Nu nevarēs pastāstīt nekā tāda, ko viena puse par otru jau nebūtu dzirdējusi.

Atpakaļ uz Rumāniju

Hongkongā. — Hongkongā pienākušas ziņas, ka somu tankkuģis Aruba ar komūnistu Ķīnai tik nepieciešamo aviācijas degvielu kravu pēc jūrnieku sacelšanās bijis spiests mainīt kursu un uzsākt gaŗo atpakaļceļu uz savu izejas ostu Rumānijā. Tai pašā laikā kādam poļu tankkuģim tomēr laimējies nepamanītam izskriet cauri nacionālistu blokādei un papildināt trūcīgos komūnistu Ķīnas degvielu krājumus. Nacionālisti šai sakarā paskaidro, ka bijuši tā nodarbināti ar Arubas uzmanīšanu, ka poļu ķeršanai nav bijis laika.

DIENVIDVIETNAMĀ NEMIERI PIEŅEMAS

Saigonā. — Dažādās nemiernieku grupas Dienvidvietnamā, kas nav apmierinātas ar ministru prezidentu Ngo Dinh Diemu un viņa valdību, kļūst arvienu lielākas, spēcīgākas un aktīvākas. Ja arī vienā otrā vietā valdības karaspēkam ir izdevies nemierniekus apklusināt, tad caurmērā tomēr apspiešanas operācijas līdz šim ieskatāmas par nesekmīgām, un pašreiz Dienvidvietnama vairāk kā jebkad atrodas pilsoņu kaŗa priekšvakarā.

Tā kā vispārējās vēlēšanas Vietnamā ir paredzētas 1956. gadā, kas vairs nav tik tālu, tad redzot savstarpējo nesaprašanos dienvidus daļā komūnisti var tikai rokas berzēdami priecāties, saskatīdami sev ražīgu darba lauku.

Pēdējās ziņas no Dienvidvietnamas liecina, ka nemiernieku spēki uzsākuši koncentrēties galvaspilsētas Saigonas apkārtnē, gatavodamies uzbrukt valdības sēdeklim. Uzbrukumam Saigonai apvienojušās divas dažādas nemiernieku armijas: Bin Ksjuena rīcībā atrodas vismaz 10.000 labi bruņotu vīru, kamēr Hao Hao reliģiskās kustības spēku lielums nav zināms, bet arī tur karavīru skaits sniedzas tūkstošos.

Saigonas pilsēta atrodas pilnīgā kaujas gatavībā. Ielas gandrīz izmirušas, civiliedzīvotājus neredz, patrulē vienīgi armijas vienības un bruņotas mašīnas. Visās stratēģiskās pilsētas vietās novietoti steigā pievestie valdības karaspēka papildspēki, kamēr Saigonas franču armija gatavojas pilsētā dzīvojošo eiropiešu un amerikāņu aizsardzībai.

JAPĀNA IZVĒLAS VIDUS CEĻU

Tokio. — Savā ārpolitikā Āzijā Japānas valdība ir izvēlējusies zelta vidus ceļu. Japāna atzīs abas Ķīnas: sarkano un nacionālo. Japānas min. prezidents Hatojama un ārlietu ministrs Šigemitsu ir nākuši pie atzinuma, ka vienīgi ar šādu politiku — izpatīkot kā kreisā, tā labā spārna nogrupējumiem — viņu demokratiskā partija var palikt pie varas.

Paziņojot Japānas divkosīgo ārpolitiku, ministru prezidentam nācās sastapties ar asu labā spārna opoziciju, kas pārmeta valdībai draudzēšanos ar komūnistiem. Hatojama atbildēja, ka viņa draudzīgā politiskā nostāja pret Padomju Savienību un komūnistu Ķīnu palīdzēs aizkavēt 3. pasaules karu, tai pašā laikā palīdzot Japānai paplašināt tik ļoti nepieciešamo ārējo tirdzniecību. Čangkaišeka valdību Hatojama nolēmis atzīt tādēļ, ka Formozu apdraud komūnistu Ķīna, līdz ar to apdraudot arī pasaules mieru.

MAĻENKOVS SĒŽ BLAKUS BULGĀŅINAM

Padomijas Augstākās padomes prezidents paregо

Kad 24. martā Maskavā sākās jaunievēlētās PSRS Augstākās padomes pirmā sesija, atklāšanā piedalījās valdības galva Bulgāņins un kompartijas 1. sekr. Chruščevs, kā arī ārvalstu diplomāti. Pirmajā rindā blakus Bulgāņinam vienā pusē sēdēja Chruščevs un otrā Maļenkovs, kas vecās padomes sesijā 8. februārī atzinās par nespējīgu vadīt valsti un atkāpās. Sēdes laikā viņš vairākas reizes apmainījās ar Bulgāņinu piezīmēm, laikam komiskām, jo abi gardi smējās. Tātad paregojums, ka Maļenkovs zaudēs arī galvu — nav vēl ne tuvu īstenojumam.

Maskavā. — Runādams Pad. Savienības Augstākās padomes slēgšanas sesijā, padomes prezidents maršals Vorošilovs sacīja, ka karš neatnesīs civīlizācijas beigas, kā to biedina Rietumi, vienīgi iznīcinās kapitālistisko sistēmu, kas jau tagad savu laiku ir pārdzīvojusi.

Maršala runu noklausīties bija atnākušas visas Padomju Savienības valdības vadošās personas. Iztrūka vienīgi agrākais ministru prezidents Maļenkovs.

Ķīnieši samazinās spēkus Ziemeļkorejā

Hongkongā. — Komūnistu Ķīnas valdība ziņo no Pekingas, ka tuvākā laikā 6 ķīniešu divīzijas tiks atvilktas no Ziemeļkorejas. Kopš pagājušā gada septembra, ticot komūnistu oficiālajiem ziņojumiem, Ziemeļkoreju jau atstājušas septiņas divīzijas. Klāt pieskaitot tagad minētās sešas, kuras paredzēts izvākt līdz maija mēnesim, Ķīnas komūnisti no Ziemeļkorejas būs atvilkuši 13 divīzijas.

Ķīnieši Ziemeļkorejā rīkojas tāpat kā Apvienotās Nācijas Dienvidkorejā: ziemeļos top jaunas ķīniešu apmācītas un apgādātas korejiešu divīzijas, kas aizstāj aizejošos ķīniešus.

Eizenhauers runā par Jaltas dokumentiem

Preses konferencē pag. nedēļā prezidents Eizenhauers atbildēja uz jautājumu par Jaltas dokumentiem. Viņš paskaidroja, ka šo dokumentu publicēšanā nekā jauna nesaskatot.

„Nevar spriest," teica prezidents, „par toreiz Rūzvelta — Čerčila — Staļina apspriedē pieņemtiem lēmumiem, raugoties no mūsu dienu viedokļa. Vainot kādu par to, kas izdarīts pirms 10 gadiem, nav pareizi un tas nevienam nekāda labuma neatnesīs. Cilvēki, kas tā rīkojas, aizmirst vienu: kaŗa laikā apstākļi bija pavisam citādi nekā patlaban, un tos rekonstruēt nav vairs iespējams. Amerikāņi, kas piedalījās Jaltas konferencē, rīkojās savas valsts interesēs, kuŗas toreiz aizstāvēja sabiedrotie.

TRACIS LIDLAUKĀ

Malkoms Bersons, kas komūnistu Ķīnas cietumā nosēdējis trīs gadus par spiegošanu ASV labā, tagad no Hongkongas atgriezies ASV. Lidlaukā viņu sagaidīja lielāka grupa radinieku, draugu un žurnālistu. Vispirms Bersons izvilka no kabatas 5 aprakstītas lapas un sāka skaļi lasīt proklamāciju, kurā apgalvo, tāpat kā Hongkongā pēc izlaišanas no cietuma, ka viņš patiešām bijis amerikāņu spiegs, un ķīnieši darījuši pareizi viņu iesēdinot cietumā.

„Es kļuvu amerikāņu spiegs," lasīja Bersons, „1945. gadā. Par noziegumiem, ko es izdarīju, mani apcietināja 1951. g. 21. jūlijā..." Šinī vietā radinieki sāka viņu pārtraukt, neļaujot lasīšanu nobeigt. Tūdaļ viņa māsa izrāva Bersonam no rokām papīra loksnes, atbraucējs sāka kliegt: „Es gribu pateikt taisnību. Ķīnieši ar mani apgājās ļoti labi..."

Pūlēm B. nomierināt — nebija panākumu, viņš turpināja apgalvot, ka jāpasakot visa taisnība.

„Jūs ļoti nožēlosit to, ko tagad te stāstāt", teica viena no viņa radiniecēm. Žurnālistiem Bersona māsa teica: „Jūs redzat, ka šis cilvēks ir slims un neapzinās, ko runā. Nedariet viņam ļauna un ļaujiet to aizvest"...

Pēc tam radinieki Bersonu gandrīz ar varu aizveda no lidlauka.

PAZEMĒ IZSPRIDZINĀTA ATOMBUMBA

Nevādā izdarīts atombumbas sprādziens pazemē. Izspridzinātā bumba līdzinājusies 1000 to spēcīgu sprāgstvielu. Speciālisti to nosaukuši par „bērnu" bumbu; to varot ievietot kareivja mugursomā. 1000 to sprāgstvielu pārvešanai esot vajadzīgi 33 preču vagoni.

Jaunā „bērnu" bumba būs ļoti parocīga ienaidnieka aizmugurē, spridzinot svarīgus militārus objektus.

Pazemē izspridzinātā atombumba izmetusi gaisā simtiem tonnu zemes. Par nelaimi sprādziena brīdī mainījies vējš, kas putekļu mākoni dzinis apdzīvotās Las Vegas virzienā, bet mākoņa radioaktīvitāte bijusi tik niecīga, ka iedzīvotājiem nav kaitējuši.

GARĪDZNIEKA STĀSTS PAR KOMŪNISTIEM

Kāds jauns katoļu mācītājs, kurš šajās dienās izbēdzis no komūnistu nagiem, stāsta par sarkano briesmu darbiem Indoķīnā:

„Daudz kristiešu ticēja, ka varēs dzīvot zem komūnistu varas, un atsacījās no bēgšanas. Bet tagad to, kas izglābies no komūnisma žņaugiem, neviens vairs nepierunās tur atgriezties."

Trīs mēnešu laikā, ko katoļu mācītājs Vu-Doan Cat pavadījis Phat-Diemā pie Sarkanās upes deltas, kur jau vairākus mēnešus saimnieko komūnisti, viņam nācies piedzīvot un redzēt neticamas lietas. Pie Phu-tho-lieu bijusi ierīkota nometne bēgļiem, kurus komūnisti noķēruši bēgot no okupantu režīma. Šajā nometnē atrodoties pāri par 800 tūkst. šādu bēgļu. Viņu dzīves apstākļi neiedomājami drausmīgi.

„Mūsu nelaime," stāsta garīdznieks, „sākās ar to dienu, kad franču vienības atstāja Phat-Diemu. Nākošajā dienā, kad komūnisti ieradās, tie noslepkavoja ap 2000 cilvēku. Pēc visa tā vēl daļa katoļu garīdznieku cerēja, ka varēs ar komūnistiem sadzīvot, bet pēdējie nekavējās pierādīt pretējo. Vairākas stundas dienā bija jāklausās viņu politiskajās mācībās, par mazāko nepaklausību un bieži vien bez iemesla nošāva simtiem iedzīvotāju. Pēc vairāku dienu baiļu pilnas bēgšanas sasniedzu Hanoju. Es biju badā un noguris līdz nāvei, manas kājas bija asiņainas, bet tomēr izglābos no krišanas komūnistiem par upuri."

LATVIJA

> Draugi grib mūs asimilēt,
> Ienaidnieki grib mūs iznīcināt,
> Bet mēs gribam palikt latvieši.
> Archibīskaps T. GRĪNBERGS

PA VECĀ GRUZĪNA PĒDĀM

Jau pagājušajā gadā, kad PSRS kompartijas 1. sekr. Ņikitas Chruščeva teikšana sāka skanēt cauri Kremļa mūriem un atbalsojās brīvās pasaules presē, varēja manīt, ka sarkanās impērijas saimniecībā kaut kas nav kārtībā — ka tā stāv kāda lielāka pārbaudījuma priekšā. Nezinot patiesos apstākļus aiz dzelzs aizkara, Rietumos sākās minējumi: ticamākā versija šķita Chruščeva un Maļenkova „koncepciju cīņā," kas, kā pēc dažiem mēnešiem tomēr noskaidrojās, nebija nekas cits kā Kremļa vīru meklējumi novērst pieaugošās bada briesmas: milzu valsts ar kolchozu sistēmu bija novesta pie lauksaimniecības sabrukuma, kas draudēja izjaukt pasaules iekarošanas plānus.

Taču komūnistu vadoņi labi saprot, ka, atzīstot savas dzīvē neīstenojamās mācības aplamību, būtu jākapitulē — komūnisms sabruktu. Un tāpēc neveiksmēm praksē parasti tiek meklēti un arī atrasti „vainīgie," kuriem tad arī, lai glābtu ideoloģiju un režīmu, par sistēmas neveiksmēm jāsamaksā ar savu augsto stāvokli sarkanajā hierarchijā vai pat jāupurē galva, kā kuru reizi apstākļi to prasa. Gluži tāpat tas notika ar Maļenkovu, kas pēc Staļina nāves ar „liberālismu" eksperimentēja kompartijas uzdevumā, patiesībā īstenoja CK lēmumus. Komūnisma izaicinātā liktens stunda šoreiz pienāca 8. februārī, kad Augstākās padomes sesijā Maļenkovs atzinās par „nespējīgu" vadīt valsti, īpaši lauksaimniecību. Citiem vārdiem, tas bija nepieciešams, lai kompartija ar Maļenkova vārdu aizsegtu savas neveiksmes un rastu attaisnojumu jauna eksperimenta sākšanai, jo vecā prakse veda pretī katastrofai. Maļenkova „grēku nastai" vēl piekabināja smago rūpniecību un valsts aizsardzības intereses, jo arī te bija vajadzīgs pārkārtojums. Un rezultātā Maļenkovs atkāpās, lai pēc kāda laika, kad būs vajadzīgs jauns pagrieziens ideoloģijas glābšanai — atkāptos vai apņurētu savu galvu kāds nākošais varmāka.

Ka tieši sabrukums lauksaimniecībā bija cēlonis lielajām pārmaiņām Kremlī, liecina Chruščeva un jaunā min. padomes pr-ža Bulgāņina kopīgi izdotā deklarācija, ar kuru izdarīts kāds pagrieziens Pad. Savienības lauksaimniecības politikā. Liekas, arī ASV valdībai ir labi zināmas bij. sabiedrotā bada briesmas un tāpēc nesen vēl tika cilāts jautājums par ASV kviešu pārpalikuma atdošanu padomju tautām, domājams, — lai stiprinātu „miermīlīgās sadzīvošanas" izredzes. Maskavas neveiksmes piemeklējušas arī satelitus un Austrumvāciju, kur tāpat attīstās saimniecības krize. Austrumvācijā, piem., 100 Rietumvācijas DM no 477 nedēļas laikā kursā uzkāpušas līdz 540 Austrumvācijas markām.

Lai steidzīgi glābtu stāvokli, jau 11. martā Chruščevs un Bulgāņins, kā augstāk minēts, izdeva kopīgu dekrētu, kurā starp citu teikts, ka lauksaimniecības plānošanā valsts pielaidusi rupjas kļūdas. Lauksaimniecības darbiniekiem bijušas saistītas rokas, jo ne sovchoziem, ne kolchoziem, nedz arī traktoru stacijām nav bijusi atļauta privātā iniciātīva. No tā esot cietusi produkcija, kolchozniekiem zudusi interese strādāt, samazinājusies raža un ienākumi. Un tāpēc plānošana turpmāk jāatstājot sovchoziem, kolchoziem un traktoru stacijām pašām, kas došot iespēju lietot vislabākās metodes savu spēju pilnīgākai izmantošanai. Sakarā ar to, ka kolchoziem jānodod valstij noteikta ražas daļa, paturot sev pārpalikumu, jaunā kārtība došot kolchozniekiem brīvāku rīcību savu personisko resursu izmantošanai.

Tātad jaunā kārtība nozīmē, ka komūnisms spēris soli pa labi, kolchozniekus ielaižot atpakaļ valsts varas iežņaugtajā privātās iniciātīvas aplī. Bet šī ir tā pati taktika, kādu Otrā pasaules kaŗa laikā lietoja Staļins — tā ir vecā gruzīna viltus politika! Nav šaubu, ka arī šoreiz, kad privātā iniciātīva būs devusi iespēju valstij atelpot, to nekavējoties aizliegs. Šoreiz gan paredzēti grandiozi drošības soļi, proti: lai nodrošinātos pret bada briesmām, kad atkal aizliegs zemniekiem „plānot", Chr. dzen visu tautību jaunatnī uz Āziju, kur tai jāuzplēš miljoniem ha stepju valsts saimniecību ierīkošanai. Kad milzīgie sovchozi sāks darboties, tad, protams, atkal kolchozniekiem uzliks vecās verdzības važas. Un tā komūnisma mācība nebūs cietusi un varmākas paturēs savas galvas uz pleciem vēl ilgu laiku.

Tā, bazējoties uz faktiem un atziņām, varam iedomāties — plāno komūnisti, balstot savus nodomus uz varmācības metodēm, kas ir prētpols brīvās attīstības un privātās iniciātīvas principiem, bez kuriem vispār racionāla saimniekošana nav iespējama. Arī Padomijā nenovēršamais ultrābirokratisms, par ko tik rūgti runā Chruščevs, vienmēr būs smags akmens diktātūras ceļā, uz kuŗa klups un reiz tomēr kaklu lauzīs komūnisms, ja brīvā cilvēce nebūs to iznīcinājusi pretvaras līdzekļiem.

J. Vītols

DAUGAVAS VANAGI

MILVOKOS

20. martā notika DV apvienības Milvokos pilna biedru sapulce ar galveno darba kārtības punktu: jaunā priekšsēža, jaunas valdes, revīzijas komisijas un goda tiesas vēlēšana.

Sakarā ar apvienības plašo darbu aprūpes un kultūrālā laukā, nolēma palielināt valdes sastāvu par diviem locekļiem. Par priekšsēdi ievēlēja līdzšinējo — V. Aparjodu, bet valdē ievēlēti: J. Vilciņš, E. Peņķis, V. Grants, R. Prūsis, E. Čakans un O. Blūms, kandidātos A. Ozols, V. Zālītis un E. Leimanis. Jaunajā valdē un revīzijas komisijā ievēlēti visi līdzšinējie, un revīzijas komisijas locekļi ir: V. Krēlls, I. Burģelis un J. Strikkalējs.

Sakarā ar jaunajiem statūtiem pie Apvienības turpmāk pastāvēs arī goda tiesa, kurā ievēlēti: R. Čaks, A. Bolšteins un A. Cukurs.

Atceroties Otrā pasaules kaŗa varoņus, pilnā biedru sapulce vienbalsīgi nolēma kapt. Žanim Butkusam Vācijā nosūtīt $25.00, kas domāti pirmā iegādei sakarā ar piemiņas ...

PILNSAPULCE MONTREĀLĀ

DV Montreālas nod. biedru pilnsapulce notiks svētdien, 17. aprīlī 1220 Mountain St. skolas telpās. Darba kārtībā paredzēti vairāki svarīgi jautājumi. Pilnsapulces sākums 1.30 pēcpusd. Kvoruma nesanākšanas gadījumā pilnsapulce būs pilntiesīga plkst. 2.00 pie katra ieradušos biedru skaita.

ZIEDOJUMI

Ziemassvētku kartīšu ziedojumu vākšanas akcijā ziedojuši: $2.00 Ž. Ozols; 95c E. Veinbergs; 75c K. Ozoliņš; $1,00 A. Vikmanis; $1,00 F. Z. Launags; 75c L. Turlajs; $1,00 E. Brikmanis; 75c V. Upeslācis; 75c Čudars; $1 Z. Jurševskis; $1,00 R. Stuls; $2,00 K. Ansons; $1,00 P. Erts; $1,00 J. Gailītis; $1,00 A. R.; $1,00 V. Segliņš; $1,00 Nezināms; $1,00 E. Šneiders; $1,00 R. Ritelis; $1,00 J. Mierkalns; $1,00 J. Josefovičs; 75c E. Fogels; 75c V. Ibergs, 75c P. Zalakmens; 75c J. Klekeris; 75c Kopmanis; $1 A. Karnats; $1,00 A. Ramiņš; $1,00 Zelmenis; $1,00 E. Šulce; 75c J. Gailītis; 75c I. Zalcmanis; $5.00 A. Ozers; $1,00 L. Bērziņš; $1,00 J. Mintāls; $1,00 V. Poruks; $1,00 A. Bušs; $2.00 H. Miks, 75c R. Kolesnikovs; $1,00 K. Nika; $1,00 K. Ermenbriks; $1,00 A. Porietis; $1,00 J. Ikstrums; $1,00 J. F. Ikstrums; $1,00 E. Dobelis; 75c J. Celms; 75c Minkeviča.

Kopā ar iepriekšējiem ziedojumiem no 1954. g. 31. decembri ziedots par Ziemassvētku kartītēm — $841.48.

Izsakām visiem ziedotājiem sirsnīgu Daugavas Vanagu paldies.

DV Kanadas valde

ALAs ATSEVIŠĶIEM BIEDRIEM

Centrālā valde uzstādījusi kandidātus

Kongress notiks 29., 30. aprīlī un 1. maijā Ņujorkā.

Amerikas latviešu apvienības centrālā valde paziņo, ka Apvienības gadskārtējais kongress šogad sanāk 29., 30. aprīlī un 1. maijā — Ņujorkā. Uz Apvienības statūtu 9. p. pamata, kas starp citu nosaka: „Apvienības centrālā valde uz savu atsevišķo biedru saraksta pamata izved sarakstes ceļā to reprezentējošo delegātu vēlēšanas."

Š. g. februāŗa mēnesī Apvienības centrālā valde ar aicinājumu un publicējot presē griezās pie Apvienības atsevišķiem biedriem izzināt kandidātu vārdus delegātu vēlēšanām.

Apvienības centrālā valde ir lēmusi, ka, ja no atsevišķiem biedriem uzstādīto kandidātu skaits ir nepietiekams, saraksts papildināms vēl ar centrālās valdes resp. prezidija uzstādītiem kandidātiem. Iepriekš minētā kārtībā ir uzstādīti, uzskaitot pēc alfabēta, sekojoši kandidāti:

1. Marta Buivide — agronome, skolotāja, Filadelfijas latviešu zemkopju kopas sekretāre. 2. Jānis Gaigulis — Kultūras biroja Jaunatnes sekcijas vadītājs un Latviešu nacionālā fonda Skandināvijā bij. padomes loceklis. 3. Osvalds Līcis — diplomēts inženieris, ASV darbojas kā inženieris savā specialitātē. Piedalījies kā delegāts visos līdzšinējos ALAs kongresos. 4. — Aleksandrs Liepa — ALAs Informācijas biroja valdes loceklis, žurnālists, Luterāņu pasaules federācijas preses daļas darbinieks. 5. Jēkabs Poruks — komponists, ALAs Kultūras fonda valdes loceklis. Latvijas Nacionālās operas Rīgā bij. direktors. 6. Augusts Rumpēteris — Latvijas ev.-lut. baznīcas virsvaldes loceklis, senātors. 7. Ernests Spīgulis — Baltiešu komitejas Bostonā priekšsēdis. Draudžu un sabiedrisks darbinieks. 8. Jānis Šāberts — Kultūras biroja vadītāja vietnieks. ASV Latviešu ceļojošā teātŗa režisors — aktieris. 9. Sigismunds Vidbergs — grafiķis. Kultūras biroja tēlotājas mākslas sekcijas vadītājs. 10. Arnolds Zvēriņš, mag. oec. ALAs Informācijas biroja valdes loceklis. Laikraksta Latvija Amerikā ASV redakcijas vadītājs. Latvijā bijis redaktors Telegrafa aģentūrā.

Uzstādītie kandidāti devuši savu piekrišanu viņu kandidātūras uzstādīšanai un ievēlēšanas gadījumā paši sedz ceļa izdevumus uz kongresu.

Jaunas komūnistu lamatas

Saskaņā ar komūnistu neseniem norādījumiem „Miera komitejām" visā pasaulē Kanadas miera kongress ir uzsācis jaunu „Peticiju kampaņu" Kanadā.

The Canadian Tribune (komūnistu laikraksts) savā 1955. g. 14. februāŗa n-rā paziņo, ka peticijas virsraksts ir: —

„Uzsaukums pret gatavošanos atomu kaŗam." Ir svarīgi, lai neviens kanadietis nebūtu apmānīts parakstīt šo peticiju, kas ir tikai komūnistu propagandas ierocis.

Jau kopš 1945. gada brīvie Rietumi pūlas panākt, lai pasludinātu atomu bumbu par nelikumīgu kaŗa ieroci un pakāpeniski samazinātu visu pārējo bruņošanos, bet vienīgi iespējamā un īstenojamā veidā, t. i. ar starptautisko kontroli visās attiecīgās zemēs.

Padomju Savienības atteikšanās atzīt šo inspekciju ir bijis nepārvarams šķērslis visiem šiem priekšlikumiem. Nesenais Padomju paziņojums par viedokļa maiņu inspekcijas jautājumā vēl pat līdz šim laikam nav iedzīvināts konkrētā priekšlikumā. Starplaikā padomju propaganda turpina nepareizi apgaismot situāciju, izliekoties, ka vienīgi Pad. Savienība ir gatava noliegt atomieročus. Īstenībā padomju politika arvienu ir bijusi vissvarīgākais šķērslis ceļā uz pasaules atbruņošanos.

CS

Prof. K. Kundziņš 19. martā Takomā Puget Sound kolledžas kapellā salaulāja Maiju Noriņu un inž. Imantu Ikstrumu. Kāzu viesības notika līgavas vecāku mājās. Jaunlaulātie par nākamo mājas vietu izraudzījuši Sietlu.

GAŖA MŪŽA ATCERE

Hastinga — Midleville (Mič.) Grand Rapidu latviešu ev.-lut. draudzes Hastingas — Midlevilles kopas vadītājs Teodors Prīverts 4. martā atskatījās uz nodzīvotiem 80 mūža gadiem. Ilgajā dzīves posmā jubilārs daudz piedzīvojis un pieredzējis, gan baltas, gan nebaltas dienas. 17 gadu vecumā iestājies par ierēdni-mācekli Kurzemes gubernātora kancelejā. Nokalpojis tajā 6 gadus ieguvis attiecīgu stāžu, T. P. kļūst par Kurzemes akcīzes valdes kontrolieri. Izceļoties Pirmajam pasaules kaŗam, tiek pārvietots uz Sarātovas akcīzes valdi. Valsts kontrolē darbojās arī pēc cara valdības krišanas. Sarātovā pārdzīvo skumju ziņu, jo pienāk vēsts, ka kaŗā pazudis viņa vecākais dēls. Par kāda čekista apvainošanu boļševiki piedraud ar nāves sodu. Brīnišķīgā kārtā tomēr izdodas no soda izvairīties un 1920. gadā laimīgi ar dzīves biedreni un jaunāko dēlu atgriežas dzimtenē. T. Prīvertu pieņem Latvijas lauksaimniecības ekonomiskā sabiedrībā kā pilnvaroto preču muitošanā. Vēlāk atver pats savu nomuitošanas kantori. Boļševiku okupācijas laikā strādājis Baldones sēravotu direkcijas dienestā. T. Prīverts ar ģimeni paredzēts deportēšanai, bet nejaušā kārtā tanī laikā neatrodas savā dzīves vietā, jo iebraucis Rīgā apciemot savus radus. Ieejot svaines dzīvoklī, to pašreiz čekas vīri sagatavo aizvešanai. Nepazīts P. klusi dodas atpakaļ uz ielas un nozūd, tā izglābjoties no deportācijas. Saņemtas ziņas, ka svainene līdz ar vīru jau sen atdusas tundras masu kapos. Pagājušā gadā T. Prīverts pavadīja aizsaulē savu dzīves biedri Mariju. Gaviļnieks savu mūža novakari pavada Midlevillē pie sava jaunākā dēla, vedeklas un mazbērniem. Sakarā ar Prīverta tēva izcilo mūža atceres dienu, 5. martā ģimenes un tuvāko draugu vidū bija rīkota viņa godināšana. Svētbrīdi noturēja un apsveikumu līdz ar velti no Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzes nodeva māc. Kr. Hermanis. Bija ziedi un sveicinājumi no draugiem tuvumā un tālumā.

V. Zirnītis

ROSĪGĀS TAUTIETES MONTREĀLĀ

Montreālas latviešu biedrības dāmu komiteja. 1. r. no kr.: pr-ce R. Gabruša, A. Bremze, A. Krau'e otrā rindā: Dz. Ikvilda, E. Eglīte un A. Kreipāne. Foto O. Asmenis

The Globe and Mail veltījis atzinīgus vārdus latvietei

Pagājušās pirmdienas Globe and Mail numurā bija ievietots plašs raksts ar uzņēmumu par J. Benjamiņu filmu laborātorijas darbību, izceļot J. Benjamiņa kundzes — Johannas Benjamiņas rosmi šī pasākuma organizēšanā un vadīšanā. J. Benjamiņa ir uzņēmuma menedžere, ļoti daudz palīdzot savam vīram, un kā diplomēta farmaceite pārzina ne tikai laborātoriju darbus, bet vada arī visas izmaksu lietas, pārzina personāla jautājumus un bieži piedalās oficiālās veikalnieku apspriedēs kārtojot firmas pasūtinājumus.

Rakstā minēts, ka brīvajā laikā Benjamiņa ģimene daudz nodarbojas arī ar sportu un ir kaislīgi mūzikas cienītāji. Šai sakarā J. Benjamiņa izvēlēta arī par Ziemeļjorkas koncertu apvienības valdes vicespriessēdi, un viņas rokās ir atbildīgais uzdevums — izplatīt simfonisko koncertu biļetes.

Šais dienās enerģiskā menedžere dosies firmas uzdevumā uz ASV, kur piedalīsies vairākās apspriedēs, bet pēc tam atvēlēs sev īsu atpūtu Floridā, jo tuvojas atkal fotografijas laukā karsts sezonas darba laiks.

PATEICIBA

Sv. Jāņa draudzes dāmu komiteja izsaka sirsnīgu pateicību cepuŗu salona īpašniecei M. Šverna-kundzei par vērtīgo dāvinājumu, kas tiks izlietots dievgalda trauku iegādei.

Sagaida, ka 1955. gads būs rosīgāks māju celtniecībā

Central Mortgage and Housing Corporation prezidents Sjuvarts Bets paredz, ka māju celtniecība turpināsies tādos pašos apjomos vai pat lielākos nekā 1954. rekorda gadā.

Federālās māju celtniecības aģentūras priekšnieks ziņoja, ka pagājušā gadā pabeigtas 106.000 ēkas un uzsāktas celt 117,000, bet pāri par 30.000 ēku gada beigās bija celšanas stadijā.

Šis nepabeigto ēku rekorda skaits, kas pārgājis no viena gada uz otru, kā S. Bets izteicās, ir pietiekami liels, lai nodrošinātu krietni lielu pabeigto ēku skaitu 1955. gadam.

Steidzina arktisko apgabalu radara izveidošanu

Kanadas lidmašīnu sabiedrības, kam ir gaŗiem ziemeļu lidojumiem piemēroti lidaparāti, dibinās īpašu apvienību, lai pārvadātu attiecīgo kravu Savienoto Valstu būvuzņēmējiem, kas uzņēmušies šos darbus.

Radaru ķēdes celšanas lielāko daļu veic ASV uz sava rēķina. Ir paredzēts, ka šos darbus varēs uzsākt, tikko ziemeļos izbeigsies ziema.

Kanadas un ASV līgumā paredzēts, ka pie šīs DEW (Distant Early Warning) līnijas celšanas, cik vien iespējams, jānodarbina Kanadas uzņēmēji un strādnieki.

Dažādus elektriskos darbus veic
P. PURVS
Tel. MO 1640, Toronto

KANADĀ

TORONTO

◉ 3. aprīlī Trīsvienības baznīcas zālē sv. Jāņa draudzes rīkotajā tēva-archibīskapa 85. dzimšanas dienas atceres vakarā, būs māc. A. Lūša referāts un pianistes M. Tūteres audzēkņu priekšnesumi. Pacienās ar dzimšanas dienas kliņģeri un kafiju.

MONTREĀLĀ

◉ DV KV pr-dis V. Mukts savā viesošanās laikā pie DV saimes Montreālā apmeklēja arī konsulu V. Tomsonu, un kopīgi pārrunāja dažus svarīgus sabiedriskus jautājumus.

◉ 2. aprīlī bija paredzēas Toronto vīru dubultkvarteta Kalvis koncerts Montreālā, ko uzņēmās sarīkot Latviešu biedrība un DV nodaļa. Dažu iepriekš neparedzētu iemeslu dēļ Kalvja dziedoņi tomēr nevar Montreālā ierasties, kāpēc iecerētais koncerts tiek atsaukts.

O. K.

HAMILTONĀ

◉ Kārli Kangaru un Luizi Lazdiņu (abi no St. Katarīnes) 19. martā Hamiltonā salaulāja prāv. A. Skrodelis.

LONDONA, ONT.

◉ 19. martā LL Kopas dāmu komitejas sarīkojumā Kaķīša dzirnaviņas zāles dekorējumā jauki izcēlās K. Skalbes pasakas ainavas, kas bija J. Zviedrāna un dāmu komitejas priekšnieces I. Epneres gleznojumi. Bērnu kostīmos bija liela dažādība. Mātes bija parūpējušās par savu mīluļu raksturīgiem tērpiem, kas viņiem deva iespēju vērot holandiešu, skotu, romiešu un citu tautu kostīmus, vakara tērpus, Rīgas skurstenslauķi, maiznieku, arī kaķīti un dažus citus dzīvniekus, eņģeli, sarkangalvītes, puķes, klaunu un daudz citus. Šai atmosfairā bērni jutās ļoti brīvi un jautri — gāja rotaļās, dejoja (K. Senkēvičs spēlēja akordeonu), noskatījās diapozitīvus un klausījās F. Arnda stāstītās pasakas, kā arī E. Epnera un K. Senkēviča akordeona priekšnesumu. LL Kopas dāmu komiteja bija parūpējusies arī par atspirdzinājumiem, augļiem, maizītēm un citu, ko bērni labprāt baudīja nodarbību starpbrīžos. Sarīkojums bija ļoti labi apmeklēts — bērnu un pieaugušo kopā bija krietni pāri simtam.

◉ Shankar's Wiekly rīkotā bērnu gleznojumu starptautiskā sacensībā Indijā, kurā piedalījās 22.000 bērnu no 57 zemēm, godalgoto vidū ir 5 Londonas, Ontario, skolēni. Viena no godalgotām ir Māra Amata, un viņas fotogrāfija bija ievietota The London Free Press 16. marta numurā.

◉ Londonas latviešu informācijas Biļetens ar š. g. marta mēnesi jau sasniedzis 50. numuru. Tas sāka iznākt 1951. g. jūnijā. Tad to izdeva trīs organizācijas — LL Kopa, DV Londonas nodaļa un LL ev.-lut. draudze. Pagājušā gadā šiem izdevējiem pievienojās LL Jaunatnes pulciņš. Biļetenu parasti sastāda un pavairo LL Kopa, uz pavairojamiem stenceļiem pārraksta DV Londonas nodaļa vai LL Jaunatnes pulciņš un izsūta ev.-lut. draudze. Sākumā bija nodoms šo Biļetenu piesūtīt tikai minēto organizāciju biedriem, bet tas tomēr tiek piesūtīts visiem tautiešiem, kas dzīvo Londonā un tās tuvākā apkārtnē. Biļetens visiem tiek piesūtīts bez maksas.

Ps.

KAS NOTIEK KANADĀ?

◉ Jaunā Kanadas pastmarka, ko izlaida pārdošanā februārī, ir atzinība visattālāko ziemeļu robežu kanadiešiem. Brūnās krāsas marku ir zīmējis Harolds Bīments no Montreālas, un tā attēlo ekskimosu viņa ādas laivā.

◉ Kāds Kanadas mākslinieks saka, ka gandrīz visas piemiņas lietiņas, ko tūristiem pārdod Kanadā, pagatavo dažādās zemēs, izņemot pašu Kanadu.

Toronto zīmētājs un dekorātors Tors Hansens kādā lekcijā Rietumkanadas Londonā izteicās:

„Katru gadu mēs ievedam no ārzemēm $8.000.000 līdz $12.000.000 vērtībā grabažas, ko pārdot kā „Kanadas piemiņas lietiņas." Es nevainoju ļaudis, kas tās pārdod. Viņi pārdod to, ko var dabūt, bet tiešām jānožēlo, ka mums nav īstas Kanadas daiļamatniecības."

Dzelzs rūda ir labklājības atslēga

Pēc Ziemeļrietumu Ontario Steep Rock Mines prezidenta un galvenā direktora M. S. Foteringhema vārdiem, Kanadas dzelzsrūdas rezerves ir „spēcīga saimnieciska atslēga, kas var atslēgt durvis uz lielāku labklājību."

„Ir dibināts iemesls apgalvojumam, ka mums ir pieci līdz seši miljardi tonnu augstvērtīgas rūdas ērti pieejamās vietās," direktors nesen izteicās. „Ar šo rezervi pietiek, lai uzturētu vairāku paaudžu laikā 30 līdz 40 miljonu tonnu lielu gada ražu, kas, pēc manām domām, ir saprātīgs mūsu jaunās dzelzs rūdas rūpniecības mērķis." Kanadas 1955. gada aplēstās produkcijas apmēri ir ap 15.000.000 tonnu."

Foteringhems izteicās, ka 40.000-000 tonnu produkcija gadā palielinās Kanadas labklājību par $400.-000.000. Šie skaitļi tuvojas kopīgai niķeļa, vara un zelta produkcijas vērtībai Kanadā pagājušā gadā.

Ar 1975. gadu, pēc atzītu autoritāšu domām, ASV ik gadus būs jāieved 65.000.000 tonnu rūdas no ārzemju avotiem, un labu tiesu to ievedīs no Kanadas.

Sarīkojumu kalendārs Toronto

10. aprīlī TLB drāmatiskā ansambļa E. Zālītes Maldu Mildas sapņojums, Lippincott ielā.

17 aprīlī Ksenijas Brantes koncerts, sv. Andreja baznīcas zālē.

ĢENERĀLKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. GE 2707
114 DANFORTH AVE

KONSULS
VILIS TOMSONS
Tel. RE 8-7798, MONTREAL, P.Q.
5210 VICTORIA AVE, APT. 16

LASĪTĀJU VĒSTULES

RAKSTĪBAS PĀRRUNĀM IZBEIDZOTIES

Prof. Kiķaukas LA 26. febr. n-rā atbilde A. Zvēriņam beidzas ar norādījumu, ka trimdas latviešu saime ir par niecīgu jau mājās pie ņemtās rakstības grozīšanai. Tas ir pareizi, jo līdzīgi priekšlikumi kā Zvēriņam var nākt arī no citiem pasaules dažādās malās izklīdinātiem tautiešiem. Pr. spāņu valodā iegājusies jautājumu zīmes novietošana arī teikumu sākumā. Arī tas var likties praktiski un cildeni.

Mēs savā rakstībā esam priekšā vairākām pazīstamām valodām, jo — līdzībās runājot — sniedzam galdā sagatavotu, bet nevis jēlu gaļu.

Arī angļi un amerikāņi jauniem īpašvārdiem bieži piekabina izrunu. Nupat lasāms pp. Nikita Sergeyvich Khruschev (pronounced Nikeet'-a Sairgay'-a-vidh Hrooshcheeff). Atceros pat, ka pirms dažiem gadiem amerikāņi sava ģenerāļa Grintera vārdam bija iekavās novietojuši izrunu.

Kādu chaosu oriģinārakstība izraisa praksē, varu teikt no savas pieredzes. Klausoties vienā dienā radiofonā pazīstamā sportista Di Maggio izrunu, 3 dažādās vietās dzirdēju 3 dažādu atšķirīgu izrunu, kaut gan itališkā izrunā būtu Dimadžo.

Jāapšauba ir gan norādījums, ka somi savas pilsētas nosaukumu Turku pārgrozot Turgu. Vai tas nebūs tikai locījums, kā tas pp. ir vārdā Kaupunki (pilsēta), Kaupungissā (pilsēta) u. tml. — Tā nu pasaulē, ir ka, vēloties uzzināt svešas puķes, dzīvnieka vai minerāla nosaukumu, jāķeras pie attiecīgā noteicēja. Svešo apzīmējumu izrunas izdibināšanai jāiet līdzīgs ceļš — ja nav attiecīgās tautas piederīgā, kas varētu sniegt paskaidrojumu. Kā redzējām, tad arī oriģinālvārda rakstītājam izruna tāpat jāprot. Pēdējā laikā literātūra te sniedz lielu atvieglojumu. Jāmin kaut 2 piemēru Turku vārdnīcu izdošana latīņu burtiem, ko sastādījis K. M. Vāsifs, bet japāņu — arī latīņu burtiem, ar japāņu bilžu rakstiem iekavās — sanseido.

J. M. Ņebraskā

DIVAS DAŽĀDAS LIETAS

Hugo Atoms, rakstīdams par saviem piedzīvojumiem ASV armijas atomiskā kaŗa manevros Teksasā secina, ka šie manevri esot sadragājuši koeksistences vārda cilātāju prātus un cilvēki (laikam domāti galvenokārt politiķi?) Vašingtonā neesot tik naīvi, kā dažs rakstītājs latviešu avīzēs to domājot. Zinu, kā tas apmēram šādās reizēs ir, jo pats esmu piedalījies Otrā pasaules kaŗa „manevros" (neatomiskajos!) un vēl ļoti labi atceros, cik ļoti „uzpravījās dūša manevrējot" tīgertanku un „maujošās govs" aizsegā pat tad, kad Jelgava bija jau izkūpējusi debesīs — un cik „drūms skats uz dzīvi" bija savukārt tad, kad pašu baterijām aizmugurē bija tikai daži desmiti šāviņu, no kuriem daudzi bija „kartupeļi" (neeksplodēja!), kamēr no pretējās puses „kakjuša" spēlēja Staļina korāļus un viņa 50 tonnīgie tanki drebināja zemi ar visu mūsu rotu un tās kareivju biksēm (komandieri ieskaitot!).

Taču es ļoti lūdzu H. Atomu nelaunoties, ka manas vecās un kontuzētās smadzenes netic, ka ASV manevri Teksasā būtu sadragājuši koeksistences vārda cilātāju prātus. Pamatojums: ASV prezidents Eizenhauers ik pa pāris mēnešiem reizi atkārto, ka ASV militārais stiprums ir jākāpina tādēļ, lai Pad. Savienība neriskētu kaŗu, un ASV visus pārpratumus vēlas novērst sarunu ceļā. Līdzīgās domās ir ap 80—90 proc. ASV iedzīvotāju. Tāpat domā pārējie politiķi, izņemot varbūt Noulendu, Mekkartiju, admirāli Redfordu un vēl dažus ģenerāļus, bet, tiem manuprāt diemžēl, nav izredzes uz ASV augstākās politikas vadības posteņiem. Ka amerikāņu militārā vadība dara visu, lai savu tiesību robežās izveidotu ASV armiju iespējamā uzbrukuma atvairei un pretofensīvai, tam ticu, bet tā ir lieta — mazliet pa kreisi. Pagaidām „koeksistences sadragāšana" vēl atrodas Padomju Savienības un Ķīnas rokās. Savā ziņā raksturīgs gan ir H. Atoma aculiecinieka izteiktais spriedums par to, ka šie milzīgie manevri, ievērojot to, ka pašlaik valda miers, nav bijuši sevišķi piesardzīgi noslēpumu turēšanā. Autoram, kas spēlējis ienaidnieka aģenta lomu bijusi bagāta ziņu raža, kaut arī trešā manevru dienā viņš atklāts. Kas zina, vai šis „miera apstākļu" nepiesardzības dēļ šo manevru pieredzi vienlaicīgi ar ASV ģenerālštābu neizstirzā arī maršala Žukova militārie speci?

V. Pelēcis

Redakcija patur tiesības iesūtītos manuskriptus saīsināt.
Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos sūtī atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka.
Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

TUVOJAS LIELDIENAS

atcerēsimies ar savu ārtavu un iepriecināsim gaišajos Augšāmcelšanās svētkos grūtdieņus Eiropā. Ziedojumus lūdz iemaksāt DV KV kasierim V. Curiškim, 48a Aberdeen Ave, Toronto, vai vietējām V nodaļām.

DV KANADAS VALDE

ZIGFRIDU MEIEROVICU PIEMINOT

Šī gada 22. augustā būs pagājuši 30 gadi no viņa traģiskās nāves dienas. Ierosinājums jau laikus rūpēties par šīs dienas pienācīgu atzīmēšanu.

VĒSTULE LATVIJAI AMERIKĀ NO STOKHOLMAS

Tā bija dzidra, saulaina vasaras diena, kad rīdziniekus līdz izmisumam satrieca baigā ziņa: auto katastrofā nosities Zigfrīds Meierovics! Un tikai pēc tam, kad visa tauta bija no viņa uz mūžu atvadījusies, sapratām, kas ir zaudēts, jo viņam, pirmajam Latvijas ārlietu ministram, līdzvērtīga darba turpinātāja mums vairs nebija neviena.

Ja mums tagad, mūsu nācijas tumšākajā stundā, būtu Zigfrīds Meierovics, mums būtu spīdoša nacionālā politika, visi trimdinieki justos iesaistīti nācijas likteņa pagriešanā par labu Latvijas gaišai nākotnei un nebūtu tās gaušanās par trimdinieku atraušanos no nacionālās dzīves, kādu tagad dzirdam no visiem kontinentiem. Jo Zigfrīds Meierovics bija valstsvīrs šī vārda visdabākā nozīmē: konstruktīvs, atbildīgs nācijas nākotnes priekšā, par lepnu, lai viņam kāds varētu teikt, ka viņš ir šauras grupas vīrs vai personiskās varas aprelbināts, par gudru, lai saprastu, ka nepieciešami aktīvā nacionālā darbā līdzi saukt un iesaistīt maksimumu no iespējamā, par sirdsapzinīgu, lai viņš pats lautos personiskiem aprēķiniem un par apdāvinātu, lai viņam ta būtu vajadzīgs. Viņš strādāja ar lielu atklātību, kas visus valdzināja, un viņam vadības stāvoklis bija drošs dabiskā kārtā, jo viņš tautai bija vairāk kā nepieciešams. Viņš gribēja, lai ap viņu skiļas domu dažādība, ar lielu mieru un dziļāko interesi viņš visos vērīgi klausījās, lai tad, visu pārkausēdams savu atziņu un savas pieredzes spektrā, formulētu latviešu nacionālos uzdevumus. Tādēļ viņš Latvijā bija tas, kurš prata un spēja radīt pirmo tīri nacionālo koalīciju, būdams šīs koalīcijas ministru prezidents.

Un nacionālā koalīcija ir tā lielā nepieciešamība, kuras trūkuma dēļ tik ļoti cieš mūsu šīsdienas dzīve trimdā, šajā vienīgā vietā, kur vispār vēl iespējama mūsu brīva politiska darbošanās dzimtenes labā. Kārlis Ulmanis, Zigfrīds Meierovics un Jānis Balodis, — šī 1919. gada trijotne! Kā mums tādas šodien trūkst!

Varbūt, ka pieminot Zigfrīdu Meierovicu, arī mēs visi dziļāk izpratīsim, kādam jābūt mūsu nacionālās politikas saturam? Tādēļ šai Meierovica pieminēšanai ir liela un dziļa jēga un jācer, ka visās trimdinieku patvēruma zemēs ierosinājums šai pieminēšanai atradīs dziļu atbalsi.

Ar šādu ierosinājumu nāk Zviedrijas latviešu centrālā padome, kuras pēdējā valdes sēdē tika nolemts sasaukt visu Zviedrijas nacionālo organizāciju pārstāvju sanāksmi attiecīgas rīcības komitejas izraudzīšanai, kas tad ar visu nepieciešamo atbildību gādātu, lai sarīkojumu saturs sniegtu to, ko Zigfrīda Meierovica darbs ir pelnījis. Šī pieminēšana nedrīkst būt nevienas atsevišķas organizācijas, kopas vai grupas lieta, ap to jāsaista, cik vien iespējams plašas aprindas, kā to allaž mēdza darīt Meierovics pats, jau sākot ar Vidzemes zemes padomi 1917. gadā, kur pirmo reizi plaši visas tautas priekšā atskanēja viņa skaidrās domas un konstruktīvie aicinājumi un priekšlikumi. Un viņam līdzi gāja viss labākais, kas latviešiem politiskās domāšanas un darbošanās ziņā bija. Viņš prata vienot, ne tikai runāt par vienību. Jo viņa vienībai bija konkrēts, personiskas savtības neaptumšots saturs. Viņš nebija [illegible].

Tādēļ gribētos pieredzēt, lai Zigfrīda Meierovica pieminēšana šogad, 22. augustā, visās mūsu trimdinieku kolonijās izvērstos par notikumu ar lielu un dziļu nacionālpolitisku saturu, kas visu trimdas politisko dzīvi pagrieztu uz gaišākiem ceļiem un mūs satuvinātu, sakausētu nacionālā apņēmībā un gribā.

A. V.

TRIMDAS SAULAINĀS UN ĒNAS PUSES

KURŠ IR UN KURŠ NAV POLITISKS EMIGRANTS?

Latviešu organizāciju piesūtītā Amerikas latviešu apvienības 29. janvāra valdes sēdes protokolā, jautājumā par Brīvās pasaules latviešu apvienības organizēšanu ir atrodamas šādas valdes priekšsēža prof. P. Lejiņa domas:

„ASV latvieši Latvijas atjaunošanas sekmēšanā varētu daudz darīt un daudz strādāt. Latvijas atbrīvošanas cīņā darbojas trīs dažādi iestādījumi: sūtniecības, politiskie emigranti, kuri nepieņem pilsonību, un viņu organizācijas (piemēram, ASV tāda būtu Komiteja Latvijas brīvībai), un latvieši, kuri pieņem vai nepieņem ieceļošanas zemes pavalstniecību. [illegible] Pēdējā grupā ietilpst latvieši un to centrālās organizācijas, kas var darboties attiecīgo zemju likumu robežās līdz plaši."

Līdz šim pastāvēja neapstrīdēts uzskats, ka visi tie latvieši, kas Latviju atstāja, lai nekristu komunistu rokās, ir politiski emigranti jeb trimdinieki. Tas ir svarīgi arī politiskās darbošanās, jo svarīgāka mūsu nacionālpolitiskā cīņā. Prof. P. Lejiņš iedala tos latviešus, kas nepieņem ieceļošanas zemes pavalstniecību, 2 atsevišķās grupās: 1) politiskos emigrantos, kam būtu savas organizācijas, piem., ASV tāda būtu Komiteja Latvijas brīvībai(!) un 2) pārējos, kas apvienojas centrālās organizācijās, piem., ASV tā ir ALA.

Līdz šim tika autoritatīvi teikts, ka Komiteja Latvijas brīvībai ir darba kopa, bet nav latviešu pārstāvniecība. Komiteja Latvijas brīvībai arī netiek vēlēta, jo tai nav biedru, bet ir tikai tik, cik locekļu pašā komitejā. Tā patiesi ir kompetenta darba kopa, bet ne organizācija.

No otras puses, daudzi trimdinieki sevi uzskata un līdz Latvijas atbrīvošanas dienai sevi uzskatīs par politiskiem emigrantiem, tad vai viņi ar savām organizācijām, vai individuāli vairs nebūtu sastāvēt Amerikas latviešu apvienībā? Taču, laikam, tā nebūs. Bet ja tā grib, tad tas nozīmētu [illegible] tiem politiskiem cienīgiem, ko Zviedrijā atklāti (Latvju Ziņas), bet Amerikā arī viena ar slēgtās sēdes pauž bijušo politisko partiju līderi, ka šī politiskā cīņa un vadīšana trimdā piekrīt politiskajām partijām un to institūcijām.

A. Kauniņš savās Piezīmēs par politiku (Laikmeta 27. n-rā) par politiskajām partijām saka:

„Viņi dažkārt upurē kopējās nacionālās intereses, lai sasniegtu kādas tiešās mērķus... Šo samērā lielo politisko grupu, kas emigrācijas dzīvē iekarojusi sev daudz redzamākās vietas, diemžēl bieži pārvērtē, glorificē, mēģinot radīt ap viņiem kādu kritikas atmosfairu, kurā jebkura kritizētāja persona sāk izskatīties pēc „enfant terrible". Ar reālpolitiskiem partiju funkcionāriem latviešu sabiedrība savā vairākumā ir neapmierināta. [illegible] kritizēšanā."

Saturns

TRIMDINIEKA PĀRDOMĀM

Ne pavalstniecība izšķirīga, bet latviskais gars

Šis gads ir ievērojams ar to, ka daudziem mums paiet 5 Kanadā nodzīvoti gadi, kas dod tiesības prasīt Kanadas pavalstniecību. Liekas, ka sakarā ar pavalstniecības jautājumu rodas arī debates gan par parādnieka pienākumu pret jauno valsti, gan par divpavalstniecību, bet daži uzskata šo jautājumu par tik delikātu, ka to atļauj atrisināt katram individuāli. Apskatot šo jautājumu tīri juridiski, jāpakavējas pie Latvijas un Kanadas pavalstniecības likumiem. Mēs zinām, ka Latvijas likums atzīst tikai vienu pavalstniecību. Iegūstot kādu citu, jāzaudē Latvijas. Tāpat arī Kanadas. Pieņemot Kanadas pavalstniecību, ar zvērestu jāapliecina paklausība šai valstij (karalienei) un uz visiem laikiem jāatsakās no visām iepriekšējām pavalstniecībām. Tātad nevar būt nekāda apzināta doma par divpavalstniecībām. Viena ir jāzaudē: vai nu Latvijas, kas uzaudzināja mūs par tādiem, kādi mēs esam, un deva mūsu pagātni, vai Kanadas, kas var dot labāku tagadni un nākotni.

Kanadas pavalstniecība dažiem trimdiniekiem var dot labākus panākumus kā saimnieciskā, tā arī daļēji politiskā laukā, kamēr lielākai daļai tā nedos nekā. Atcerēsimies, ka naturalizēts (tāds, kas pieņēmis pavalstniecību) pavalstnieks vienmēr ir zemākas pakāpes par dzimto. Viņam var atņemt pavalstniecību, viņa uzticamību var katrā laikā pārbaudīt un nepielaist pie slepenu valsts darbu veikšanas tikai tāpēc, ka viņš ir dzimis ārzemnieks. Tāpat naturalizētam pavalstniekam var liegt dažādus augstākus uzticamības amatus.

Pavalstniecības maiņa — nolūkā labāk cīnīties politiskā laukā par savu pamesto valsti tikai retam attaisnosies un arī ar vājiem panākumiem, jo maz būs jauno pavalstnieku, kuri kļūs par deputātiem un citiem augstākiem valsts ierēdņiem.

Liekas, ka labākus panākumus jaunā pavalstniecība var dot tīri saimnieciskā laukā un arī tikai tad, ja no Latvijas pūrā līdzi būs citi saimnieciskai izrīcībai nepieciešamie dotumi. Ja kādam saimnieciskais resp. materiālais motīvs būs izšķirīgs, tad maz būs šo jauno Kanadas pavalstnieku, kuri gribēs atgriezties Latvijā, kad apstākļi to atļaus, jo droši vien tur sagaidīs slikti saimnieciski apstākļi un smags darbs.

Vai mēs esam pateicību parādā par patvēruma došanu? Visa Kanadas immigrācijas politika ir dibināta uz saimnieciskiem apsvērumiem, bet ne uz līdzjūtības. Vai visi pārējie immigranti (briti, beļģi, dāņi, vācieši u.t.t.) arī ir kādam pateicību parādā? Nē! Mēs esam šeit tikai tāpēc, ka mūsu rokas, retāk galvas, bija derīgas Kanadai. Ja vispār mēs esam kādam parādā, tad tā var būt vienīgi bijušā UNRRA un IRO un to atbalstītāji, kas mums deva iespēju vieglāk pārdzīvot pēckara chaosa periodu, bez šīm organizācijām dzīve būtu daudz, daudz grūtāka.

Ir skaidrs, ka trimdas gadi tik ātri vēl nebeigsies, un daudzi, neatkarīgi no pavalstniecības, paliks šeit vienkārši fiziskā un garīgā noguruma dēļ. Tādēļ būtība nav tik svarīga pavalstniecība kā latviskā gara saglabāšana un uzturēšana jaunatnē. Pēc desmit vai divdesmit gadiem gandrīz visi tagadējie Latvijas pavalstnieki ārzemēs būs miruši vai darbam nespējīgi. Ne tie, bet viņu bērni, vienalga, vai tie būs Latvijas vai dzimuši Kanadas pavalstnieki, būs tie, kas izcīnīs un uzcels Latviju, — ja tikai nu tēvi un vectēvi būs viņos iededzinājuši pietiekami kvēlu latviskās apziņas dzirksti.

J. Jakāns

NEPATĪKAMI IZTRAUCĒTAIS FILOLOGS

B. Jēgers, balstīdamies uz vārdu aizgūšanas teoriju un praksi (sk. Latvija 9. febr. un Laiks 8. janv. n-ros), cenšas noliegt latviešu un sanskrita valodu lielāko tuvību. Šim nolūkam viņš izvēlas no mana darba Sanskrit-Latvian Words tādus vārdus kā zvans, bagāts, kalps, kurus viņš atzīst par aizgūtiem no slavu, bet būve, [illegible], tornis būtu no viduslejas vācu un sēpot, resp. sēne no somugru valodām. [illegible]

Līdz šim pastāvēja [illegible]

(Nobeigums 8. lpp.)

SAVIENOTĀS VALSTIS

ČIKĀGA

● Sarkangalvīti, jauko Grimmu pasaciņu, izrādīs Krolla teātra studija mūsu bērniem Lieldienās, 10. aprīlī, plkst. 2 un pl. 5 pp, studijas vadītājas režisores Zinaidas Avotiņas iestudējumā, 800 S. Salsted St. Tā būs patīkama velte bērniem un — arī lieliem. Ieejas maksa $1.50, bērniem līdz 16 gadiem 50c, līdz 6 gadiem ieeja brīva. Sarkangalvīte būs Aida Hincenberga, māte Elfa Gensbīgele, vecmāmiņa Skaidrīte Ilstere, dūšīgais mežsargs — Jānis Espe, maiznieks Laimonis Kringelis, drēbnieks — Jānis Tauriņš, un ļaunais vilks — Aivars Osis. Biļetes jau var pasūtināt no pl. 7—9 darbd. vakaros pa tel. MO 6-5399. Izrāžu dienā kase atvērta stundu pirms sākuma.

● Daugavas Vanagu apvienība Čikāgā rīko sestdien, 23. aprīlī, 4306 W. North Ave, Lion Buliding ērtajās telpās Pavasara balli.

● Latviešu Namsaimnieku kopas dibināšanas sanāksme notiks svētdien, 24. aprīlī, plkst. 4.00 pp. Hull House, 800 S. Halsted St. Darba kārtībā: Sapulces amata personu vēlēšanas, ziņojums par kopas nepieciešamību, pagaidu valdes vēlēšanas, dažādi jautājumi un priekšlikumi.

● Čikāgas latviešu organizāciju apvienība noturēja savu pilnsapulci 22. martā Hull House telpās. No 24 pilntiesīgiem delegātiem bija ieradušies 22. Sēdi atklāja un vadīja pr-ks A. Būmanis, protokolēja s S. Krolls. Nolasīja un pieņēma iepriekšējo sēžu protokolus. Tāpat vienprātīgi pieņēma darbības un kases pārskatus, kā arī radio raidījumu sekcijas darbības un kases pārskatu, par kuriem revīzijas komisija deva atzinīgas atsauksmes. Apstiprināja turpmāko darbības plānu un budžetu. Izdarot vēlēšanas aizklāti, par pr-ku nodeva 21 balsi. Prezidijā ievēlēja Al. Osi, S. Krollu, S. Sirmo un no jauna A. Vīksniņu. Kandidātos palika J. Rītiņš un J. Ritums. Revīzijas komisijā ievēlēja: V. Muižnieku, J. Dukātu un F. Poču. Kandidātos palika A. Kimzis un Zivtiņš. Radio komisijā ievēlēja līdzšinējos. Dažādos jautājumos pārrunāja skolas atbalstīšanas un bērnu vasaras kolonijas u. c. jautājumus. K.

MILVOKOS

● Milvoku tautiešiem, kas jau sen nepacietīgi gaidīja populārā basa Borisa Piekalnīša viesošanos mūsu kolonijā, beidzot ir pienākusi vēsts, ka dziedonis 2. aprīlī dziedās Milvokos. Programmā būs latviešu, krievu un itāliešu komponistu dziesmas un operu ārijas.

Koncertu organizē DV apv., un tas notiks plkst. 19.30 North Ave auditorijā. Ieejas kartes var iepriekš pasūtināt pie E. Penika, tel. FR 2-1482 un J. Vilciņa FR 2-8562.

● 19. martā Teātra draugu biedrības ALT ceļojošais ansamblis deva V. Kārkliņa Indigās efejas izrādi, kuru šeit organizēja VLB. [illegible]

TAKOMA

● Māsas Gūtbergas koncertēja arī aizmirstajā „mežonīgo rietumu" stūrī — Takomā.

Šo koncertu takomieši gaidīja ilgāku laiku. Koncerts notika YWCAs telpās un bija kupli apmeklēts. Bija redzami arī amerikāņu viesi.

Programmā bija Bacha, Rachmāņinova, Sen-Sānsa, Šopēna un Jāņa Mediņa darbi.

Pirms koncerta Takomā māsas Gūtbergas uzstājās pusstundu televīzijā, kuru pārraidīja Sietlas King TV raidītājs.

Atzinīgus vārdus bija veltījusi un foto uzņēmumus ievietojusi arī vietējā amerikāņu prese — Tacoma News Tribune un Seattle Post — Intelligence.

● Takomas ev.-lut. latviešu draudzes dāmu komiteja savu gadskārtējo bazāru paredzējusi rīkot sestdien, 23 aprīlī Norman Hall telpās, plkst. 4.00 — 15. un K ielas stūrī. Ar priekšnesumiem piedalīsies Sietlas jaunatnes pulciņa tautisko deju kopa un takomiešu jaunās un vecās paaudzes solisti

GRAND RAPIDI (MICH.)

● Vienības draudzes jauniešu pulciņa organizētā priekšlasījumu ciklā vienā no pēdējām sanāksmēm par temu „Latvijas skolas" stāstīja skolotājs P. Kļaviņš. Referents deva apcerējumu par vairāk kā pus gadsimta Latvijas skolu šķērsgriezumu, kas mums visiem paliks neizdzēšamā atmiņā. Vienkārši un dzīvi referents tēloja dažādu vēstures laiku Latvijas skolas, darba metodes, skolēnu individuālo un sabiedrisko dzīvi. Pat skolēnu nedarbi, kuros pats referents piedalījies, netika slēpti. Viss tas deva iespēju klausītājiem salīdzināt, pārdomāt un vilkt zināmas paralēles un salīdzinājumus ar bijušo un tagadējo.

● 20. martā latviešu biedrības namā sanāca biedrības pilna biedru sapulce, kurā piedalījās apm. viena piektā daļa no visiem biedrības pilntiesīgiem locekļiem. Sapulci atklāja biedrības priekšnieks inž. Oskars Leimanis, to vadīja Alfrēds Jaunais, bet protokolēja Arvids Lapsiņš. Pārskatus par pagājušā gada darbību sniedza biedrības pr-ks un attiecīgo nozaru vadītāji. Bbā pašreiz apvienoti 203 biedri, un pēc skaita tā ir trešā lielākā latviešu organizācija Grand Rapidos, ieskaitot draudzes. Pagājušā gadā izstājušies 9 biedri, bet klāt nākuši 25, biedru naudas nav nomaksājuši 26. Budžeta gads noslēdzies ar 227 dol. atlikumu. Pārskata laikā notikuši 28 sarīkojumi, starp tiem 10 teātra izrādes, 6 koncerti, 2 referātu vakari, 2 svinīgi akti u. c. Maksājumi par biedrības īpašumu reālizējušies ar lietpratīgu saimniekošanu, un biedrība savus uzdevumus īstenojusi. Revīzijas komisija atzina, ka darbs ritējis sekmīgi, un dokumenti, tāpat grāmatas atrastas kārtībā. Budžetu tekošam gadam pieņēma 3.447.80 dol. apmērā. Par biedrības priekšnieku ievēlēja Oskaru Leimani, bet par valdes locekļiem — V. Kukaini, V. Valtu, A. Jansonu, A. Lapsiņu, A. Strausu, A. Meieri, A. Roziņu un P. Puriņu. Revīzijas komisijā: prof. J. Rūtmani, J. Bruni un M. Stagaru. Dāmu komitejas priekšnieces amatam izraudzīja līdzšinējo A. Cubiņu. Sapulce izteica pateicību par nesavtīgi veikto darbu.

Pie biedrības darbojas jauniešu pulciņš ar 69 biedriem, sporta kopa, teātra kopa un pēdējā laikā bbai pievienojusies arī skolotāju kopa. Biedrības telpas izmanto skautu un gaidu organizāc. savām sanāksmēm un gandrīz visas vietējās latviešu organizācijas saviem sarīkojumiem, biedru vakariem un valdes sēdēm.

● Pēdējais Nacionālās operas drāmaturgs Eduards Grīnvalds jau 3 gadus dzīvo Hastingā, Mičigēnā, netālu no Grand Rapidiem un Kalamazū. Viņš strādājis dažādās darba nozarēs: mēbeļu galdniecībā, celtniecībā un aluminija izstrādājumu fabrikā. Daudz laika ziedojis ērģeļu spēlei dažādu konfesiju baznīcās. Ed. Grīnvalds saņēmis vairākus piedāvājumus uzņemties ērģelnieka pienākumus amerikāņu draudzēs, kā arī piedalīties kā solistam ērģeļu priekšnesumos. Pašlaik viņš saistījies ar sv. Paula episkopālās baznīcas draudzi Grand Rapidos, kur tam uzticēta visa mūzikālās dzīves pārkārtošana un vadība. Līdztekus līdzīgus pienākumus viņš uzņēmies veikt arī latviešu ev.-lut. Vienības draudzē, kuras iepirktajā baznīcā ir krietnas ērģeles. Ed. Grīnvalds ar lielu dedzību strādā arī pie rokas grāmatas sastādīšanas ērģelniekiem latviešu ev.-lut. draudžu vajadzībām, popularizē latviešu tautas dziesmu meldiju vākšanu un pašreiz gatavo veselu virkni mūzikas priekšnesumu amerikāņu baznīcām.

● Visai iezīmīgs notikums Grand Rapidu latviešu sabiedrībai bija prof. Dr. Edmunda Šmita viesošanās šejienes latviešu kolonijā. Profesors piedalījās latviešu biedrības rīkotajā kultūras dienu sarīkojumā, kur runāja par temu „Personība, sabiedrība un gars," rezumējot, ka kultūras un gara dzīvi veido kopīgi individs ar sabiedrību. Zāle bija pilna klausītāju, un tie ar sevišķu interesi sekoja referenta domu gājienam. Prof. Dr. Ed. Šmits sniedza arī vairākus klavieru priekšnesumus, kas tāpat izpelnījās daudz atzinības un aplausu. Sarīkojumā izteiksmīgi iekļāvās daži jauniešu priekšnesumi. Svētdien, 20. martā viesis spredikoja Vienības draudzes kupli apmeklētajā dievkalpojumā un pēc tam runāja par latviešu un amerikāņu draudžu dzīvi Savienotajās Valstīs. V. Z.

— Ko tu tur meklē?
— O, neko sevišķu, es šķaudot pazaudēju savas liekās skropstas.

Archibīskapa vietnieka jubileja

JĒKABS ĶULLĪTIS ATSKATĀS UZ 65 MŪŽA GADIEM

Latvijas ev.-lut. archibīskapa vietnieks prāvests Jēkabs Ķullītis 23. martā atskatījās uz 65 mūža gadiem. Līdz ar to prāvests var atzīmēt 35 gadu darbības posmu mācītāja amatā. Viņu ordinēja mācītāja amatā 1920. g. 1. janvārī. Savu jubileju prāvests sagaidīja tālu no savas dzimtās vietas un tālu no savas draudzes savā tagadējā dzīves vietā Ņujorkā. Viņa draudze tagad ir izkaisīta Sav. Valstu plašumā. Kā archibīskapa vietnieks viņš uzņēmies ASV austrumos un vidienē esošo latviešu draudžu garīgo vadību.

Jēkabs Ķullītis ir Zemgales dēls, dzimis Kalnciema pagastā. Sv. Annas baznīcas draudzi Jelgavā viņš vadīja 24 gadus. 1917. g. viņš beidza Tērbatas universitāti. Viņš

Prāvests J. Ķullītis

ir korporācijas Letonijas loceklis. Kandidāta gadus viņš uzsāka Raunā pie māc. A. Jendes, kuru 1918. g. noslepkavoja komūnisti. Pēc tam Ķullītis kļuva par kandidātu pie prāv. P. Reinharda Jelgavā. 1920. g. Ķullīti ievēlēja par Sv. Annas draudzes mācītāju Jelgavā, kas bija viena no lielākajām draudzēm Latvijā. Viņš bija arī Jelgavas garnizona mācītājs. 1940. g. viņu iecēla par Baznīcas virsvaldes locekli, bet 1941. g. ievēlēja par Jelgavas iecirkņa prāvestu. Baigajā gadā, 1941. g. sākumā, rēķinoties ar varbūtību, ka archibīskapu varētu izsūtīt, archibīskaps iecēla sev vairākus vietniekus. Viens no tiem ir prāv. Ķullītis.

Līdztekus garīdznieka pienākumiem Ķullītis aktīvi piedalījās Latvijas valsts un Jelgavas sabiedriskajā dzīvē. Viņš bija divas reizes ievēlēts Saeimā. Kopš Latvijas dibināšanas laika Ķullītis pievērsās arī audzināšanas darbam, būdams skolotājs Jelgavas ģimnazijā. Vēlāk Ķullītis uzņēmās arī skolotāja amatu Jelgavas skolotāju institūtā.

Komūnistiem otrreiz iebrūkot Latvijā, prāvests dodas bēgļu gaitās. Viņš pārzina latviešu bēgļu garīgo aprūpi Vācijā, amerikāņu un franču joslās. 1951. g. viņš ierodas Amerikā. Veikdams archibīskapa vietnieka pienākumus, Ķullītis bieži atrodas ceļā, apbraukādams latviešu draudzes ASV. Ņujorkā Ķullītis aktīvi piedalās cīņā pret komūnismu. Viņš daudz strādājis, lai savāktu materiālus un sniegtu pārskatu par reliģijas vajāšanu dzimtenē. Viņš ir Apspiesto Eiropas Nāciju asamblejas Latvijas delegācijas loceklis.

Prāv. Ķullīša godināšana notika 26. martā Ņujorkas latviešu draudzes namā.

JALTĀ NAV RUNĀTS PAR BALTIJAS VALSTĪM

No nule publicētajiem dokumentiem par Jaltas konferenci nav redzams, ka tur būtu pārrunāts Baltijas valstu jautājums. Baltijas valstis tur pieminētas pāris vietās garām ejot. Cik zināms, Baltijas valstu liktenis jau bija izlemts Teherānas konferencē, kādēļ Jaltā pie šī jautājuma vairs neatgriezās.

ASV Valsts departamenta publicēto materiālu „Konference Maltā un Jaltā 1945. g." pirmā nodaļa satur dažādus ziņojumus, kas sniegti prezidenta Rūzvelta informācijai pirms Jaltas konferences. Tur ir amerikāņu militārās misijas Maskavā vad. ģen. Dīna ziņojums ģenerālštāba priekšniekam 1944. gada 15. oktobrī. Ģen. Dīns tanī atstāsta sarunu ar krievu ģenerāli Antonovu, kurš viņam paskaidrojis ka „operācijas Baltijas valstīs turpinās, tur 30 divīzijām nogriezta atkāpšanās, izņemot jūras ceļu. Šīs divīzijas tiks galīgi likvidētas." Šeit runa ir par Kurzemes ielenkumu.

Tālāk atrodam ASV vēstnieka Maskavā A. Harimana (tagad Ņujorkas gubernātora) ziņojumu Valsts sekretāram 1945. gada 10. janvārī. Šinī ziņojumā par apstākļiem Padomju Savienībā atrodama šāda rindkopa: „Prese (t. i. padomju prese) veltī daudz telpas jaunuzbūves progresam Baltijas telpā, pie kam asi uzbrūk tā sauc. „buržuju nacionālistu" grupām kā minētajā telpā, tā arī Ukrainā. Liekas ir skaidrs, ka nacionālistu atliekas šinīs apgabalos vēl ir dzīvas (survived) un tās sagādā grūtības padomju iestādēm."

Kerstena izmeklēšanas materiāli nosūtīti uz Igauniju

Komiteja Igaunijas brīvībai nosūtījusi uz Igauniju ap 200 grāmatu, kas satur Kerstena komitejas izmeklēšanas materiālus par komūnistu agresiju pret Baltijas valstīm. Grāmata piesūtīta Igaunijas PSRS Augstākās padomes priekšsēdim, valdības locekļiem, mācības iestādēm, bibliotēkām, laikrakstiem un dažādām amatpersonām. Līdz ar grāmatu katrai personai piesūtīta Komiteja Igaunijas brīvībai priekšsēža A. Perandi vēstule, kurā paskaidrots, ka šo izmeklēšanas darbu veikusi ASV Kongresa ieceltā komiteja ieteicot katram igaunim ar to iepazīties un piebilst, ja kāds gribētu vēl saņemt tuvāku informāciju, to labprāt izsūtīs. Par grāmatu izsūtīšanu ziņots arī igauņu raidījumos uz dzimteni.

Apspiesto Nāciju asamblejas sēde

Apspiesto Eiropas Nāciju asamblejas sēdi paredzēts noturēt 13. un 14. apr. Carnegie Endowment Center telpās Ņujorkā. Paredzams, ka sēdes laikā ģenerālkomitejas pr-sēdis Dr. V. Māsēns būs atgriezies no Eiropas.

VĒSTULE ČIKĀGIEŠIEM

Sveiki, tautieši, dāmas un kungi!

Ak Čikāga, tavs labākais dēls man raksta: „...Tad mums būs arī sava avīze... Tu vari jau tagad pieteikties par redaktoru." Nē, to es nevaru, mana žurnālista ētika to neatļauj. Kamēr Bostonā nav avīze iznākusi, tikmēr es nekur nevaru pieteikties. Jānogaida. Kādēļ jūs tā steidzaties? Gribat konkurēt ar Ņujorkas lielavīzi? Ziediņam gribat laist „salnu pavasarī" virsū? Aiciniet Olģertu, ja viņam pašam tur nekas neiznāk, lai brauc uz Čikāgu, un taisa vaļā, jo viņam tagad ir nauda. Vai man jūs esat kādu čeku atsūtījuši? Vai esat man kādu dolariņu maksājuši par vēstulēm, ko jums esmu rakstījis? Nekā — jūs tās izlasāt tāpat par brīvu, paņemat no kaimiņa avīzi un izlasāt. Vai vēstuļu rakstītājam nekā nevajaga nopelnīt? Vai tas var dzīvot no zila gaisa?

Mans draugs Egons man ziņo, ka par jums nevienā avīzē neko neraksto. Ko tad par Čikāgu īsti vajadzētu rakstīt? Vai to, ka latviešu biedrība pirks namu par 80.000.00 dolariem? Vai to, ka šī pati biedrība iegravēs goda plāksnē to tautiešu vārdus, kas ziedos biedrībai $100.00 vai vairāk, bet iedos par brīvu glītu ķieģelīti tiem, kas ziedos $5.00 un vairāk? Varbūt par tiem trim draugiem, kas katru vakaru satiekoties, lai apskatītos avīzēs, vai tur neesot kāds vārds, ko varētu „iztulkot" divdomīgi? Par viņiem man raksta kāds cits draugs no Čikāgas, Degons: „Šī triju vīru komisija, kas nodarbojas ar tādu vārdu vai izteicienu sameklēšanu periodikā, ko var iedomāties arī citādā nozīmē, sevišķi seksa nozīmē, sastopama gandrīz vai katru vakaru vienā zināmā vietā Čikāgas rietumu daļā, kur pieņem arī apmeklētājus, kā kungus, tā dāmas, kurus tad viņi iepazīstina ar savu pētījumu rezultātiem. Temati ir ļoti interesanti, un klausītāju viņiem netrūkst. Komisijas zinātniskais referents publikas klātbūtnē parasti klusē, it kā viņam pārrunājamā viela būtu pilnīgi sveša, pie tam izlikdamies tik nevainīgs kā aizvakar piedzimis bērns. „Savu" viņš ir padarījis un nu tikai noklausās, kā priekšsēdis viņa „darbu" ceļ priekšā publikai. Trešais komisijas loceklis asistē kā eksperts un tas tematu iztirzājumos labprāt piedalās ar saviem atzinumiem. Šis triumvirāts funkcionē lieliski. Tie ir augsti mācīti vīri, un viņi arvien vēl mācās klāt. Referents gatavojas braukt uz Kaliforniju, lai pie pazīstama profesora eksāminētos vēl dažos priekšmetos savā speciālitātē."

Ka par šo komisiju pat lielavīzē nekāas nav rakstīts, tas ir gan brīnums. Tādēļ arī Egons ir tik uztraukts: „Čikāgieši arvien kaut ko dara, tikai par viņiem neviens nerunā, arī presē neraksta." Kā nu var noklusēt tādu komisiju! Man arī jāuztraucas. Kur vēl tādu komisiju otru jūs, stulbie čikāgieši, atradīsit? Kad sāks darboties Čikāgas „māmuļa", tad šai komisijai tur atvērsies īstais darba lauks, tā varēs aizstāt zinību komisiju, kas darbojās Rīgas „māmuļā", un Čikāga tad kļūs par centru visai trimdas latviešu saimei.

Bet ko tad dara visi jūsu žurnālisti, ka viņi avīzēs par jums neraksta? Ko tad dara Irma Vīksniņa, Arvīds Elgūts, Roberts Poruks, Alberts Raidonis, Ivārs Balodis, Jānis Cedriņš, tur vēl bija kādi 5 vai 6... ko tie visi tur dara? Korespondentu vietas aizņem, bet neraksta! Gaida Bostonas avīzi vai paši savu avīzi? Pavisam neglīti, cienījamie kollēgas. Vai jūs to lielavīzi gribat saplosīt kā nikni zvēri dzīvu kazlēnu? Pats ļaunais jūs, mani dārgie draugi, ir apsēdis. Es arī jūs saprotu: nevar jau čekus sūtīt vienam, bet rakstus otram. Te jānāk kādam atrisinājumam, ilgi tā nevar iet. Bet viņš tur Bostonā kavējas ar izdošanu. Abonentu neesot... vai nav nejauka situācija, ko? Mīļš sveiciens manam mīļajam Egonam.

Jūsu Alumsalums

NO SENATNES LĪDZ MŪSU DIENĀM

LATVIJAS CHRONIKA 21. n-rs.

1557. — Polijas karalis Sigismunds II ar ultimātu (sūtot zobenu) Livonijas ordeņa mestram Firstenbergam, prasa atbrīvot cietumā ieslodzīto markgrafu Brandenburgas Viļumu. Polu — lietuviešu karaspēks savilkts pie Livonijas robežām. Firstenbergs piekāpjas un apņemas neatjaunot līgumu ar Maskaviju bez iepriekšējas vienošanās ar Polijas karali.

6. decembrī Maskavā ierodas Livonijas vēstnieks, kas mēģina pārliecināt caru par minēto līgumu ar Poliju, bet cars liek Livonijas vēstnieku aizraidīt.

1558. — Maskavija apsūdz Livonijas ordeni līguma laušanā un 22. janvārī iebrūk Livonijā un maijā okupē Narvu. Angļu tirgotāji piegādā krieviem Narvā kara materiālus. Krievi okupē Tērbatu un iegūst 552 lielgabalus, kā kara laupījumu.

1559. — Dānijas karalis Frederiks nopērk no bīskapa Jāņa fon Minchhauzena Piltenes bīskapiju un Sāmu salu (Oesel.).

— Livonijas ordeņa mestra palīgs Gothards Ketlers ieķīlā Polijai Daugavpils, Sēlpils, Rēzeknes, Bauskas, Lubānas, Bērzones u. c. Livonijas robežpilis par solīto, bet nesaņemto palīdzību pret Maskaviju. Ketlers ieķīlā Prūsijai Grobiņu.

— Livonijas ordeņa mestrs Firstenbergs atsakās no amata, un viņa vietā nāk Gothards Ketlers.

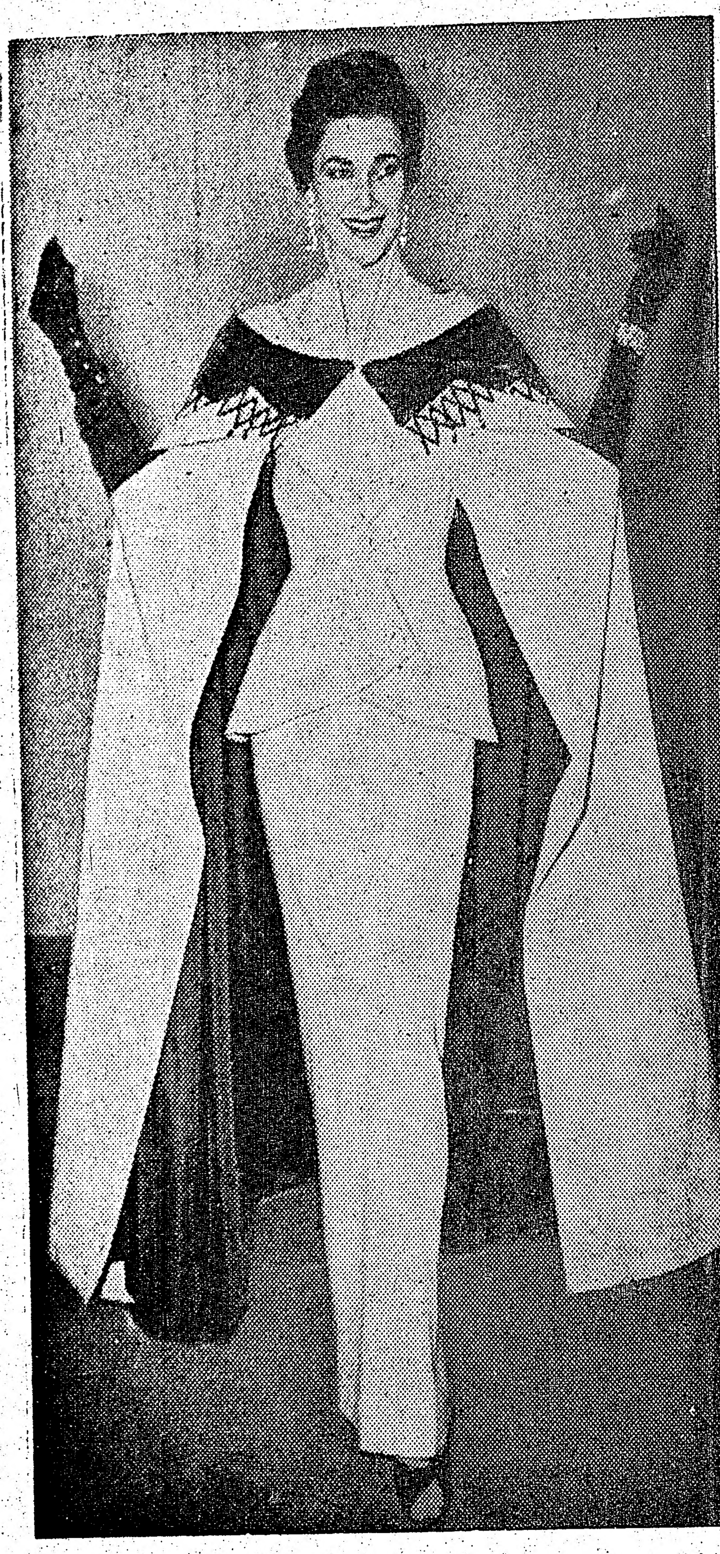

Elegants dienas tērps un gaŗa mantija ar briežādas garnējumu izstādīts Savojas hotelī Londonā, Anglijā.

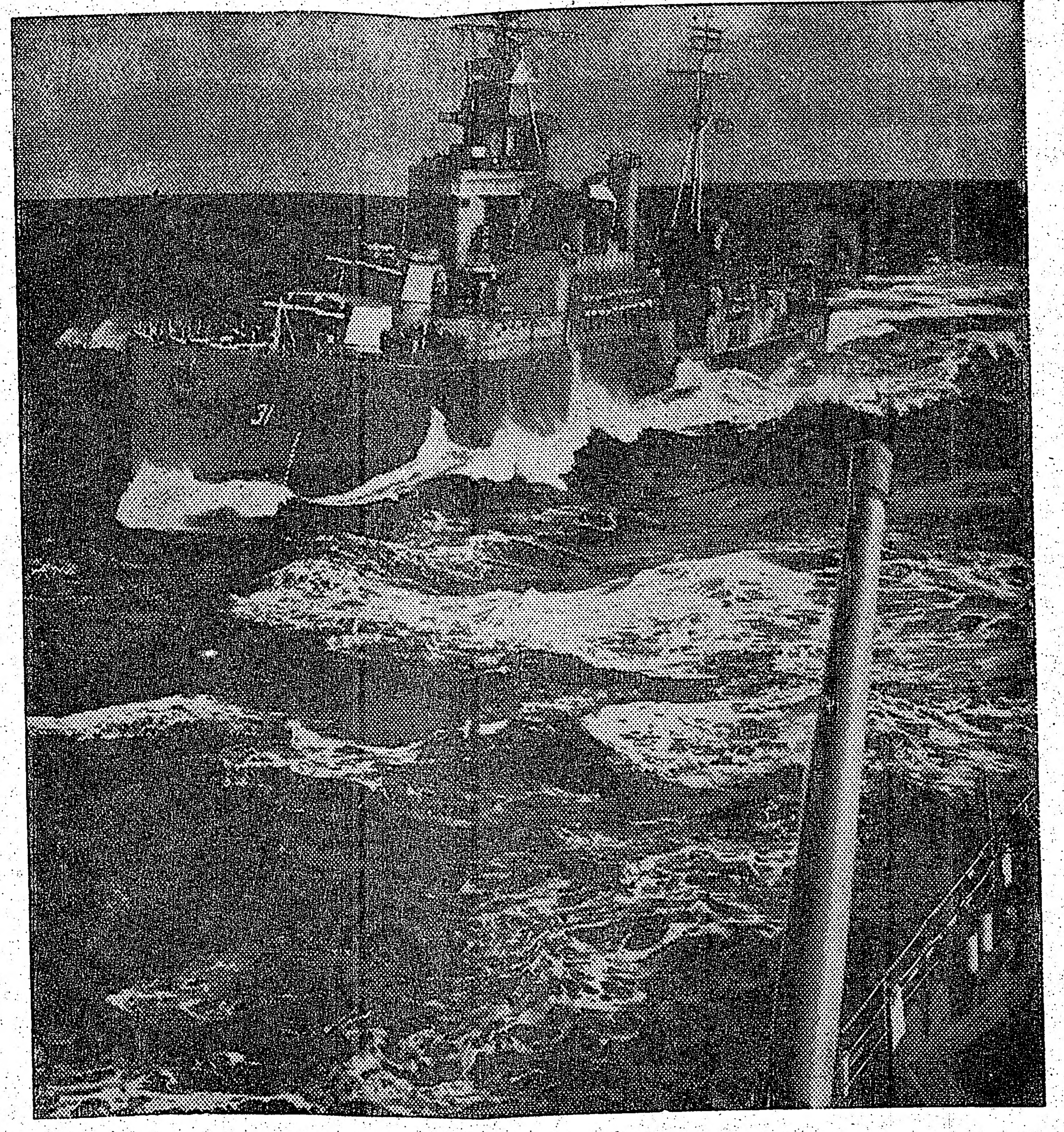

Kanadas modernākais iznīcinātājs Kvebek 15. aprīlī atgriezīsies Halifaksā un pēc tam dosies garākā ceļojumā uz Eiropu, viesojoties Anglijas un Ziemeļreiropas ostās

DARBU SĀK LATVIEŠU PIANISTES VADĪTĀ MŪZIKAS SKOLA

Četras studijas veŗ durvis vienā laikā. — Vai arkordeoni der tikai deju mūzikai? — Lācis aiznes pianistes sviestmaizes. — Dzīve „angļu joslā" patīkamāka nekā zelta raktuvēs.

Pirms pāris nedēļām, lasot vietējos kanadiešu laikrakstus, manu ievērību saistīja liels sludinājums, ka darbu uzsāk "The Master Conservatory of Music", kur mācīs tikai klasisko mūziku pēc Toronto karaliskās konservātorijas programmas. Sludinājumā pievienots arī pianistes L. Albertiņas uzņēmums un apraksts par viņas mūzikālo pieredzi un iepriekšējo darbu mūzikas skolās. Pirms dažām dienām satiku skolā L. Albertiņu personiski. Pirmais jautājums man bija, kādu iemeslu un apsvērumu dēļ viņa dibināja šo jauno skolu, jo atceros vēl pirms pusgada, kad satiku viņu, tad mäksliniece bija tā aizņemta (līdz 12 stundām katru dienu) "United Studios" mūzikas skolā, un, bez šaubām, arī labi atalgota. Te nu pianiste pastāsta, ka nav varējusi vienoties ar skolas vadību, kas vēlējusies galvenokārt mācīt „danču mūziku" — un lai tomēr kalpotu mākslai — uzņēmusies šo risku, ignorējot „cieto algu" skolā. Pirmās divas aizvadītās nedēļas jaunajā skolā rādot, ka viss ritēšot labākajā kārtībā, un klases vajadzēšot vēl papildināt, jo visi viņas agrākie skolnieki pārnākuši viņai līdzi. Tā vairāku audzēkņu vecāki izteikušies, ka nopietnā mūzika, kārtīgu skolotāju iemācīta, dodot lielākas iespējas kā vieglā rakstura laikmetīgie „grāvēji". Tas norādot, ka arī kanadieši pēdējā laikā sākot izprast klasiskās mūzikas nozīmi. Tālāk pārgāju uz techniskām lietām: telpām, skolotāju algām, mūzikas instrumentiem un t.t. L. Albertiņa pastāsta, ka skolu nodibinājusi kopā ar slaveno dāņu akordeonistu Ernestu Borgstromu, četrās pilsētās vienlaicīgi: Hamiltonā, Velandē, St. Katerīnā un Niagarā, un skolai esot mūzikas instrumenti krājumā skolnieku apmācīšanai, kuŗi tādus vēl paši neesot iegādājušies.

Skolas technisko pusi, apbraukājot visas četras skolas, uzņēmies itāliešu mūziķis James Antonelli. Ludmila Albertiņa vadot Niagaras un St. Katerīnas skolas, bet Borgstroms Hamiltonā un Velandē. (Piezīmējams, ka Borgstroms pirms ierašanās Kanadā, ar savu orķestri apbraukājis lielākās Eiropas pilsētas, koncertējis arī Rīgā, un pazīst latviešu mūziķus. Piedalīdamies Kanadas mūzikas festivālos, un šeit izcīnītās daudzās godalgas ierindo viņu pašreiz labāko Kanadas akordeonistu piecniekā). Savu agrāko skolnieku aicināta, latviešu pianiste vienu dienu nedēļā (piektdienās) strādāšot arī skolas Hamiltonas studijā, 311 Barton St. E. St. Katerīnā viņu varot sastapt otrdienās, trešdienās un ceturtdienās visu dienu, 309 St. Paul St., bet Niagarā pirmdienās un sestdienās, 1310 Victoria Ave. „Bet vai tad uz Velandi jūs nebrauksit?" Šim manam jautājumam jaunā skolas direktrise atbild, ka ļoti žēl, bet nedēļā esot tikai sešas darba dienas. Viņa savā skolā lielāko vērību piegriežot techniskajai spēlei — vingrinājumiem, ko Kanadas skolās vismazāk ievērojot. Lielākā daļa audzēkņu esot kanadieši, bet arī latviešos liela interese par jauno skolu. „Kādus mūzikas instrumentus tad jaunatne visvairāk izvēlas mācīties?" Te nu saņemu pārsteidzošu atbildi — trīs ceturtdaļas no visas skolas — mācoties akordeonu klasēs. L. Albertiņa paredzējusi no saviem akordeonu klašu audzēkņiem sakomplektēt divus orķestrus: jaunatnes un pieaugušo, piedaloties visos Kanadas tuvākajos mūzikas festivālos. Ieminējos, ka neesmu pārāk liels mūzikas speciālists, bet esmu dzirdējis, ka daudzi akordeonus uzskata tikai par salonu un deju mūziku. Par šo jautājumu man pianiste paskaidroja, ka tas esot pavisam aplams uzskats, un tieši pāris pēdējos gados akordeoni arvien vairāk sākot iekaŗot vadošo vietu.

LIELA PIEREDZE MŪZIKAS SKOLU ORGANIZĒŠANĀ

Ar akordeonu orķestri esot pilnīgi iespējams atdarināt simfonisko orķestri, jo katrs instruments tiekot ar attiecīgu reģistri imitēts, piemēram, vijole, čello, trompete, bazūne, flauta, bass un tā tālāk. L. Albertiņa man ieteic apmeklēt viņas skolas orķestra nākošo koncertu, tad es varēšot spriest pats. Jautāju, kādi un cik ilgi viņai piedzīvojumi mūzikas skolu organizēšanā. Saņēmu atbildi, ka jau 1935. gadā, kad viņa kā eksterne beigusi Latvijas valsts konservātorijas klavieŗu klasi pie prof. P. Šuberta, vadījusi jau savu mūzikas skolu Saldū, kopā ar māsu, brīvmāksliniеci Elzu Turku. Vācijā atkal nodibinājusi mūzikas skolu — Šverīnā, Meklenburgā, un uzņemta par biedri Berlīnes valsts mūzikas kamerā. Šajā laikā apbraukusi koncertturnejās Italiju, Dāniju, Holandi, kā Vīnes operas koncerttrupas soliste-pianiste. Nometņu dzīvei sākoties, bijusi Oksfordā pie Lineburgas, kur kopā ar H. Berino, B. Piekalnīti, J. Franku, J. Niedru, E. Saulīti, V. Meihuberi-Stottu un citiem koncertējusi apkārtējos latviešu un angļu sarīkojumos. Vēlāk noorganizējusi un diriģējusi bijušo kaŗavīru orķestri Braunšveigā-Volfsburgā. Viņas māsa E. Turks-Lačs vēl joprojām Vācijā, Limburgā vadot savu mūzikas skolu. Kanadā A. ieradusies 1948. gadā, strādājusi slimnīcā obligāto gadu, bet jau tūlīt sākusi piedalīties mūzikas dzīvē, kanadiešu orķestros, radiofonos, Kenorā, Vinipegā. Pēc gada saņēmusi uzaicinājumu no zelta raktuvju pilsētiņas — Redleikas, dibināt mūzikas skolu. Sākusi šo skolu ar 16 audzēkņiem, pēc gada to bijis jau pāri simtam. Divu gadu laikā skolā jau bijušas piecas nodaļas apkārtējās pilsētās ar 7 līdz 10 skolotājiem. Šis laiks bijis nervu pārbaudes un satraukumu pilns. Vispirms jāpiebilst, ka Redleika atrodas tik augstu ziemeļos, ka 9 mēneši jāpavada ledū un sniegā, pie kam viena skoliņa atradusies Redleikas ezerā gulošajā Mekkenzija salā, kur nokļūt ziemas puteņos un pavasaŗa atkušņos bijusi liela problēma. Daudz interesanta par mežonīgo dabu un dzīvi zelta raktuvju pilsētā pastāstīja latviešu pianiste, bet mazu sīkumu tomēr gribu atzīmēt.

Tas noticis pēdējā vasarā pirms projām braukšanas, vienā no viņas skolām pasniedzot audzēkņiem stundu, atstājusi savu somu ārpusē uz soliņa ar pusdienai paredzētajām sviestmaizēm un dažiem iepirkumiem. Ieraudzījusi pa logu tikai tad, kad liels melnais lācis ar viņas somiņu mutē iečāpojis tuvējos krūmos. Gadījumi, kad ejot uz mūzikas stundām, ceļā sastapti zvēri vai pa lācim, nav bijuši reti. Viss tas, un lielais aukstums bijis par iemeslu, kāpēc 1952. gadā pēc 2 gadu darba pārcēlusies uz Kanadas siltāko stūrīti — St. Katerīnu. Saņemot vēstules un regulārus ziņojumus, ka viņas iesākto darbu Redleikā uzņēmīgi cilvēki vēl turpinot.

Pateicos par interviju un novēlēju pianistei, lai viņas darbs šeit „dienvidos" veiktos un ietu tikpat ātri plašumā, kā sākums sniegotajā Redleikā.

J. Ligers.

LATVIEŠU VIESNĪCA PORT BRUCE PELDVIETĀ

Pirms diviem gadiem šai laikā mūsu mājā regulāro viesu vidū bija Ēriks Vanags, bijušā Rīgas radiofona orķestra mežradznieks. Viņš parasti pie mums ieradās sestdienas vakaros ap pusnakts stundu, kad arī mēs, nobeiguši nedēļas darbus, pakavējāmies pie glāzes alus. Tad viņš mums pastāstīja savus nedēļas piedzīvojumus. Savā brīvajā laikā Ēriks tirgojās ar mājām, un viņam vienu otru reizi arī sekmējās.

Reiz viņš mums stāstīja, ka viņam esot iespējams iegādāties kādu viesnīcu un tādējādi atlikušo mūža daļu pavadīt pārticībā bez raizēm un bēdām. Viss jau būtu iznācis kā izplānots, bet nelaime tikai tā, ka viņam nebija iemaksai vajadzīgā naudas summa. Tā šo viesnīcu nopirka divi citi Hamiltonas latvieši: Valdis Tuklers un Edgars Jirgens. Viesnīca Rocabore Inn atrodas Port Bruce pilsētiņā, Ontario, uz skaistā Eri ezera krasta. Minētā viesnīca visērtāk sasniedzama, ja brauc pa trešo ceļu, kur pie Aylmer jānogriežas uz 73. ceļa, pa kuŗu braucot ir sasniedzams mērķis. Tā atrodas skaistā vietā, lielu koku ēnā, un ir iemīļota vieta vasaras atpūtai, piemērota arī visdažādākiem sporta veidiem, kā peldēšanai, makšķerēšanai, airēšanas sportam, slēpēšanai uz ūdens, u. c. Tā atvērta no maija līdz septembra beigām. Viesnīcā ir pavisam 23 atsevišķas istabas, un tā spēj uzņemt ap 75 personu (naktī). Viesnīcā iekārtota liela dejas zāle, kur katru sestdienas vakaru notiek deja. Ēdamzālē iespējams sarīkot viesības 250 personām; atpūtas telpās biljards, galda teniss un citas spēles.

Viesnīcas atbildīgā vadītāja ir Alma Jirgene, un sezonas laikā viesnīcā ir nodarbinātas 7 personas, kam visām rokas pilnas darbu. Pavārs ir anglis, bet pārējais personāls — latvieši. Rocabore Inn sevišķi iemīlējuši peldētāji, dzidrā ūdens un smilšainā pamata dēļ, kā arī makšķernieki, jo tur esot liela pikreļu bagātība.

Minētā viesnīca atrodas 30 jūdzes no London, Ont. Viesnīcas ziemas adrese: Mrs. A. Jirgens, 15 Melrose Ave, N. Hamilton, Ont., tel. — LI 4-8315.

J. G.

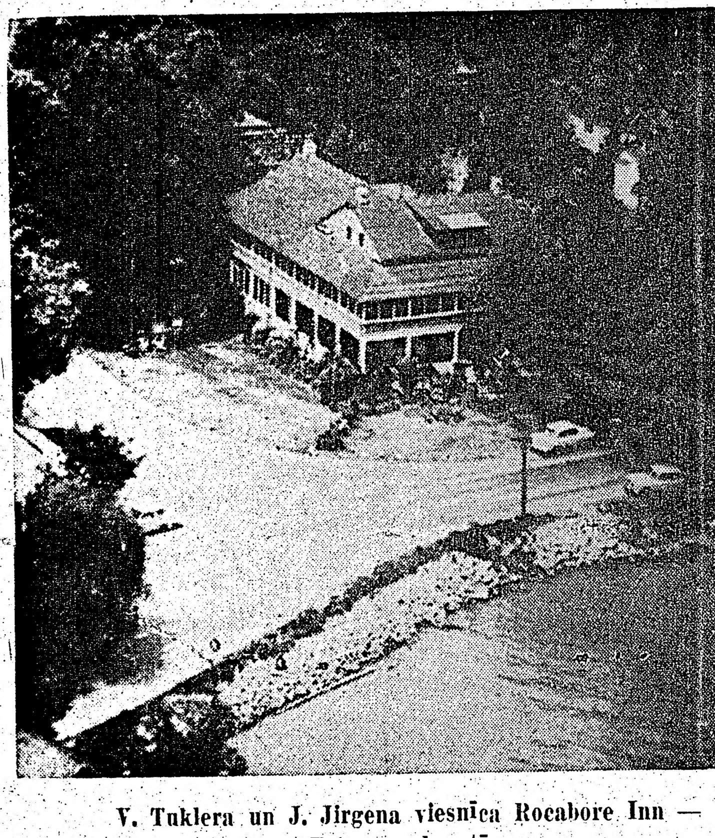

V. Tuklera un J. Jirgena viesnīca Rocabore Inn — Eri ezera krastā

Pianiste Ludmilla Albertiņa ar saviem līdzgaitniekiem jaundibinātajā mūzikas skolā The Master Conservatory of Music. Pa kreisi akordeona virtuozs dānis Ernests Borgstroms, pa labi skolas administrātors, diriģents italietis James Antonelli.

J. Ligera uzņēmums

Džēms Istvūds

TRAUKSME REDAKCIJĀ

ROMĀNS PAR AVĪŽNIEKU DZĪVI

Tulkojis I. F.

(19. turpinājums)

Barndollares jaunkundze papurināja galvu. (Nuja, pietiekami daudz tēva naudas).

„Varbūt, ka viņš ir narkotiķis," Hučesons ķērās pie pēdējā salmiņa. Bet tad viņā uzausa kāda cita cerība. „Vai jūs esat pārbaudījusi viņa dienesta lietas?"

Viņa pamāja piekrītīgi.

„Spiegs?" jautāja Hučesons pilns cerību.

„Apbalvots ar Sidraba zvaigznes goda zīmi," teica Barndollares jaunkundze. „Un arī ar Sidraba sirds."

Celtnis apstājās, durvis atvērās, un viņi izkāpa.

„Barndollares jaunkundze," viņš teica, „tas ir vissliktākais raports, kādu es jebkad esmu dzirdējis.

Archīvāres seja izstiepās gluži gaŗa. „Jā, sēr," viņa teica.

„Edij!" Viņu saigaidīdama sirsnīgi teica Garisona kundze. Tā viņa nebija to uzrunājusi sen — kopš tiem laikiem, kad vēl dzīvoja un strādāja Džons Garisons, un kad viņš allaž bija Garisonu namā pusdienojis. Viņas acis mirdzēja. Šķita, ka viņa būtu pēkšņi kļuvusi jaunāka vismaz par desmit gadiem kopš tā brīža, kad viņi pēdējo reizi bija tikušies Kupolā tikai pirms pāris dienām. Viņa atkal bija atgriezusies darbā, metusies cīņā par kādu eksistenci — Dienas Ziņu eksistenci, un tas darīja viņai labu. Viņa nebija pat vairs tērpusies melnā, bet interesantā baložu pelēkā tērpā, jā, viņa patiesi bija tīkams mērķis skatam!

„Edij," viņa sāka tieši, „ir divas lietas. Pirmkārt — Rijencijs mūs iesūdzējis tiesā par goda aizkāršanu. Paziņojums pienāca pirms pus stundas."

„Un otra?" jautāja Hučesons.

Tiesnesis Makkejs nolēmis paziņot savu spriedumu jau šovakar pulksten deviņos."

„Vai tādēļ, ka mēs esam iesūdzēti?"

„Jā", viņa pamāja.

„Mums jābūt sagatavotiem,' teica Hučesons.

„Un tad vēl viena lieta — viņa teica vilcinādamās un pētīja Hučesona sejas izteiksmi, „solījumu, ka tu saņemsi vienu procenti no pārdošanas summas, Alise un Kitija anullējušas."

Hučesons sāka smieties. Tas izskatījās tieši pēc Alises — vispirms kaut ko apsolīt, pēc tam šo solījumu aizsviest kā tukšu banāna mizu.

Pēc maza brīža atkal iekaucās celtnis, un telpā ienāca divi kungi. Tie bija sirmi, piedzīvojuši džentlmeņi, cienījama izskata, un pašapzinīgi savas financiālās varas dēļ.

„Tā, Bleika un Grīna kungi — atļaujos jūs iepazīstināt ar šefredaktoru Hučesonu," teica Garisona kundze.

Kungi sadevās rokās un apjautājās viens par otra veselības stāvokli.

„Šo kungu banku firma ir ar mieru aizdot mums trūkstošo summu, lai mēs varētu pārsolīt Vaita piedāvājumu," turpināja Garisona kundze.

„Saprotams, ar zināmiem priekšnosacījumiem," uzmanīgi piebilda Bleiks.

„Saprotams," teica Garisona kundze un paraudzījās Hučesonā.

Viņi apsēdās visi ap milzīgo, spožo rakstāmgaldu, un Hučesons sāka jau saprast, kāds bija viņu nolūks. Tie domāja piedāvāt viņam Dienas Ziņu līdzīpašnieka akcijas, ja pirkšanas piedāvājums tiktu pieņemts. Viņš tiktu pacelts lielo financistu aprindās, un tādēļ viņš arī bija aicināts augšā Kupolā. Tas nozīmēja, ka samērā īsā laikā, ja viss veiktos labi, viņš būtu varens vīrs. Dienas Ziņu šefredaktors un līdzīpašnieks — ar vienu rāvienu viņš būtu iekāpis vecā džentlmeņa Džona Garisona zābakos. Un viņam būtu jāsāk cīnīties ar polītiskas un financiālas dabas jautājumiem, ar sludinājumu tirgus problēmām un dažāda veida komitejām. Un viss tas, droši vien, ļoti jūtami traucētu viņa avīžnieka darbu. Un šai laikā, kamēr viņš minēja dažādus faktus, skaitļus, un aprēķinus un kalkulācijas, viņš nevarēja atvairīt nelāgo sajūtu, ka bezgala ilgojas atkal atgriezties tais vecajos, labajos laikos, kad viņš bija darbojies vienīgi kā Dienas Ziņu šefredaktors.

Viņš juta sevī vieglu nemieru. Jeb tas nebija nemiers? Viņš nebaidījās no lielākas atbildības — nekad nebija no tādas baidījies. Un tomēr, kamēr viņš runāja mierīgi, loģiski un pārliecinoši, viņa sirds nebija šeit klāt, starp šiem banku vīriem Kupolā. Viņa sirds bija visu laiku tur lejā, redakcijas telpās — kur Allens turpināja pratināt šo Šmitu. Un viņam taču vajadzēja būt arī pašam tur klāt — katrā ziņā.

Tomēr šķita, ka viņš bija runājis labi, jo Garisona kundze noraudzījās viņā ar mirdzošām acīm, apmēram tā, kā lepna māte varētu noraudzīties savā dēlā. Un nu viņš sāka runāt par kāpjošām papīra cenām. Tas bija jautājums, par ko avīžu ļaudis varēja diskutēt pat miegā, ja tas bija vajadzīgs.

„Papīra cenas uzrāda kāpjošu tendenci," viņš ziņoja, „pašreiz tās ir 110 dolari par tonnu, bet vēl 1942. gada cena bija tikai 50 dolaru tonnā." Nu viņš bija ticis līdz savam mīļākajam tematam, un viņa paskaidrojumi plūda brīvi un nepiespiesti.

„Lai pasniegtu jaunumus, nepieciešams īsts talants," viņš teica, „tos jāmāk izvērtēt, komentēt, un laikraksts bez labi noorganizēta reportieŗu kadra vispār nav nekāds laikraksts."

Viņš domāja par Villbrandi un viņas biežajiem apciemojumiem morgā. Viņa bija lieliska reportiere. Cik tālu gan viņš būtu ticis ar Rijencija lietu bez Villebrandes — un bez Čarlija un Tomsona? Un nu tas bija Allens, kas turpināja cīņu. Viņam vajadzēja arī būt tur!

Un viņam bija jādomā par Burovu, kas bija atrasts guļot parkā smagi piekaut, un par kollēgām, kas bija piedalījušies Otrā pasaules karā, snieguši ziņojumus kauju ugunīm trakojot, un daudzi tur arī bija pazaudējuši savas dzīvības.

„Preses brīvība, kungi," viņš teica, „atrodas vienmēr briesmās, tieši tāpat kā katra individa brīvība. Ir zemes, kur vēl tagad, pēc diviem Pasaules kaŗiem ar ieročiem rokās var apturēt rotācijas mašīnas un iemest salikumu papīrkurvī."

Banku vīri raudzījās viens otrā un pamāja piekrītīgi.

Viņa runu pārtrauca tālruņa zvans. Garisona kundze pacēlā klausuli.

„Tas ir jums, Ed."

*

Allenam aiz muguras bija smaga cīņa ar Šmitu. Beigās šis tips bija sabrucis. Tik ilgi, kamēr vien viņam vēl bija ko stāstīt, viņš bija turējies puslīdz pie saprāta. Bet līdz ar vārdiem izšķīda arī tās nedaudzās spēku paliekas, kas bija vēl viņā pēc biezmiega naktīm un izdzertā alkohola kvantuma. Bet viņa liecībai vajadzēja būt skaidrai vēl šim numuram.

Allens mēģināja no jauna.

„Mēģiniet atcerēties, ko teica Rijencijs, kad viņš lūdza jūs parādīt ceļu uz Sallijas hoteli.

Šmits domāja tik intensīvi, ka viņa seja savilkās vienās krunkās, bet atbilde nenāca. Viņš sēdēja tur noguruma un viskija pārvarēts.

Tad pēkšņi pavērās durvis, un tanīs parādījās sekretārs. Tam aiz muguras stāvēja kāds vīrs policijas uniformā, rokās tam bija papīra lapa.

„Man ir jāpilda pavēle arestēt Hermani Šmitu," viņš teica.

Allens paraudzījās viņā gluži izbrīnījies. Cik viņam bija zināms, neviens nebija policijai devis kādu mājienu, ka Šmits atradās redakcijā. Saprotams, Hučesons to būtu varējis gan izdarīt. Bet ja arī tā, likuma kalpi būs bijuši druscīn par steidzīgu.

„Mēs vēl neesam galā," viņš teica. „Vispirms viņam jāparaksta sava liecība."

Šmits bija piecēlies. Viņš necieta policiju, bet tomēr juta zināmu atveiglojumu. Viņš būtu drošībā apcietinājumā — drošībā no Rijencija. Kārtībnieks paņēma mēteli un cepuri un sniedza tos Šmitam.

Allens stāvēja un noraudzījās neziņā, ko lai dara. Viņš bija tipisks rakstāmgalda žurnālists, gluži pretējs tiem, kas allaž strādāja ārā un bija vienmēr padoti dažādām spējām apstākļu maiņām. Viņš sajuta lielu vajadzību sazināties šai brīdī ar savu šefu.

„Tas aizņems tikai dažas minūtes," Allens teica kārtībniekam.

„Nāc līdz," teica kārtībnieks cieti, saņēma aizturēto aiz elkoņa un bīdīja uz durvīm.

„Jums nav nekādu tiesību aizturēt viņu nopratināšanai," viņš teica Allenam.

Allens noraudzījās izmisis caur savu biezo aceņu stikliem.

„Tik ilgi, kamēr šai valstī nevalda policijas režīms," viņš teica, „man tomēr ir šīs tiesības.

„Nožēloju," teica kārtībnieks ar smīnu.

Viņš devās prom ar Šmitu cauri lielajai redakcijas telpai. Tur viņus sagaidīja vēl divi likuma varas sargi. Allens palika bezpalīdzīgi stāvot pie sekretāra galda.

Bet Šmits sāka justies aizvien labāk. Viņš nebija savu liecību parakstījis. Tātad viņš varēja to visu noliegt. Pie šādiem apstākļiem bija ļoti iespējams, ka Rijencijs viņa vajāšanu izbeidz. Tieši tā — viņš paskaidros, ka avīžnieki visu to paši izperinājuši.

Divi citi kārtībnieki gaidīja viņu pie durvīm, kas veda tālāk uz „Kaķa laipu," augstu pāri spiestuves telpai. Tur viņā galā bija otra izeja. Tiklīdz Šmits pienāca, tie apgriezās.

Šai brīdī Šmitam atšāvās zods, un viņa seja kļuva pelnu pelēka.

„Vaitej!" viņš iesaucās.

„Turi rīkli," teica gangsters kārtībnieka tērpā. Visi, vīrieši un sievietes, kas atradās gaitenī un spiestuvē, noraudzījās viņos. Tas bija pavisam neierasts skats, redzēt redakcijas namā policiju.

„Ved viņu ārā pa blakus eju," Dojle, „teica Vaitejs.

Tie turēja viņu cieši aiz abām rokām, bet Šmits sāka stīvēties pretī.

„Es neesmu nekā izpļāpājis," viņš murmināja.

Vaitlejs izvilka pistoli un iegrūda tās stobru Šmitam sānos. Redakcijas darbiniekiem likās, ka Šmits pretojas likumīgai varai. Tie satvēra viņu un izgrūda pa durvīm, kas veda uz Kaķa laipu.

„Vaitlej," stenēja aizturētais, „es patiesi neesmu palaidis muti."

Bet viņa balsi apklusināja lielā rotācijas mašīna, kas bija sākusi jau darboties, lai iespiestu pirmo Dienas Ziņu izdevumu.

(Turpinājums sekos)

PA DIEVA CEĻIEM

Māc. Arnolda Lūša atmiņas par archibīskapu Teodoru Grīnbergu

„Aizbraucu negribot" (4)

Leģionāru „atbrīvotāja" laurus sev mēģinājuši gūt vairāki mūsu izcilākie sabiedriskie darbinieki. Bet neviens gan laikam aiz dzeloņdrāšu režģiem iesprostoto latviešu karavīru labā nav darījis tik daudz kā sirmais tēvs-archibīskaps. Viņš ir rakstījis desmitiem iesniegumus angļu un amerikāņu okupācijas iestādēm. Satiekoties ar cilvēkiem, kam varētu būt iespēja mūsu karavīriem palīdzēt, noskaņot sabiedrisko domu viņiem labvēlīgā virzienā — archibīskaps ir vienmēr atgādinājis, kāda pārestība, kāda netaisnība šiem vīriem un jaunekļiem ir nodarīta.

Teodora Grīnberga sirds vienmēr ir piederējusi tiem, kas postā, bēdās un grūtumā. Šo cilvēku nastu atvieglot, viņš vienmēr atzinis par savas kalpošanas galveno mērķi un uzdevumu.

Kad sarkanā armija otrreiz iebrūk mūsu tēvzemes robežās, kad Rīgas ielās dārd neskaitāmu bēgļu pajūgu apkaltie riteņi, baznīcas virsvaldes namā bieži iegriežas mācītāji, kas kopā ar bēgļiem devušies pretim nezināmai nākotnei. Tie lūdz tēva-archibīskapa padomu. Braukt pāri jūrai vai palikt dzimtenē? „Es nezinu — to lai izšķir jūsu pašu sirdsapziņa" — ir parastā atbilde. Šajās liktenīgajās dienās sirmais Dieva kalps liekas noguris, piekusis nomocījies. Ikviens redz, ka savā dvēselē viņš izcīna lielu, smagu cīņu. Bet ikviens zina, ka ceļošanai viņš nav sagatavojies. Vai archibīskaps būtu izšķīries palikt savā vietā? „Visi jau tā kā tā neaizbrauks," viņš saka kādam no saviem tuvākajiem līdzstrādniekiem: „un tiem, kas būs palikuši, manis varbūt vajadzēs vairāk kā aizbraucējiem"...

Jautājumu palikt vai doties ceļā — paldies Dievam, izšķir vācu okupācijas iestādes. Archibīskaps saņem rīkojumu atstāt Rīgu — un viņam izraudzītie pavadoņi — okupācijas varas ierēdņi, viņam dod tikai nedaudz stundu, lai sagatavotos ceļam. Oktobra sākumā, Liepājai liesmojot pēkšņa gaisa uzbrukuma ugunīs, Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskaps, uzkāpj uz kuģa — un, Dievu lūdzot, atstāj savas dzimtenes degošo krastu. Kāda Liepājas dievnama viesu grāmatā paliek viņa ierakstītie vārdi: „Aizbraucu negribot..."

„Tiem, kas palikuši dzimtenē, manis, varbūt vairāk vajadzēs" — šos pašus vārdus dzirdēju no tēva-archibīskapa arī tad, kad Otra pasaules kaŗa ugunsgrēks jau bija izdzisis, atstādams latviešu bēgļu sirdīs tikai aukstus pelnus, neziņu, izmisumu un tumšu bezcerību.

Kaŗam beidzoties, tēvs-archibīskaps dzīvoja Laušā, nelielā pilsētiņā Tīringā, Sonnenbergas apriņķī. Es šajā laikā jau biju mainījis vairākas uzturēšanās vietas, jo nelaimīgā kārtā biju nokļuvis Sudetijā, un, pie tam, vienmēr tieši tādās pilsētās, ko nācās atstāt lielā steigā, jo tās vienu pēc otras apdraudēja krievu karaspēks. 1945. gada aprīlī beidzot nokļuvu Tīringā kādā bēgļu pārpildītā ciematā, kam bija garš un grūti izrunājams nosaukums: Mengersgereuth. Biju ļoti pārsteigts, un — arī ļoti iepriecināts, kad draugs latvietis, pie kura biju apmeties, man steidzās pastāstīt, ka turpat, otrā pusē kalnam dzīvojot tēvs-archibīskaps. Tikko biju daudz maz atpūties no 4 dienu ilgā, briesmu pilnā un ārkārtīgi nogurdinošā brauciena — (tas notika aprīļa beigās, kad visur jau bija manāms beigu sākums) — steidzos uz Laušu, lai sastaptu — archibīskapu. Mežā mani aizturēja vairāki folksšturmisti. Ko es, jauns cilvēks, vazājoties apkārt? Kādēļ nestāvot ierakumos? Lai atzīstoties, kas es esot — dezertieris vai amerikāņu spiegs? Situācija bija tiešām muļķīga. Mēģināju smaidīt — un pastāstīju, ka esmu mācītājs — bēglis, un eju apciemot savas baznīcas galvu — archibīskapu Teodoru Grīnbergu...

„Aha — der Alte" — viens no viņu rezervistiem iesaucās: „Ich muss sagen — der aber ist ein guter Mensch... Viele haben schon ihn gesucht... nun, gehen sie auch, marsch!..."

Man tas nebija divreiz jāsaka...

Archibīskaps Laušā dzīvoja mazā, šaurā, istabiņā, kas, nabadzīgi mēbelēta, atgādināja kādas celli vai cietumnieka kameru. Caur mazo logu varēja vērot šauru ielu un raibus namelus, aiz kuriem tūdaļ, kā stāva siena, pacēlās pelēka kalna mugura...

„Vācija ir kaŗu pazaudējusi," teica archibīskaps. „Mums jābūt gataviem uz visu. Bet — lai notiek Dieva prāts. Viss, ko viņš dara, nāks mums par svētību"...

2. jūnijā mūsu ciemu aplidoja satraucoša vēsts: jau tuvākajā nākotnē amerikāņu armija atstājot Tīringu, un to okupēšot krievu karaspēks. Tās pašas dienas vakarā piedzima mans jaunākais dēls.

Baltijas tautu bēgļus bija pārņēmusi pānika. Katrs steidzās sasniegt Bavārijas robežu, cik ātri vien iespējams. Man bija jāpaliek uz vietas. Mans draugs un „namatēvs" — mežzinis Jānis Pulkstenis, kura kundze bija ārste un manai toreiz slimai sievai varēja daudz palīdzēt, atteicās mūs atstāt un nolēma kopā ar mums vēl kādu laiciņu nogaidīt.

Bet šī vilcināšanās varēja beigties arī liktenīgi. Nolēmu doties uz Laušu, un atvadīties no archibīskapa. Sirds bija smaga: varbūt tā būs pēdējā tikšanās.

Biju ļoti pārsteigts, redzot, ka tēvs-archibīskaps mierīgi sēd savā krēslā un lasa kādu grāmatu.

„Tēv-archibīskap, — ir laiks! Jums jāsaiņojas, jādodas ceļā! Pēc dažām dienām Tīringu okupēs krievu karaspēks!" — es satraukts iesaucos.

„Es to zinu" — archibīskaps mierīgi atbildēja, „es to nojautu jau agrāk... Bet es, laikam, nekur nebraukšu. Varbūt, ka tiem, kas paliks Latvijā, es varēšu vairāk palīdzēt, ja es palikšu tepat. Negribu, kā arī tā vienkārši atstāt tos cilvēkus, kas šeit man devuši patvērumu. Kā lai es bēgu tad, kad viņiem jāpaliek"...

„Tēv-archibīskap" — es neatlaidos: „apdomājiet, ko jūs gribat darīt! Jūsu nodoms ir cēls, un man, jaunam mācītājam, nav jādod jums padoms... Ja jūs paliksit, jūs, varbūt, tiešām aizvedīs uz dzimteni, sagaidīs ar goda vārtiem un visi laikraksti plaši ziņos par jūsu atgriešanos. Bet tā būs tikai propagandai. Dzimtenē jūs nevienam nespēsit palīdzēt. Jums ir jāpaliek kopā ar latviešu bēgļiem. Tiem jūs būsit vajadzīgs. Jo jūs esat šo cilvēku vienīgā un pēdējā cerība"...

Turpinājums: Draugs un palīgs

Tēvs-archibīskaps latviešu sardžu vīru vidū.

Edmunds Zirnītis

SVEŠUMĀ

Tu izsalcis kā ubags, svešu maizi
ēzdams,
Tu noskrandojies driskās, svešus
svārkus plēsdams,
Tu nokvēpis kā rijā, svešas mājas
mēzdams,
Tu piekusis kā slinķis, nekā
nedarīdams,
Tu noguris un gurdens, svešus
ceļus mīdams,
Tu asiņo un smeldzi, ērkšķu vijas
vīdams.

INTERNACIONĀLĀ PĒCPUSDIENA ČIKĀGĀ

Koncerts un mākslas izstāde Hull Housē

20. marta pēcpusdienā viena no Hull House mazākajām zālēm bija pārpildīta, tur varēja būt ap 2—300 dažādu nāciju piederīgo, kas klausījās klavieru mūziku, dziesmas un deklamācijas. Starp 6 programmas izpildītājiem 2 latvieši — vijolnieks Laimonis Kreņģelis, kurš teicamā lociņa technikā sniedza Jāņa Mediņa Āriju un Prelīdi, un aktieris Valdis Hermanis, kurš latviski deklamēja Aspazijas un Blaumaņa dzejolus. Pēc priekšnesumiem varēja apskatīt mākslas izstādi, kur no 6 autoriem atkal 2 bija latvieši — Jānis Strods, portretists un klusās dabas gleznotājs, un Reinholds Eikens, keramiķis. No pirmā darbiem visvairāk ievērību izpelnījās aktrises Aidas Eikenas portrets un pašportrets. Reinholda Eikena traukiem vajadzētu sākt meklēt tirgu, lai gan daudz to vēl nav. Kad apjautājos, vai viņš nedomā pāriet pilnīgi uz šo nozari, tad skaidras atbildes tomēr nedabūju. Turpat Hull Housē esot iemācījies, vienu ziemu šai mākslai esot ziedojis, gan ne vairāk kā reizi nedēļā, un nu amats būtu rokā, bet... jāatver darbnīca, lieta nav tik vienkārša. O. Krolls, latviešu grupas pārstāvis Hull Housē, saka, ka tur mācot arī mākslas aušanu, bet neviena latviete uz šo jauko amatu nepiesakoties.

Ieeja koncertā un izstādē visiem bija brīva.

S.

Triju latviešu mākslinieku koncertā

20. martā Masoņu zālē apm. 100 latviešu klausījās Dr. Jāņa Klaviņa (baritons), Jāņa Ādamsona (čello) un Valža Treimaņa (klavieres) koncertu, ko bija rīkojusi Čikāgas latviešu biedrība.

Šoreiz koncerta apmeklētāji komplektējās tikai no „drošsirdīgajiem," jo bija pagadījies lietains laiks, un to lielākā daļa arī jāpieskaita sevišķi izmeklētai mūzikas mīļotāju grupai.

Jānis Klaviņš dziedāja A. un J. Kalniņa, E. Dārziņa, V. Upenieka dziesmas, R. Vāgnera, Dž. Verdi un J. Kalniņu operu ārijas. Klausītāju uzmanību saistīja vienkāršība priekšnesumā un ausij tīkamais, it kā atbalsi meklējošais balss tembrs, ar ko vien šis mākslinieks varētu iekarot sirdis, ja vien varētu sniegt vairāk krāsainības techniskā slīpējumā. Varēja vēlēties vairāk kantilēnas, vairāk frazējumu, vairāk izjūtu dziedājumā, sevišķi E. Dārziņa dziesmās.

Jānis Ādamsons atskaņoja J. Vītola, J. Mediņa, Kn. Lesiņa, C. Rubino un M. Brucha kompozīcijas. Prieku izraisīja šī mākslinieka augstā technika, gandrīz vai varētu teikt, Jānis Ādamsons ierindojams čellinieku augstākajā klasē, ja atzīstam, ka Atis Teichmanis ir jau ierindojams visaugstākajā.

Valdis Treimanis solidi atskaņoja A. Kalniņa Balādi un E. Dobnany Rapsodiju un slavējami izpildīja visus pavadījumus. Publika prasīja no māksliniekiem piedevas ar uzviju, tā apliecinādama mākslas izpratni. Mums ir radusies jauna mūziķu trijotne, varbūt pēc kāda laika to atkal Čikāgā dzirdēsim, un, varbūt, tad publikas būs vairāk.

A. K.

JAUNO AUTORU VAKARS INDIĀNĀPOLĒ

Indiānāpoles latviešu jaunatnes organizāciju padomes (ILJOPes) rīkotās 3. gadskārtējās latviešu kultūras nedēļas ietvaroso marta otrā sestdienā Indiānas latviešu b-bas telpās notika 3. Indiānāpoles latviešu jauno autoru vakars, ar darbiem piedalījās 4 literāti: Vigo Burģis, Andra Nereta, Ligita Zoba un Arvīds Tālavs.

Vakaru ievadīja V. Burģa fantastiski — satiriskā novele „Grietiņas pazudināšana" — modernizētais Ģētes Fausta motīvs. B. savu darbu izraibinājis ar lēto, šablonisko, šinī zemē pēdējā laikā ļoti populāro mistēriju grabuļiem, kas faustisko motīvu padara pat banālu...

Traucēja arī vairākas nolietotas, banālas frazes un epitēti, kā „kaisles blāzma, izkust mīlas gaismā" un tml. Problēmatiska arī novelē paustā filozofija, ka „tikai nenormāliem nolemta debesu valstība!"

Nākošā klausītāju priekšā stājās ILB literārā pulciņa dalībniece Anna Kaža, nolasīdama divas A. Neretas smalkjūtīgi un iejusti izstrādātas miniatūras, ko pati autore pazemīgi nosaukusi par skečiem. Apliecinādama savus neikdienišķos dotumus, N. valdzināja gan ar skaidro, tīro, rūpīgi izstrādāto valodu, gan zīmīgo, aso lietu un izjūtu skatījumu. Jo vairāk tādēļ izcēlās pāris izteiksmes grumbuļu un neizdevušos epitētu. N. turpmākajiem darbiem un literārajai attīstībai sekosim ar patiesu interesi.

Pārsteigums vairumam klausītāju bija ziņa, ka jau ilgāku laiku dzejošanai klusībā nodevusies arī 19. g. v. L. Zoba, ko pirms mēneša nežēlīgais liktenis atrāva piederīgiem un draugu — jauniešu pulciņam. Z. darbus nolasīja ILB literārā pulciņa dalībniece Anna Muktepāvile, diemžēl — visus konsekventi vienādā dikcijā un balss tonī. Zīmīgi, ka gandrīz katrā varsmā ieskanas it kā tumšas, neskaidras nāves nojautas.

Diemžēl, klusībā strādājot, daudz nepilnību dzejas techniskajā plāksnē.

A. Tālava noveli Atgriešanās lasīja ILB literārā pulciņa dalībnieks Vilmārs Sprancmanis, taču velti raudzījām jaunā autora īpatnējo seju.

Jūtami traucēja liekvārdība, īpaši personiskais vietniekvārds „viņš", kas atkārtojās gandrīz katrā teikumā. Daudz kļūdu un neskaidrību arī gramatiskajās formās.

Vakaru nobeidzot, vēlreiz klausītāju priekšā stājās V. Burģis — šoreiz, lai nolasītu savas jaunākās dzejas — 4 no nodaļas „Pielūgšana," 5 no nodaļas „Nicināšana," no kurām ar svaigo, pārdrošo domu īpaši izcēlās dažas pēdējās.

B. darbiem raksturīga noskaņu svārstība. Oriģinālitāte ir apsveicama lieta, taču, diametrāli pretēju uzskatu sajaukums norāda vienu no divām iespējamībām — B. vēl nespēj iegrožot savas domas, atziņas un uzskatus dzejas formā, citiem vārdiem — viņš vēl pietiekami nepārvalda dzejas mākslu, vai arī viņam vēl nav savu atziņu, uzskatu un dzīves filozofijas.

Jāpiezīmē, ka dažādu iemeslu dēļ šoreiz nepiedalījās abu iepriekšējo Indiānāpoles latviešu jauno autoru vakaru dalībnieki Gundārs Grīslītis un Ēriks Krūmkalns, tāpat Maija Purene un Ardžija Sildega.

Gundārs Grīslītis

DEGSME TĒVZEMES DAINAI

Čurļoņa ansamblis iepazīstina amerikāņus ar lietuvju tautas mākslu

Lietuvju gleznotāja un komponista Čurļoņa vārdā nosauktais dziesmu un deju ansamblis izauga Viļņā, kad 1940. gadā divi lielākie pilsētas kori apvienojās un kļuva par tagad ļoti populāru un augstvērtīgu lietuvju vokālās mākslas paudēju. Ansambļa organizētājs un direktors ir Lietuvas filharmonijas un simfoniskā orķestra diriģents Alfonsas Mikuļskis. Ansamblis jau abu okupāciju laikā daudz koncertē, kam tolaik bija dziļa nacionāla nozīme. 1944. gada jūnijā sarkanarmijai tuvojoties Lietuvas robežām, ansamblis līdz ar citiem dodas bēgļu gaitās uz rietumiem un tā paša gada oktobrī izveido sēdekli Austrijā, pēc kaŗa tas pārceļas uz franču zonu Vācijā, no turienes dodamies vairākkārtējās turnejās pa Vācijas rietumu zonām. 1949. gadā ansamblis ierodas ASV un puslīdz vienkopus novietojas Klīvlendā, no kurienes turpina paust lietuvju dziesmu un deju skaistumu un oriģinālitāti jaunās pasaules krastā, koncertēdams daudzās pilsētās un ievērojamākos vokālās mākslas centros, visur izpelnoties teicamas kritiķu atsauksmes. 15 gadu laikā notikuši 417 koncerti. Šai laikā ansamblis jo plaši popularizējis ne tikai lietuvju dziesmas un mūziku, bet, uzstādamies krāšņos tautiskos tērpos, iepazīstinājis rietumus ar mazo, bet kulturāli spēcīgo Baltijas valsti Lietuvu un tās nacionālo koloritu. Atzīmējot savas darbības 15 gadus, ansamblis bija devies koncertam uz Hamiltonu, Kanadā, bet pēc tam uz Ročesteru, ASV krastā, kur vienā no plašākajām auditorijām ļoti kuplam klausītāju pulkam demonstrēja savus apbrīnojamos dotumus, kuplinot priekšnesumus ar tautiskām dejām, kas izcēlās ar raksturīgu izdomu un īpatnību.

Diriģenta Mikuļska dziļā mūzikālitāte, entuziasms un iejūtīgais tvēriens kori izveidojis par ļoti respektējamu māksliniecisku vienību. Programmas izpildījums guva dzīvu piekrišanu. Koncerts bija radījis lielu interesi ne tikai vietējos lietuvjos, bet arī amerikāņos.

As.

KULTŪRAS FONDA BALVAS NOTECEJUŠĀ GADĀ

No ALA's Kultūras biroja vadītāja E. Freivalda izdotā pārskata redzams, ka Kultūras Fondā pašlaik ir $3.098.55. Ziedojumos no organizācijām, draudzēm un atsevišķām personām notecējušā gadā ienācis $4.566.—.

Galvenie izdevumu posteņi pag. gadā ir sekojošie: goda balva prof. K. Kundziņam par grāmatu „Mūsu ticība" $500.—; goda balva Andrejam Eglītim Stokholmā par dzeju grāmatu „Nesaule" $500.—; goda balva prof. K. Straubergam par pētījumiem latviešu folklorā, kas publicēti vairākos izdevumos latviešu un cittautu izdevumos $400.-; atbalsts latviešu ģimnazijai Augustdorfā $450.—; Hertas Lūses skaņu plašu izdošanai $300.—; atbalsts darbības uzsākšanai ASV Latviešu ceļojošam teātrim $900.—.

BALTIJAS TAUTU LITERĀRAIS VAKARS

Baltijas sieviešu padome atzīmēja savas pastāvēšanas 8. gada dienu 20. martā Igauņu namā Ņujorkā. Padome nodibināta 1947. gadā Esslingenā un tagad tā attīstījusi rosīgu darbību Amerikā. Padomes priekšsēdes mainās rotācijas kārtībā. Tekošā gadā priekšsēdes amatu ieņem lietuviete L. Beļukas. Igauņu nama viesmīlīgajās telpās bija sapulcējušās kuplā skaitā latvietes, igaunietes un lietuvietes. Bija ieradušies arī daži stiprā dzimuma pārstāvji. Apmeklētāju starpā bija KLB priekšsēža Māsēna kundze, Ņujorkas latviešu draudzes pr-ka Stankēvica kundze, Latviešu akadēmisko sieviešu kluba priekšsēde Gulbes kundze u. c.

Vakars bija veltīts Baltijas tautu literātūrai. Par latviešu rakstniecību runāja Karola Dāle, par lietuviešu — Dr. Židonīte-Verbiene un par igauņu — M. Jirma. Ar šo vakaru sievietes parādīja, ka iepazīšanās ar savu kaimiņtautu literātūru ir labākais līdzeklis tautu tuvināšanai. Ar klavieru priekšnesumiem uzstājās lietuviete A. Kepalaite. Pēc tam turpinājās pārrunas pārrunas pie kafijas tases.

KULTŪRAS APSKATS

● Gleznotājs Reinholds Kalniņš pēc sešu mēnešu uzturēšanās Eiropā atgriezies savā pastāvīgajā dzīves vietā Ņujorkā. Eiropā viņam bijušas sešas izstādes, kas guvušas labus panākumus. Šo gadu mākslinieks nodomājis pavadīt ASV un uz Eiropu doties tikai 1956. gadā. Savu monografiju, kas 1953. gadā iznāca Parīzē Gizard apgāda izdevumā, R. Kalniņš piemērojis latviešu vajadzībām ar franču mākslas teorētiķa Andrē Salmona ievada tulkojumu latviešu valodā.

● Latviešu aktieris Fredis Rauna Parīzē piedalās jaunās franču filmas Les Evadēs uzņemšanā. Filmā attēloti notikumi vācu okupācijas laikā, un Fr. Raunam filmā jātērpjas SS leitnanta formā. Kad viņš šai tērpā nesen ieradies kādā Parīzes kafejnīcā, īpašnieks izsaucis policiju.

● Kādreizējais Nacionālās operas baleta solists Voldemārs Leonaitis tagad dzīvo Austrālijā, kur piedalījies Sidnejas apkārtnē uzņemtajā filmā Long John Silver. Filmā viņš tēlo bandītu vadoņa galveno palīgu.

● 16. aprīlī Itona auditorijā Toronto lietuviešu koris Varpas rīko savu gadskārtējo koncertu. Pirmajā daļā būs jauno lietuvju kompoziciju atskaņojumi, bet otrā daļa veltīta Kauņas operas piemiņai ar nosaukumu — Kauņas operas stunda. Otrā daļā vīru, sieviešu un jaukts koris sniegs koŗa partijas no savā laikā Kauņā uzvestām operām. Koris būs tērpies operām piemērotos tērpos.

*

Sakarā ar Volfganga Amadeusa Mocarta 200. g. nāves dienas piemiņu (miris 1756. g. 27. janvārī), daudzās vietās Eiropā tika rīkotas īpašas Mocarta nedēļas, kad ievērojami mākslinieki izpildīja Mocarta darbus. Internacionālā Mocarta b-ba Zalcburgā nolēmusi izdot visas Mocarta kompozicijas vienā izdevumā. Lai šo lielo darbu veiktu, tad dažādās vietās dibina komitejas, kurās ir mūzikas dzīves vadošās personas. Jaunais izdevums iznāks 10 daļās, iedalītas 35 apakšnodalījumos. Viss darbs, domājams, aptvers 110 sējumu ar 120 lapaspusēm katrā. Katrai daļai būs arī darbu vērtējumi. Gadā iznāks no 7 līdz 8 sējumiem, un izdošana ilgs apm. 15 gadu.

RĪGAS PRIVĀTDETEKTĪVI

A. Liepas kriminālgroteska

5. turpinājums

Un tāpēc, lūk, Teobalds tagad sēdēja pie sava plaukta. Vadoties pēc reģistru sējumiem RX, RY un RZ, viņš savās grāmatās meklēja atbildi uz jautājumu: kā lieli detektīvi izsekojuši sievietēm?

Meklēdams viņš sād tad aizšāva roku mutei priekšā un nedzirdami nokrekšķinājās.

6.

Visa renesanses glezniecība būtu bijusi apdraudēta, ja kāds veikls preses fotografs būtu ielavījies Sv. Vakarēdienā.

Knuts Lesiņš.

ILZE GRIB ZINĀT, KĀPĒC?

Pirmajā skatienā gandrīz šķita, ka galvenā lieta visā istabā būtu liela bilde.

Tā attēloja briežu medības ēnainā mežā. Un — vai nu gleznotājs to bija tā domājis, vai ar viņam tik tā bija padevies — likās, ka brieža galva ar visiem ragiem un kaklu turklāt būtu atlūzusi un kaut cik turējās pie ķermeņa tikai tāpēc, ka viens raga gals balstījās uz brieža muguras. Nabaga lopiņš, jādomā, šis briesmas apzinājās un tālab bija pievēris acis. Mednieku turpretim vismaz tās kaut kā nejauši nenoklīstu. Mednieks viens pats nabaga staltradža nāves mocības nepiesaistīja ne mazākā mērā. Mednieks bija zaļu cepuri greznojies, šis aukstu nirdu un sarkanspalvotu zaļu cepuri greznojies, šis aukstasinīgais vīrs stāvēja pelēkā krūmā, abām rokām pie savas bises pieturēdamies, un laikam gaidīja, kad jau nomocītais briedis pats no ierocis beidzot sprāgs.

Lāsotais mednieka suns savukārt, jādomā, ļoti interesējās par to, ko uz šo teiks publika, jo, briedim ne mazāko vērību neveltīdams, viņš, vienu ķepu pacēlis un mēli izkāris, skatījās nu no bildes.

Visu kopā aptvēra varens zeltīts logats.

Neviens nezināja, kas šo dižo skatu gleznojis, neviens neatminējās, kur glezna radusies, bet visiem bija jāsamierinās ar to, ka tā karājās šai māju pats, un pirmajā mirklī ienācējam bija pats pats svarīgākais visā telpā.

Krumholdu dēls, vai vienkārši — Aristofans, kādreiz bija piebildis, ka gleznu varētu likvidēt. Neuzmanīgā veidā viņš gan toreiz nebija sacījis ne „glezna", ne „bilde", bet „draņķis", un ar to acumirklī pievērsdams sev mātes sašutumu un bildi visu tēvu vienas mīlestību. Ja šī bilde karājusies pie sienas tad, kad viņa pati un Aristofana tēvs bijuši jauni, un greznojusi sienu visu laiku un visus šos gadus bijusi laba diezgan, tad arī tagad tā esot laba, bija paskaidrojusi māte un piebildusi vēl, ka cilvēks, kas to darināja, neapšaubāmi daudz pūlējies un visu dienu tikai slamstoties un izdomājot ēverģēlības, kad visu dienu tikai slamstoties un izdomājot ēverģēlības, kad jaunieši tagad viņš vispār mācējis varbūt vairāk nekā Aristofans, kurš veicinot savu mātes aizvainošanu ar vispārīgā nepiedienīgos.

Tā bija izbeidzies vienīgais uzbrukums bildei, un nabaga briedis ar atlauztu galvu joprojām turpināja mocīties pie sienas virs vecās tachtas.

Jādomā, ka tachta bija apmēram vienā vecumā ar bildi. Par viņu bija skaidri zināms, ka tā pirkta pirmajā gadā pēc Krumholdu kāzām. Bet vēl tā bija laba, un, ja kādreiz saliekas, tad tā tikai pūšoties tik salauztās atsperes, tā būtu ļoti laba tachta.

Pašlaik uz tās sēdēja Aristofans. Viņš, protams, sēdēja ļoti nepiekļāvīgi, jo šādu slaiksnēšanos vispār vēl nevar saukt par sēdēšanu. Viņš sēdēja vairāk gulēja nekā sēdēja, kājas izlodzīdams, muguru iegriezis un galvu kaut kur atspiedis, tā ka viņš tikko tikai sienā atsitās ar savu sazīmētajām acīm.

Māte reizēm pacēla acis no šuvekļa, lai pārliecinātos, vai Aristofans atkal nav sacēlis kājas uz tachtas. Viņš, savus notiesātos krimināldarbus lasīdams, allaž aizmirsās.

Un lasīt viņš lasīja vienmēr, kad vien bija mājās un klusi varēja. Un Aristofans kaut ko nemīlēja, tad tas nemaz nebija cilvēkiem saistītais, bet gan valdniecības.

Krumholdu kundze klusi nopūtās.

Bet neviens viņā nelikās nepamanīja. Aristofans dzīvoja savā krimināldromānā, un viņa tēvs, Nikolajs Krumholds, sēdēja otrpus galdam un skatījās laikrakstā.

Krumholdu kundze vēlreiz nopūtās, jo viņai ienāca prātā, kādas briesmas draud Nikolajam.

Kāpēc viņš to darījis? Kāpēc? Ak Kungs! Krumholda kundzi jānopūšas gribēt negribot. Kāpēc viņš dara tādas aušības un kāpēc nevar izskaidrot aušības iemeslus?

Divdesmit laulības gadus viņš arvien bija prātīgs un nosvērts, nekad nav nekā svariga apsācis, iepriekš nepārrunājis ar sievu, un tagad ak Dievs! ak Dievs! — pēkšņi tādas ēverģēlības! Krumholdu kundze piecēlās un klusi izgāja virtuvē. Privātdetektīvs — tas jau būtu gluži tas pats, kas pirmais. Un Nikolajs savu mūžu nav turējis ieroci rokā.

Bet Krumholds — pensionēts grāmatvedis Nikolajs Krumholds — turpināja skatīties laikrakstā. Vismaz desmit, ja ne visus piecpadsmit vai divdesmit gadus viņš ik vakaru, izņemot svētdienas, ap šo laiku mājās lasījis laikrakstus. Kaut arī no šīs dienas iesākās gluži jauna dzīve, tad tomēr viņš neierādīs, nekādā ziņā neierādīs, ka šovakar, tieši šovakar, laikrakstu nelasītu. Lai viņa zaudē galvu un iet virtuvē raudāt, viņš parādīs vīra prātu un mierīgi lasīs.

Nikolajs Krumholds nikni skatījās laikrakstā, kaut gan jau labu laiku manīja, ka no lasīšanas nekas prātīgs neiznāk. Šad un tad līdz apziņai nonāca atsevišķs vārds vai saraustīts teikums, bet saprast to nevarēja, jo iepriekšējās desmit piecpadsmit rindiņas bija lasījušas tikai acis, prātam darbojoties ar pavisam citām lietām. Un, kad sāka lasīt par jaunu, tad atkal drīz atgadījās tas pats.

Kāpēc? Ilzei katrā ziņā jāzin, kāpēc? It kā pats skaidri zinātu, kāpēc? Laikam jau tāpēc, ka apnicis visu mūžu būt grāmatvedim. Apnicis pastāvīgi dzirdēt Mārtiņa Paukšeļa asprātības: — Nikolaj, Nikolaj, tu esi pats kārtības un prātīguma iemiesojums. Ha, ha! Tu esi pati kārtības un prātīguma kvintesence. Tu esi vienīgais vīrs, par kuŗu vienmēr likšu galvu, ka tas nekad neielaidīsies dēkās.

Jā, Mārtiņš Paukšelis pats divreiz mūžā bija piedzēries un vienā no šiem vēsturiskajiem gadījumiem puslīdz netīši ar piekrastes kuģīti aizbraucis līdz Ainažiem.

Agrāk jau viņš Paukšeļa dundurēšanai nebija veltījis ne mazāko vērību. Bet pēdējā laikā — īpaši pēc pensionēšanās — viņš, šķiet, vispār bija kļuvis jūtīgāks. Un pēkšņi šāda likties, ka vainīga ir Ilze. Viņa gan nekad neko neteica. Nekad nebija, ka Nikolajs varbūt jau vecs. Bet nemanot arvien vairāk nobrieda netikamā pārliecība, ka Ilze tā domā. Varbūt pat bija tā, ka Mārtiņš Paukšelis savas mūžīgās asprātības nebija nedomādams, tikai aiz paraduma, kamēr Ilze nerunāja, bet sāka domāt.

Pie visa vainīga pāragrā pensionēšanās. Vai tūlīt pēc tam, kad vairs nebija pietiekoša darba, arī nesāka uzmākties aplamās domas? Vai tūlīt pēc tam viņš nesāka pats sev jautāt: cilvēk, ko tad tu esi paveicis? Vai tik vien var sastrādāt visu veselā mūžā?

Bet vai gan to var izskaidrot Ilzei? Vai to maz drīkst Ilzei izskaidrot?

Ilze atgriezās istabā.

Ja viņa bažījās par lielo drošības naudu, tad tās, protams, blēņas. Viņš jau teica, ka tās gluži aplamas rūpes. Drošības naudu katrā laikā var atprasīt. Un pie lietiņas alga ir tiešām lieliska. Nu — Ilze, protams, labu vien grib...

(Turpinājums sekos)

No 30. rakstu serijā

Calvert's

Šī ir viena no serijām, kas sarakstīta speciāli jaunkanadiešiem

KANADAS DZELZCEĻI

Samērā ar relātīvi mazo iedzīvotāju skaitu plašā zemē, kāda ir Kanada, dzelzceļiem ir ievērojamāka nozīme nekā citās zemēs pasaulē. Neapšaubāmi, šādā platībā, kas ietver 3.846.000 kvadrātjūdžu, saimnieciskā ziņā liela nozīme ir dzelzceļiem.

No pirmajām dienām apmēram priekš 120 gadiem, kad dzelzceļu būvētājus ieskatīja par „piedzīvojumu meklētājiem," Kanadas dzelzceļu tīkls ir paplašinājies un sasniedzis tādu jūdžu skaitu, kāds ir vienīgi Savienotajās Valstīs un Padomju Savienībā, lai gan pēdējām ir nesalīdzināmi lielāks iedzīvotāju skaits nekā Kanadai.

Trīs galvenās dzelzceļu līnijas tika uzbūvētas cauri visam kontinentam īsi pēc 1867. gada. Kanadas Pacific dzelzceļš tika uzbūvēts, savienojot attālākos punktus visā zemē, un, sākot ar 1885. gadu, bija iespējams tālos rietumus sasniegt pa dzelzceļu. Sakarā ar bagātīgām kviešu ražām 1900-os gados, kā arī raktuvju rūpniecībai attīstoties, radās vajadzība pēc dzelzceļu līnijām daudzās vietās. Ar 1915. gadu tika radīta iespēja savienot ziemeļu apgabalu dzelzceļu līnijas ar pārējo apgabalu dzelzceļiem.

Apstājoties immigrācijai Pirmā pasaules kaŗa laikā, rietumu provincēs samazinājās dzelzceļu apgrozība un līdz ar to dzelzceļi neatmaksājās. Divas dzelzceļu sabiedrības drīz nonāca financiālās grūtībās, tās pārņēma valdība Kanadas Nacionālās delzceļu sabiedrības pārziņā 1921. gadā.

Tagad Kanadas dzelzceļi ir bazēti uz divām galvenajām sistēmām — Canadian Pacific Railways akciju sabiedrību un valdības dz-ceļu — Canadian National Railways. Kā CNR, tā CPR sadarbojas, valdības uzraudzībā saskaņojot darbību. Dzelzceļu kontrole raugās, lai veduma maksas, braukšanas maksas, dzelzceļu būves, tāpat drošības noteikumus ievērotu vienādi abas sabiedrības. Braukšanas un pārvadāšanas maksas ir reducētas. CNR un CPR apkalpo ap 59.000 jūdžu gaŗas dzelzceļa līnijas. Abām sabiedrībām apgrozībā ir luksa vilcieni, gaisa satiksmes uzņēmumi, viesnīcas, telegrafa aģentūras pa visu Kanadu.

Calvert DISTILLERS LIMITED
AMHERSTBURG, ONTARIO

Dr. JĀNIS KAROLS
LATVIETIS
Toronto, 404 Delaware Ave (pie Hallam St.)
no plkst. 9-11 un no 5-7, izņemot trešdienas. Tel. OL 1681
Ar Harbord tramvaju vai Ossington autobusu

Dr. P. BĀRDIŅŠ
740 Spadina Ave (pie Bloor), Toronto
no plkst. 5-7 vak. Tel. kabinetā WA 1-7203, mājās RO 2-6324

Dr. SILVIJA UŽANS
BĒRNU, IEKŠĶĪGĀS UN ĀDAS SLIMĪBAS
pieņem no plkst. 6—7 ik dienas, izņemot sestdienas. Otrdienās un sestdienās no plkst. 12—1
52 Linsmore Cresc. (pie Danforth), tel. GL 2892, Toronto

Dr. ROMAN PNIEWSKY
Ilggadīgu praksi slimnīcās Vācijā, Polijā, un Šveicē
Speciālists iekšķīgās, sieviešu un veneriskās slimībās
3537 PARK AVE, MONTREAL, P.Q., tel. HA 7623, Montreal.
Runā vāciski un krieviski. Pieņem no 3-9 vakarā

Zobu ārsts **Dr. N. NOVOŠICKIS**
(Lietuvietis). Diplcmēts Vācijā un Kanadā
345 Bloor St. W. (tuvu Spadina Ave)
Zvanīt WA 3-2003 pēc norunas pp. katru dienu
Runā vācu un slavu valodas.

AUSTRĀLIJA UZŅEMS KANADIEŠUS

Šajās dienās Kanadas parlamenta pilsētā Otavā ieradās Austrālijas ministru prezidents Roberts Menzijs, lai 5 dienu ilgajā uzturēšanās laikā Kanadā apspriestu ar Kanadas valdības vadošām personām svarīgākos saimnieciskos jautājumus. Preses konferencē Menzijs atbildēja uz dažādiem žurnālistu jautājumiem, starp citu pieminēdams, ka Austrālija ar prieku saņemtu kanadiešus, tādus, kas vēlētos tur apmesties uz pastāvīgu dzīvi. Kāds no žurnālistiem jautāja, vai Austrālija būtu ar mieru uzņemt daļu bezdarbnieku, uz ko Menzijs atbildēja: „Mēs viņus uzņemsim." Austrālijā ir vairāk darba nekā darba roku, un nepārtraukti tā turpina uzņemt emigrantus no Lielbritanijas un pārējās Eiropas. Šogad Austrālija uzņems savu miljono immigrantu pēckaŗa immigrācijas akcijā, jo līdz šim vēl vienmēr tā nespēj apmierināt darba roku pieprasījumu. Starp citu, par Austrāliju dzird stāstām šādu anekdotu: „Kāds amerikānis ieradies Austrālijā un stāstījis austrālietim par Amerikas labumiem, labo izpeļņu, augsto dzīves standartu un ērtībām. Austrālietis tam atbildējis: „Nu jā, jūs strādājat, lai nopelnītu iztiku dzīvei, mēs austrālieši, — lai pavadītu laiku." Austrālijā caurmērā darba laiks ir 35 stundas nedēļā, un dzīves standarts nav zemāks kā Amerikā.

PADOMI NAMAMĀTĒM

M. Krone-Balduma

IESMA CEPEŠI

Iesma cepeši ir ļoti garšīgi, un tiem var izmantot gan mājlopu, gan meža dzīvnieku un putnu gaļu.

Cepšanas ierīce ir līdzīga vienkāršam ugunskuram, tikai iesmam jābūt tā ietaisītam, ka griežas riņķī. Tā gaļas gabals uz iesma pamazām tiek izcepts no visām pusēm vienādi un līdz vidum cauri. Griežoties riņķī, cepeša tauki zemē gandrīz nepil, jo sula, sviests vai eļļa, ar ko pārziež cepeti, vai arī paša cepeša tauki, griežas ap pašu cepeti un pa daļai iesūcas tanī.

JĒRA CEPETIS UZ IESMA

Jēra gurnu ātri nomazgā, nosusina. Ierīvē ar sāli un piesien pie iesma. Aptin ar pargamenta papīru, kas apziests ar sviestu, un cep apm. 2 stundas, tad papīru noņem. Pārziež ar sviestu un apcep brūnu.

Klāt dod sviesta mērci un sautētus svaigus zirnīšus.

UZ IESMA CEPTAS JĒRA GAĻAS ŠĶĒLES „ŠAŠLIKI"

2 mārc. mīksta jēra gaļas filejas, 1 sīpols, pētersīļi, 1 tējk. sinepju, tauki pēc vajadzības.

Fileju sagriež nelielās šķēlēs, atdala plēves. Ierīvē ar sāli un ieliek māla traukā. Katru kārtu gaļas pārklāj ar šķēlēs sagrieztu sīpolu, pētersīļu lapiņām, ja vēlas garšai var pielikt arī sarīvētu ķiploku. Visu pārlej ar uzvārītu etiķi. Atstāj vienu stundu šai marinādē, tad izņem un nosusina ar tīru drēbi. Sadur uz iesma un cep apmēram 10 minūtes uz kvēlojošām oglēm. „Šašļiku" galdā pasniedz karstu.

ZAĶIS, CEPTS UZ IESMA

Nogatavinātu zaķi notīra, nocērt galvu, priekškājas un vēdera daļu. Novelk plēves un iespeko. Ierīvē ar sāli, pārziež ar sviestu un pārslacina ar citrona sulu. Piesien pie iesma. Zaķi cep apm. 3/4 stundas uz straujas uguns, bieži pārziežot ar sviestu un pārslacinot citrona sulu.

Šādi ceptu zaķi, ja vēlas, var pārvilkt ar cepeša glazūru.

Dod klāt spāņu mērci un novārītus ceptus kartupeļus.

SPĀŅU MĒRCE

Brūnai pamatmērcei pielej mazliet sarkanvīna un vāra 1 stundu. Īsi pirms gatavības pieliek saputotus olu dzeltenumus, ½ citrona sulu un karsē, kamēr sāk biezēt. Šai mērcei var pielikt arī mazliet tomātu biezeņa, un dažus sagrieztus un sviestā sautētus šampiņonus.

SIVĒNS, CEPTS UZ IESMA

Mazu notīrītu un nomazgātu sivēnu ierīvē ar sāli un pipariem. Uzdur uz iesma un piesien. Iezież ar sviestu un cep uz mērenas liesmas līdz 1½ stundas, kamēr āda top gaiši brūna.

Dod klāt asās sinepes, sautētus svaigus zirnīšu un sparģeļus.

VĒRŠA CEPETIS UZ IESMA

Ņem labu vērša gaļas gabalu ar filē. Noņem plēvi un iespeko, ierīvē ar sāli un pipariem. Gaļu sagriež biezākos gabalos, pārziež ar sviestu, aptin ar pergamenta papīru. Cep uz nelielas uguns. Kad gaļa laiciņu cepusies, noņem papīru un cep uz straujākas uguns, lai gaļa kļūtu brūnāka. Gatavu noņem no iesma, pārkaisa ar sāli un saliek uz cepešbļodas. Dod klāt augļu sviesta mērci, kuru gatavo šā:

60 gr. sviestā sakarsē 3 ēd. kar. miltu, pielej buljonu, pieliek piparus, muskata ziedus un labi savāra. Izkāš caur sietu.

Šo mērci lieto arī pie udenī novārītām saknēm.

UZ IESMA CEPTI BALOŽI

Jaunus meža baložus notīra, ierīvē ar sāli, apsien ar vīnogu lapām un speka šķēlītēm. Sadur uz iesma un cep gatavas.

Dod klāt sviestā un krējumā sautētus šampiņonus vai arī sautētus svaigus cukura zirnīšus.

Dr. A. RATINOV
Bijušais slimn. ārsts Eiropā un Kanadā. Speciālists iekšķīgās slimībās, sevišķi sirds, kuņģa, astmas, reumatisma u. c.
Runā arī vāciski un krieviski
179 1-2 EUCLID AVE, WA 1-6708
Toronto

Dr. MICHAEL BALKANI
spec. sieviešu slimībās un dzemdību palīdzībā
202 ST. CLAIR AVE pie Avenue Rd., Toronto, pieņem slimniekus
Tel. WA 1-9632 un HU 8-7841

Dr. T. L. Granovsky
ZOBĀRSTS-CHIRURGS
runā krieviski un vāciski
514 DUNDAS St., W.
Spadina stūrī
Zvanīt EM 8-9038, Toronto

Dr. Alexander Szatmari
nervu un noguruma slimībās
260 St. Clair Ave, W.
Toronto
Runas stundas no 2—7 pp. vai uz iepriekšēju norunu pa telefonu
WA 1-0556 vai MA 5243

CENTĪGIE LATVIEŠI MONTREĀLĀ

Ciemos pie veikalu īpašniekiem brāļiem Gemstiem un Raģa

Liecības par latviešu centību, uzņēmību un darba veiksmi ir atrodamas ne tikai Eiropā un izdaudzinātajās ASV, bet arī Kanadas lielpilsētā Montreālā.

Šerbrūka ielas rietumos, tā saucamajā angļu rajonā ir brāļu Gemstu veikals. Pēc izkārtnes „Gemst Bros." varētu domāt, ka tie iedzimtie, bet ieraugot veikala durvīs gados vēl pajaunu cilvēku, kas apkrāvies ar dažāda kalibra ietvariem un cenšas pa tām izsprausties, manas domas mainās. Un tikai tāpēc, ka redzēju vīra steigu un seju. Pēdējo gan tikai pirmoreiz. Laikam gan būs taisnība, ka latvieti varot pazīt jau no sejas.

Šī veikala gaumīgi dekorētajā logā redzamas gleznas, un, kur gleznas, tur arī „pindzeles un krāsu podi." Un tiešām, brāļi Gemstes netirgojas ar gleznām, otām un dažāda veida krāsām vien, bet arī ar gleznu ietvariem.

Glīti iekārtotajā veikalā var atrast visu, ko vēlas gleznotāja sirds. Un piedevām vēl ādas izstrādājumus un ceļa somas. Veikals iekārtots divos nodalījumos: pirmajā visas jau iepriekš minētās lietas un otrā tikai gleznas.

„GLEZNU GALERIJA" UN DARBNĪCA

Aiz otras telpas — „gleznu galerijas" atrodas darbnīca, kurā notiek gleznu ietveršana un citi darbi. Tur pār galdiem noliektām mugurām rīkojas divi stāvi: kāda jauna dāma un pusmūža gados kungs. Dāma — austriete, esot veikala galvenā pārdevēja, kas brīvajā laikā izpalīdz arī citos darbos. Kungs, mūsu pašu tautietis, strādājot pie ietvaru gatavošanas un ietvarošanas.

Tad Egons Gemsts paver kādas durvis un mani aicina apakštelpās. Tur plauktos salikti visāda veida ietvaru materiāli, kuŗu pietiktu vairākiem gadiem, bet īpašnieks pastāsta, ka tas esot tikai diviem, trijiem mēnešiem.

„Ja Kanadā grib pastāvēt un noturēt uzņēmumu uz kājām, tad nepieciešams visu gatavot pēc lentas parauga", saka rosīgais tautietis. To apstiprina arī vairākas elektriskās mašīnas, kas novietotas veikala apakštelpās.

„Tikai neiedomājieties, ka ietvaru gatavošana ir vienkārša lieta, tā ir speciāla galdniecības nozare, un, kā jau visur, arī šeit vajadzīga liela pieredze," stāsta uzņēmuma galvenais vadītājs.

„Tad jau laikam mantojums nāk līdzi no dzimtenes"? iejautājos.

„Ak nē! To iemācījos ASV, kur nodzīvoju 4 gadus pie sava galvotāja un, kuŗam pašam bija gleznu ietvaru veikals un darbnīca. Tas bija netālu no Čikāgas. Lai atvērtu šādu veikalu un lai dotu pircējiem izvēles iespējas, ir vajadzīgi vismaz 200 dažādu ietvaru paraugu. Manam uzņēmējam ASV tādu bija 5000."

„Cik ilgi esat jau patstāvīgs?"

„Nu jau būs divarpus gada, bet šīs jau ir uzņēmuma trešās telpas, jo abas iepriekšējās pēc pāris mēnešiem izrādījās par mazām. Veikala galvenais ienākuma avots ir vairuma tirdzniecība, un mūsu gatavoto ietvaru noņēmēji ir lielie Montreālas veikali, kā Morgāns, Ītons, u. c."

„Tātad ASV ieguvāt līdzekļus un māku un Montreālā atvērāt veikalu?" jautāju tautietim.

„Māku gan, bet līdzekļi izgāja par pārcelšanos. Nebūtu jau braucis, taču brālis bija apmeties Montreālā un gribējām būt kopā. Ticat vai ne: šo uzņēmumu sāku ar pāris simtiem dolaru. Sākums bija neizsakāmi grūts, bet nu jau esam tam pāri."

„Vai veikalu apciemo arī mūsu tautieši?"

„Diezgan bieži. Esmu gatavojis ietvarus arī Tīdemaņa un kāda holandiešu vecmeistara gleznām."

„Brālis tagad raujas pa otru veikalu, kuŗu nopirkām tikai pirms 10 mēnešiem. Vecais īpašnieks nomira, un tā kā veikals atrodas tepat blakus, to nevarējām palaist garām," noteic Egons Gemsts.

Pēc brīža stāvu zem izkārtnes Edwards Electric Reg'd un vēroju veikala skatu logā divus vīrus, kuŗi tur pārvieto elektrisko plīti.

„Ar ko kungam var pakalpot?" skaidrā angļu mēlē jautā viens no abiem.

„Šoreiz gan tikai ar vārdiem," pastāstu sava nāciena iemeslu.

Kad Gunārs Gemsts mani iepazīstina ar veikala telpām, mums pretim nāk jauns cilvēks acenēs.

„Tas mūsu kompanjons Raģītis, kuŗu atvilkām no Jukonas, jo šim vīram bija biezāks naudas maks, kā mums trūka. Tā metāmies visi trīs uz vienu roku un nopirkām šo veikalu," stāsta jaunākais Gemsts.

„Mēs jau pazīstami no Rīgas laikiem, kad Valsts technikumā abi rīvējām vienu solu, mani gan iesauca pirmo un ielika sakarnieku rotā kur „nolauzu" līdz kaŗa beigām," piebilst Raģis.

Vecāks kanadietis ir Raģis, kuŗam šeit jau tuvojas septītais gads. Viņš, apceļojis gandrīz visas Kanadas rietumu provinces un gadu pavadījis Vankuverā dzelzceļa darbos. Pēc tam devies uz raktuvēm, kur sabijis veselus trīs gadus, un sapelnījis labu naudu, ko atvedis uz Montreālu un laidis kopējā uzņēmumā. Raģis un Gunārs Gemsts ir bijušie kaŗavīri, kas izbaudījuši visus „labumus", ko sniedza kaŗavīra dzīve.

„Mums jau sākums nebija no grūtajiem, jo iegājām veikalā, kuŗam ir vārds un savi klienti. Lai gan tirgojam tikai nedaudz mēnešu, par ienākumiem nevaram sūdzēties. Abi ar Raģīti esam arī elektrotechniķi un izdarām dažādu elektrisko piederumu, radio un televīzijas aparātu labošanu. Tas dod labu papildienākumu", stāsta G.

Piektdienās un sestdienās, kad darba vairāk, cītīga palīdze ir Gunāra Gemsta kundze. Bieži veikalā apgrozās arī latvieši: vairāki ledusskapji, plītis un televīzijas aparāti aizgājuši mūsu tautiešiem. Šeit iepirkties var arī uz nomaksu, pie kam tautiešiem speciāla atlaide.

„Tikai vienu gan gribētos jums lūgt — nerakstiet par mūsu „zelta kalniem," jo cik grūts ir sākums, to zina tikai tas, kas ticis tam pāri. Man gribētos teikt, ka cilvēks ir mierīgāks un var būt bezrūpīgāks, ja saistījies darbā pie cita. Un neieteiciet nevienam bez krietna kapitāla un labas pieredzes sākt kādu uzņēmumu, jo cīņa ar lielajām firmām nav viegla," atvadām piebilst Gunārs Gemsts.

I. Skrastiņš

Brāļu Gemstu veikals — Gemst Bros.

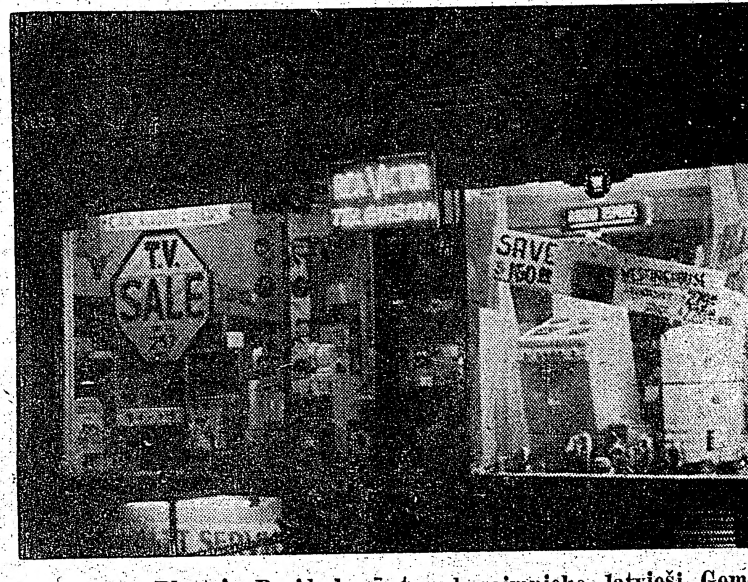

Edwards Electric Reg'd, kurā tagad saimnieko latvieši Gemsti un Raģis

Radioaktīvitāte ietekmē laiku

Britu Zinātņu akadēm. loc. un pētījumu statistiķis R. Selders publicējis London News-Chronicle rakstu, kurā viņš pastāsta savus pieredzējumus un atziņas par cilvēces nākotni. „Ja cilvēki nepārtrauks milzu apmēra atombumbu vai ūdeņražbumbu izmēģinājumus, mēs izbeigsim savu dzīvi paši savas kļūdas dēļ." Kādā intervijā viņš izteicies, ka neticot atomieroču kaŗam, bet šo ieroču izmēģinājumi cilvēces eksistenci apdraudot tāpat kā atomkaŗš, tikai, saprotams, daudz lēnāk. Pašlaik nenormālie atmosfairas apstākļi esot noteikti radioaktīvitātes sekas.

1. divīzija atstās Eiropu

No Vašingtonas ziņo, ka pirmā amerikāņu kājnieku divīzija š. g. jūlijā atgriezīsies Sav. Valstīs. To aizstāšot otrā infanterijas divīzija, kuŗas galvenā mītne atrodas Bavārijā. Pirmā kājnieku divīzija Otrā pasaules kaŗa laikā bijusi varonīgākā no visām amerikāņu divīzijām, kas atradās Eiropā. Tā esot arī pirmā amerikāņu armijas daļa, kas 1942. gadā izkāpusi Ziemeļafrikā, un pirmā, kuŗas vīri spēruši kāju Sicīlijā. 1944. g. 6. jūnijā Normandijā.

IMANTA

Apgādā IMANTA iznācis

LATVIEŠU TAUTAS DZIESMU

VII SĒJUMS

ar prof. K. Strauberga rakstiem APDZIEDĀŠANAS KĀZĀS un VEDĪBĀS, Dr. V. Gintera illustrāciju aprakstiem un kāzu zobgalīgajām un strīdus dziesmām, dziesmām par līgavaini un līgavu un viņu savstarpējo satiksmi nākamājā dzīvē, dziesmām par dēlu māti un meitu māti u. c.

Esam sākuši iespiest VIII sējumu. Pārējie sējumi sagatavošanā.

Piebilstam, ka VII sējumam iznākot, šis vienreizējais izdevums ir jau pāri pusei, tādēļ lūdzam nekavējoties pieteikties visus tos, kas vēl vēlētos iegādāties šo Latviešu tautas dziesmu izdevumu, kas reizē ir arī lielākais izdevums latviešu emigrācijas grāmatrūpniecībā, jo ar VIII sējumu beidzam subskribentu pieņemšanu. Pieteicoties tieši apgādam, iesūtāms šim sludinājumam pievienotais kupons.

Subskribentiem atsevišķs sējums maksā:

Broš.: $4.60; ies. aud. $5.70; ies. pusādā $7.70. Porto $0.30

Atgādinām, ka Latviešu tautas dziesmu subskribenti var iegādāties visas pārējās apgādā Imanta iznākušās grāmatas ar 25 proc. atlaidi

Pērkot brīvā tirgū, atsevišķs Latviešu tautas dziesmu sējums maksā: brošēts $5.70, iesiets audeklā $7.20

Apgāda korespondences un naudas pārvedumu adrese

IMANTA
POSTBOX 292, KOBENHAVN V.

Pieteicos par Latviešu tautas dziesmu subskribentu. Vēlos izdevumu saņemt: brošētu, iesietu, linu audeklā, iesietu pusādā (nevajadzīgo svītrot).

Pasūtinātāja vārds, uzvārds: ....

Pasūtinātāja adrese: ....

....

Piezīmes: ....

Westinghouse 21" TV...

SKAIDRĀKIE uzņēmumi, piemērots arī sliktiem laika apstākļiem

Uzņēmumi, kas atmaksājas, pērkot televīzijas aparātu, ar kuŗu WESTINGHOUSE sniedz skaidrākos, gaišākos, lielākos uzņēmumus... arī no tādiem apgabaliem, kur grūti uzņēmumus izdarīt. Jauna veida skaņu aparāts ikvienam WESTINGHOUSE televīzijas aparātam, kas dod labāku sniegumu ar mazāk traucējumiem. Izvēlieties WESTINGHOUSE labākai TV baudai.

PLŪS VISĀS MINĒTĀS PIEDEVAS

- **Patīkams stils**
  piešķiŗ šarmu katrai istabai. Sānos ir kontrolierīces, kas dod tīras modernas līnijas.
- **Lielākie uzņēmumi**
  Kanadas lielākās, gaišākās un skaidrākās... lielākam un labākam rezultātam
- **Maigākā skaņa**
  ...pilna veida skaņas ierīce, ar lielo koncertskaļruni

Aplūkojiet šo jauko, patīkamo MODELI 2V2K pie jūsu pārdevēja jau šodien... gaišā koka kabinetā

YOU CAN BE SURE...IF IT'S **Westinghouse**

PAZIŅOJUMS PAR SPECIĀLIEM PABALSTIEM VISĀM PAŠVALDĪBĀM UN SKOLU PĀRVALDĒM ONTARIO PROVINCĒ

Ar šo tiek paziņots pašvaldību vadītājiem un pamat- un vidusskolu vadītājiem zināšanai:

ONTARIO provinces valdība maksās speciālu beznoteikumu pabalstu, kas iztaisa pusi no pamat-beznoteikumu pabalsta, kas ir maksājams sakarā ar Pašvaldību Beznoteikumu Pabalstu aktu, 1953. Šis speciālais pabalsts tiks izmaksāts katrai pašvaldībai Ontario provincē. Tā kā šie pabalsti ir piešķirti pilnīgi bez noteikumiem, tie ir domāti pirmajā kārtā, lai palīdzētu pašvaldībām sevišķai palīdzībai — trūkuma gadījumos, kad vien tas ir nepieciešams, un tanī pašā laikā, lai veicinātu nodarbinātību. Kopējā summa, kas tiek izmaksāta šim nolūkam, ir 3.750.000,00 dolaru.

ONTARIO prov. valdība maksās katrai prov. skolu pārvaldei speciālu pabalstu $4.00 apmērā par katru bērnu no pamatskolas un vidusskolas caurmēra skolēnu skaita, kā pamatskolas, tā arī vidusskolas, kas atrodas Ontario provincē. Kopējā summa, kas tiek izmaksāta šim nolūkam, ir 3.500.000,00 dolaru.

ŠIE pabalsti, kas sasniedz 7.250.000 dol., ir pilnīgi beznoteikumu un tiks izmaksāti tik ātri, cik vien iespējams, līdz 1955. gada 15. aprīlim. Pabalstu apmēri, kas ir izmaksājami pašvaldībām, tiek paziņoti pašvaldību sekretāriem. Tanī pašā laikā izziņas ir iesniedzamas Pašvaldību lietu departamentam Parlamenta ēkā, Toronto.

KATRAI pašvaldībai un skolu pārvaldei šie pabalsti ir jāņem vērā, plānojot programmas un noteicot nodokļu likmes 1955. gadam.

G. H. DUNBAR,
Minister of Municipal Affairs

W. J. DUNLOP,
Minister of Education

1955. g. 24. martā

Esiet moderni... pārslēdzieties uz gāzi! (Zemās cenas jau spēkā).

BRYANT

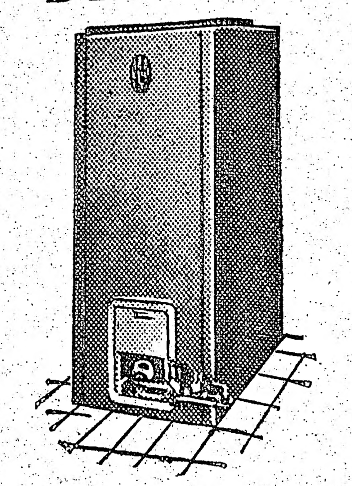

silta gaisa vai silta ūdens apsildīšana. Bez iemaksas, līdz 36 mēnešu nomaksa.

Ierīkošanu pārskata CONSUMER's GAS COMPANY

24 gadu apkures ierīkošanas pieredze — MUSU GARANTIJA

GARNEY & CO
15 BARTON AVE,
ME 2554, TORONTO

✝

Pēc ilgām un grūtām ciešanām uz mūžu no mums šķīrās mūsu mīļā, sirmā māmuļa

KATE BALDUMA dzim. Rullis

dzimusi 1870. g. 4. jūlijā Vērgales pagastā,
mirusi 1955. g. 2. martā Rīgā, apbedīta 6. martā Meža kapos

Lielais Dārznieks stādus laista,
Lai tie aug un zaļo koši,
Līdz pats dārza Kungs nāks
augļus vākt.

Par viņu sēro meita un znots Toronto

DĀMU FRIZIERSALONS
MODEL
VIJA KREMANIS
109 Moberly Ave Toronto
Tel. OX 4-0464
Danforth-Woodbine, 2. stāvā

✝

Mūsu mīļais tēvs

ARTŪRS KALNIŅŠ

Praulienas pag. Vecumsalu saimnieks, dzim. 1880. g. 29. februārī, miris 1952. gada 5. martā. Apglabāts Latvijā

Par viņu sēro: sieva, meitas un mazdēli Latvijā, znots Anglijā, dēls, mazdēls un vedekla Kanadā

Saldu dusu, mīļais tētiņ,
Dzimtās zemes smiltājā.

KĀRĻA LAZDIŅA B. Sc. (Com.)
SANSKRIT-LATVIAN WORDS

Interesanta un pamatota viela dziļām pārdomām par mūsu sirmo un ievērojamo pagātni.

Kopējie latviešu un sanskrita vārdi ir vecāki nekā Ēģiptes piramidas.

Grāmata saprotama arī angļu valodas nepratējiem.

Glīts izdevums. Cena $1.75

DABŪJAMA
DV GRĀMATNĪCĀ
Toronto

ESMU 30 GADUS VECS,

177 cm garš, zilām acīm, tumšiem matiem. Ļoti klusas un miermīlīgas dabas. Jūtos vientuļš. Vēlos iepazīties ar tautietēm līdzīgām gados, klusām un miermīlīgām.

Lūdzu rakstīt šī laikraksta kantorī SVEŠINIEKAM

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St. W. Toronto, tel. LL 6792, pie Grace

HIGH PARK rajonā izīrējams trīs iatabu dzīvoklis ar trīsdaļīgu vannas istabu. Zvanīt RO 2-4475. (58)

IZĪRĒJAMA mēbelēta saulaina istaba ar virtuvi, ledusskapis, vienmēr silts ūdens. Zvanīt pēc pl. 6.00 vakarā. OL 8116, Toronto. (55)

SAULAINA, labi mēbelēta istaba ar virtuves lietošanu Bloor — Bathurst rajonā, 29 Albany Ave, Toronto. LO 3708. (53)

ZIEDOSIM LIELDIENU AKCIJAI

Ziedojumus var iemaksāt Toronto:

1) Latvijas Amerikā kantorī, 123 Huron St., DV Toronto nod. Aprūpes komiteja
2) A. Putniņam, 280 Wright Ave,
3) P. Ratniekam, 123 Huron St.

Latviešu dāmas! Eiropas friziere
Kapsi's Hair Styling
113 MAC PHERSON AVE.
Starp Yonge St. un Avenue Rd.
Pirmklasīgs darbs pie ilgviļņiem, matu griešanas, krāsošanas un skropstu kopšanas. Iepr. pieteikties pa tel. WA 2-4585
runā vāciski, krieviski un zviedriski

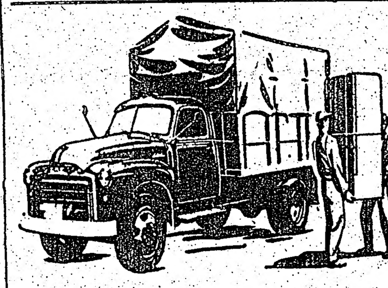

S. VASARĀJA
TRANSPORTA UZŅĒMUMS
(BALTIC MOVERS)
Izdara pakalpojumus TORONTO, kā arī IK NEDĒĻAS uz Montreālu, Hamiltonu, Londonu, North Bay un Sudbury
Lūdz zvanīt OL 1403
30 DEWSON ST., Toronto, Ont.

KOPŠ 1910. GADA

Kanadas vīrieši pasūtina apģērbus Tip Top Tailors — Kanadas vecākajā un lielākajā apģērbu darbnīcā. Tip Top pēc mēra gatavotās drēbes ir vispopulārākās Kanadā tāpēc, ka tām ir gaumīgs stils, laba kvalitāte un tās ir vērtīgas. Pajautājiet saviem kaimiņiem — tie jums pastāstīs

Jūsu tuvumā arī ir Tip Top veikals vai pārdevējs

Kanadas plašākā drēbju izvēle

Ir pienākusi un dabūjama varoņu serijas otrā grāmatiņa

AUZĀNS

DV GRĀMATNĪCĀ
123 HURON ST., TORONTO, ONT.
Izsūtām pa pastu

Jauna grāmata
ALEKSANDRA GRĪNA
KLUSIE CIEMIŅI
220 lpp., iesieta, $2.00

Klusos ciemiņos Aleksandrs Grīns, spēcīgais kaŗa ikdienas un varonības tēlotājs, 13 stāstos rāda latviešu cīnītāju.

Grīna varonis ir darba cilvēks, ne sapņotājs, viņa pasaule ir šī zeme, kuŗai viņš atdod savus spēkus, taču viņš saskatījis, ka dzīves robežas nebeidzas ar šīs zemes gaitu robežām. Grīns, kas pats bijis kaŗavīrs un bieži skatījies nāvei acīs, vairs nespēj novilkt robežu starp dzīvo un mirušo pasauli.

Dabūjama
DV GRĀMATNĪCĀ
123 Huron St., Toronto

Frank Vass, B.A.
ADVOKĀTS — NOTĀRS
455 Spadina Ave, Apt., 403
COLLEGE un SPADINA ielu stūrī
Tel. birojā — WA 2-6111
WA 2-6112

LITTLE BEAUTY SALON
(Īpašn. Erika Miltiņš) 428 St. CLARENS AVE, tel. ME 5937
Elektriskie, ķīmiskie, aukstie ilgviļņi. Krāsošana un balināšana.
Sejas kopšana
(pie Bloor, tramv. piet. Lansdowne), Toronto

SAIMNIECE AR LABU PRAKSI klāj siltus un aukstus viesību galdus
Zvanīt RO 4538, Toronto

S. HEIFETZ, NOTARY PUBLIC
68 Wellington W, (tuvu Bay St.) Toronto, Ont. tel. EM 6-6451
Vecākais ceļojumu un notāriāta birojs Kanadā — 35 gadu pieredze. Pieredze imigrantu lietu kārtošanā, notāriālu dokumentu, Kanadas pavalstniecības, vīzu un dokumentu tulkojumu lietās.
Runā krieviski, vāciski un latviski

BAZNĪCAS ZIŅAS

ŅUJORKĀ

Ņujorkas latv. ev.-lut. draudze, 564 Second St., Brooklyn 15., N.Y.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Prāv. A. Mitulis (331 Argyle St., Port Arthur, Ont., tel. 4-0302).

Māc. V. Sēfers, (659 Piccadilly St., London, Ont.).

Niagarā 3. aprīlī (Pūpolu svētdienā), plkst. 2 pp. sv. Jāņa baznīcā, 580 Portage Rd. N. dievkalpojums ar dievgaldu.

St. Katarīnēs 8. apr., Lielā Piektdienā, plkst. 10 no rīta Kristus baznīcā dievkalpojums ar dievgaldu.

Londonā, 8. aprīlī, Lielā Piektdienā, plkst. 4 pp. Trīsvienības baznīcā dievkalpojums ar dievgaldu.

Vellandē 10. aprīlī, plkst. 1 dienā Kvēkeru baznīcā Lieldienu dievkalpojums ar dievgaldu.

Londonā 24. aprīlī, plkst. 4 pp. Trīsvienības bazn. dievkalpojums.

Māc. E. Pavasars, 209 East 38th St., Hamilton, Ontario.

Hamiltonā, sv. Trīsvienības baznīcā (18 Victoria Ave, So.).

Piektdien, 1. aprīlī, plkst. 7.00 vakarā draudzes bībeles stunda — 20 Carrick Ave.

Māc. Arturs Voitkus, Kristus ev.-lut. latviešu draudze Hamiltonā — 87 Jackson St., W., tel. JA 8-2259

Māc. A. Cops, (118 Isabella St., Toronto, Ont., tel. WA 3-1873, Toronto, Sv. Andreja bazn., Carlton un Jarvis ielu st., tel. WA 4-1563).

Pūpolsvētdienā, 3. aprīlī, pl. 4 pp. Latvijas archibīskapa 85 mūža gadu atceres dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma draudzes vakars ar māc. A. Čopa referātu „Archibīskapa mūža darbs." Piedalās draudzes koris, Ž. Zentiņš — dziesmas un L. Vasariņa — deklamācijas. Tējas galds. Dievkalpojuma kollekte un tējas vakara atlikums Veco ļaužu nama fondam.

Lielajā Piektdienā, 8. aprīlī, pl. 11-os dievkalpojums ar dievgaldu. Dziedās E. Sedliņa.

Pirmajās Lieldienās, 10. aprīlī, plkst. 10-os dievkalpojums.

Svētdien, 17. aprīlī, plkst. 4 pp. dievkalpojums.

Svētdien, 24. aprīlī, plkst. 11-os dievkalpojums.

Māc. A. Lūsis, 50 Dewson St., Toronto, Ont., tel. LO 2510.

Māc. A. Briedis, 50 Dewson St., Toronto, Ont., tel. OL 8171.

Dievkalpojumi Toronto sv. Jāņa draudzē 1955. gada aprīļa mēnesī.

3. aprīlī — Pūpolu svētdienā, pl. 4 pp. dievkalpojums Trīsvienības baznīcā.

Tūlīt pēc dievkalpojuma draudzes vakars, veltīts archibīskapa T. Grīnberga 85 gadu dzimšanas dienas atcerei baznīcas apkašējā zālē. (Referāts, mūzikāli priekšnesumi, tējas galds).

7. aprīlī — Zaļā Ceturtdienā, pl. 6 vakarā dievkalpojums ar dievgaldu sv. Jāņa baznīcā.

8. aprīlī — Lielā Piektdienā, pl. 4 pp. dievkalpojums ar dievgaldu sv. Jāņa baznīcā. Dievkalpojumā dziedās vīru dubultkvartets Kalvis.

10. aprīlī — Lieldienās 1. dievkalpojums plkst. 5.30 no rīta sv. Jāņa baznīcā — māc. A. Lūsis. — Dievkalpojumā dziedās Dainas koris.

10. aprīlī — Lieldienās 2. dievkalpojums plkst. 4 pp. sv. Jāņa baznīcā — māc. A. Briedis.

17. aprīlī — Lieldienu atsvētē pl. 4 pp. dievkalpojums Trīsvienības baznīcā — māc. A. Briedis.

24. aprīlī, plkst. 4 pp. dievkalpojums sv. Jāņa baznīcā — māc. A. Lūsis.

Dievkalpojuma laikā svētdienas skola bērniem un reliģiska satura skaņu filmas izrāde baznīcas apakšējā zālē.

Māc. E. Canne, 11506 109 Ave. Edmonton, Alta. tel. 25081.

Edmontonā, sv. Jāņa baznīcā, — 10759 — 96 ielā, Pūpolu svētdienā, 3. aprīlī, plkst. 4 pp. dievkalpojums veltīts archibīskapa Grīnberga 85 mūža gadiem.

Lielajā Piektdienā, 8. aprīlī, pl. 6.30 vakarā dievkalpojums ar dievgaldu.

Lieldienās, 10. aprīlī, plkst. 1.30 pp. Dziedās dubultkvartets. Pēc tam tējas galds.

Kalgarijā, Pirmā luterāņu baznīcā, sv. Pāvila draudzē, Lielajā Piektdienā, 8. aprīlī, plkst. 10 no rīta, dievkalpojums ar dievgaldu.

Lēsbridžā, Kristus Trīsvienības baznīcā Zaļajā Ceturtdienā, 7. aprīlī, plkst. 7 vakarā dievkalpojums ar dievgaldu.

Māc. Edg. Lange, 73 Putman Ave Apt. 3, Ottawa, Ont.

Otavas latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek Otavā, sv. Pētera baznīcā, Sparks un Bay ielu stūrī.

8. apr. Lielā Piektā dievkalp. ar dievgaldu plkst. 3 pp. Dievgaldniekus lūdz iepriekš pierakstīties. Kollekte misijai.

10. apr. Lieldienu dievkalp. plkst. 5 pp.

24. apr. dievkalpojums pl. 5 pp.

Māc. K. Avotiņš, 1174 West 13 Ave, Vancouver, B.C.

Vankuverā, Kitsilano lut. baznīcā, 12. Ave un Stephens ielas krustojumā.

8. aprīlī, Lielajā Pietdienā dievkalpojums ar dievgaldu.

10. aprīlī Lieldienu svētku dievkalpojums.

Māc. Ed. Ķerģis, 153 Bancroft Dr., Sudbury, Ont., tel. OS 3-3284.

Māc. H. Kušķis (4571 Coolbrook Ave, Montreal, P.Q. tel. DE 8394).

Montreālā, Debesbraukšanas baznīcā, Outremont un Blair Ave stūrī.

TORONTO EVAŅĢELISTU TEMPLĪ

Latviešu dievkalpojums (latv. valodā) Dundas — Bond ielu stūrī, katru svētdienu plkst. 4 pēc pusdienas.

GRĀMATAS BĒRNIEM

J. Širmaņa — Kriksis	$2.00
J. Širmaņa — Kriksis mežmājā	$2.50
J. Sviestiņa — Mana Tēvu zeme, rakstu izlase	$2.50
Usmas zēnu dēkas	$2.80
A. Brigadere — Anneles grāmata ies.	$3.50
E. Lange — Bērnu draugs broš.	$1.80
E. Zicāns — Vieglā gaita	$1.30
Valodiņa broš.	$1.00
M. Timma — Zelta atslēdziņa ies.	$3.50
Vecais abrinieks	$1.10
Andr. Niedra — Zemnieka dēls ies.	$1.00
A. Kronbergs — Zelta atslēdziņa, ābecīte	$1.50
Brāļu Grimmu pasakas, ies.	$4.25
Divkārši Lotīte, ies.	$2.00
Langes — Ticības mācība	$3.40
V. Stēlerte — Zelta circītis	$2.00
A. Andersone — Augsim Latvijai	$1.25
J. Širmanis — Pīkstīte	$2.50
Valdis — Staburaga bērni	$3.80

Kā arī daudz citu vecāku izdevumu grāmatas

ROKDARBIEM UN ATPŪTAI

Modernie rokdarbi, nr. 2., 3. ā	$1.00
Latvju Zeltene, nr. ā	$0.75

Dažādas apsveikumu kartītes. Keramika

Grāmatas izsūtām arī uz rakstveida pieprasījumu

123 Huron St. TORONTO DV Tel EM 8-0792 NO PLKST. 9—18
GRĀMATNĪCĀ

GRĀMATAS CĪŅĀ PAR LATVIJU

J. Veselis — Viesturs Varapoga, romāns	$2.50
A. Rubulis — Ir nāvi uz Tu, romāns	$3.00
A. Šiļķis — Kurzemes cietoksnis I un II ā	$3.50
O. Freivalds — Kurzemes cietoksnis I	$3.80
J. Sudrabiņš — Nīcības viesuļos (Volchova)	$2.90
Ingrida Vīksna — Mums jābrien jūŗā	$3.20
P. Klāns — Rūsa, rom., ies.	$5.60
Ēsots — Leģionāri	$1.50
Ģ. Salnais — Atvars	$2.20
Ģ. Salnais — Vīri	$2.20
J. Sārts — Pievīlie, broš.	$2.00

DV GRĀMATNĪCĀ
123 Huron St., Toronto, Ont. Kanadā,
Pasūtinot pa pastu 10c pasta izdevumiem

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada

Lūdzu izsūtīt man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ

līdz .... uz .... mēnešiem ar šādu adresi:

Mr., Mrs., Miss ....

Adrese: ....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $..........

.... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts ....

ABONĒŠANAS MAKSA: $1.50 par 1 mēn., $4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn.; $16.00 par gadu

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti kārtot savus maksājumus ar apgādu Daugavas Vanags, 123 Huron St., Toronto, Ont., Canada, vai ar galveno pārstāvi ASV — A. LACI, 101 Brightwater Court, Brooklyn 35, N.Y., U.S.A., tel. NI 8-9389

ZVIEDRI TAISĪS CEĻU UZ TRONDHEIMU NORVEĢIJĀ

ĻOTI NOZĪMĪGAS DEBATES ZVIEDRIJAS RIKSDAGĀ

VĒSTULE LATVIJAI AMERIKĀ NO STOKHOLMAS

Tās bija interesantākās un dzīvākās ārpolitiskās debates, kādas jebkad Zviedrijas tautas vietnieku namā bija dzirdētas. Uzmanīgi, bet ar asu skatu pasaules notikumu attīstībā krustojās viedokļi par visiem svarīgākajiem lielās politikas jautājumiem: taktisko atomieroču lielo nozīmi Zviedrijas valsts aizsardzībā, Ziemeļu bloka politiku, tā sauc. Trondheimas projektu par satiksmi ar Trondheimas ostu Norvēģijā, tāpat arī par Vācijas apbruņošanos un tās sekām attiecībā uz ziemeļvalstīm. Gan visi, kas parlamenta debatēs piedalījās, tikpat kā vienbalsīgi palika pie savas no koalīcijām brīvās ārpolitikas viedokļa, un tikai viens vienīgs tautas partijas deputāts atklāti iestājās par Zviedrijas saistīšanos ar Atlantika paktu.

Debates apakšnamā ievadīja ārlietu ministrs Undēns, bet augšnamā pats ministru prezidents Erlanders, abi puslīdz vienādiem argumentiem raksturodami starptautisko stāvokli. Galvenokārt viņu ziņojumi atkārtoja nekomentētus jau zināmos faktus, izvairoties no saistošākiem formulējumiem.

Ārlietu ministram Undēnam bija jāsaņem asāki nekā parasti pārmetumi par zināmu vienpusību ārpolitiskā orientācijā. Par Ziemeļu bloka politiku Undēns aprobežojās ar konstatējumu, ka Ziemeļu padomes un valdību konferences ieteikumi radot reālu pamatu saimnieciskai sadarbībai. Korejā esot uzbūvēts pārāk plašs kontroles aparāts, kurš tomēr nespējot sniegt gaidītos panākumus. Attiecībā uz Eiropas padomi Undēns izteica savas valdības viedokli, ka padomei nav jānodarbojas ar militāriem jautājumiem (!?), bet Rietumu ūnija izrādot pārāk lielu vēlēšanos jaukt kopā abus šos organus. Un tad Undēns runāja par Padomju Savienību, šo Zviedrijā allaž tik vārīgo jautājumu, atkal pārāk rožaini tēlodams, ka Padomju Savienība demonstrējusi vēlēšanos uzlabot attieksmes ar Rietumu demokratiskajām valstīm un šajā ziņā nekas neesot par ļaunu grozījies arī pēc pēdējām pārmaiņām Krievijā. Bet Rietumu demokratijas tomēr neesot šīs jaunās padomju valsts paroles uztvērušas kā pārvētrību parādības bet gan, pavisam otrādi, ka „riņķis ap Austrumu bloku saspiežas vienmēr ciešāks." Kā tas, tā arī Vācijas apbruņošana un tās iesaistīšana NATO Pekingā un Maskavā radījušas dziļu nemieru. Laikam gan Parīzes līgumi tikšot visur ratificēti. Bet tagadējos apstākļos iedoma, ka būtu iespējams panākt sekmīgu lielo valstu konferenci, „diemžēl nav pamatota."

Pret tā formulētiem Undēna politikas ieskatiem tūdaļ sacēlās protesti. Asāk kā parasti vispirms vārdu ņēma tautas partijas līderis prof. Olīns un pārmeta ārlietu ministram vienpusību: pret Rietumu valstīm viņš lietojis uzkrītoši polēmisku toni, bet ļoti uzmanīgu un saudzīgu pret krievu politiku. Un Undēns tālākās debatēs gan, šķiet, mēģināja savus izteicienus korriģēt, bet pretējā puse, prof. Olīns un jau pirms viņa konservatīvo līderis Hjalmarrsons, uzstādīja savas prasības, vispirms, lai visas trīs Skandināvijas valstis būtu pastāvīgā kontaktā jautājumā par to, ja kādā gadījumā ienaidnieks uzbruktu visām trijām valstīm vienā reizē, protams, saskaņojot šo kontaktu ar Zviedrijas no koalīcijām brīvās ārpolitikas kursu. Tālāk valdības opozīcijas runātāji noteikti prasīja Undēna atbildi, vai ir pareizs kādas angļu avīzes ziņojums, ka Zviedrijas sociālistiskā valdība ir pret Vācijas apbruņošanu. Valdībai nevajagot aizmirst, ka tās stāvoklis t. i. apbruņota Vācija, „tikai celtu demokrātisko valstu aizsardzības iespējas pret uzbrukumu Eiropas kontinentam," kas tātad mazinātu jau šāda uzbrukuma iespēju, padarot arī Zviedrijas stāvokli mazāk nedrošu.

Tad opozīcijas runātāji valdībai jautāja, kāds ir viņas viedoklis attiecībā uz atomieroču ražošanu, kāds jautājums Zviedrijā patlaban ir ļoti akūts, sevišķi pēc tam, kad Anglija pieteica savu jauno stratēģiju. Vispārējā atbruņošanās, protams, būtu ļoti apsveicama lieta, teica prof. Olīns, bet tā šobrīd ir tikai ilūzija un vienpusīgā atomieroču aizliegšana būtu īsākais ceļš uz komunistu pasaules kundzību, ievērojot šīs valsts pārākumu konvencionālo ieroču ziņā. Opozīcijas runātāji jautāja, kāds ir valdības viedoklis attiecībā uz aizsardzības ctēm: vai Zviedrijas stāvoklis būs tik nedrošs, ja citām valstīm būs pietiekami daudz taktisko atomieroču, un vai atomieroču pašu zviedru rokās mazinātu uzbrukuma risku vērsties pret Zviedriju?

Uz visiem šiem jautājumiem, kā ministru prezidents Erlanders, tā arī ārlietu ministrs Undēns un aizsardzības ministrs Eriksons palika opozīcijas runātājiem atbildi parādā. Pēdējais tikai pateica, ka jautājums esot pārāk delikāts. Pati Zviedrija nekādus eksperimentus izdarīt nespējot un jāaprobežojoties tikai ar notiekošo faktu reģistrēšanu.

Zināmu pārsteigumu riksdāga deputātiem sagādāja ministru prezidents Erlanders, ieskatīdams par vajadzīgu sniegt paskaidrojumu par savu vidutāja lomu, kādu viņš un Zviedrijas sociāldemokratiskā partija uzņēmusies, lai panāktu angļu un vācu sociāldemokratu viedokļu saskaņošanu Vācijas apbruņošanas jautājumā. „Protams," teica Erlanders, „ka Zviedrijas sociāldemokratija, kas ir atbildīga par valdības politiku, izvairīsies no visa, kas var kompromitēt Zviedrijas ārpolitisko līniju. Bet par savu uzdevumu Zviedrijas sociāldemokratija uzskata joprojām būt vidutājai sociālistiskās internacionāles ietvaros, lai sekmētu miera saglabāšanu."

Visinteresantākais riksdāga debašu iznākums bija tirdzniecības ministra paziņojums, ka jau vistuvākā nākotnē sagaidāms pirmais priekšlikums par satiksmes izbūvēšanu ar Norvēģijas ostu Trondheimu, kas, pēc zviedru un norvēģu ekspertu atzinuma, sākšoties no Ēstersundas uz Trondheimu, pašā Trondheimā izbūvējot iekšējo ostu, lai būtu nodrošināta degvielu piegāde Zviedrijai. Šim projektam Zviedrija piešķir pavisam sevišķu nozīmi arī no militārā viedokļa, ja gadītos, ka Baltijas jūra konflikta gadījumā tiktu noslēgta brīvai satiksmei. Zīmīgi, ka šādu paziņojumu valdība nebija ietvērusi savas ārpolitikas ziņojumā, bet par to likusi referēt tirdzniecības ministram. Tas, acīmredzami, bijis Undēna nodoms, jo pagājušā gadā krievi pret Trondheimas izbūves projektu bija cēluši iebildumus, kādēļ šoreiz Undēns bija gribējis pasvītrot, ka izbūves projektam nav militāra rakstura. „Tad jau," piebilst Undēnam allaž nedraudzīgais Dagens Nyheter, „arī citus svarīgus jautājumus, aiz tiem pašiem iemesliem, varēja novilcināt un pamest nākošiem laikiem!"

B. Zv.

Nepatīkami iztraucēts filologs

(Pārnesums no 3. lpp.)

tad viņš viegli būtu atradis tādus kopējus sanskrita un latviešu vārdus kā mūra māja, mūra siena un mūra būve, kas dod norādījumu, ka šādu celtņu varbūtība nebūt nav izslēgta. Āriešu mājas jautājums joprojām atrodas pētniecības stāvoklī, Rigvedā tāda minēta kā „tri vartana," ko valodnieki iztulko kā celtni ar trim spārniem, tātad kā dižu. To apstiprina mana darba 22 uz būvniecību attiecīgie kopējie sanskrita un latviešu vārdi (sk. 18, 19., 20. un 21. lpp).

B. Jēgers ar nodomu sagroza manus vietu vārdu skaidrojumus: to viņš dara Laika 8. janvāra numurā ar vietvārdu piedēkli — āņi un Latvijas 9. febr. n-rā ar vārdu „ga", ko Rīgas atrisinājumā esmu ņēmis ne kā „gāju," bet gan vietas (situate, site) nozīmē, minēdams kā piemēru vietvārdu Madhyaga, Indijā (sk. 49. lpp.). Upju nosaukumos ga nozīmē gāju, bet ne vietvārdos. B. Jēgeram pašam nav nekāda izskaidrojuma šo vietvārdu izcelšanās jautājumā un viņš nemin arī citu izskaidrojumu, bet atļaujas kaili apgalvot, ka mani skaidrojumi nav pieņemami. Šāda pieeja neko neizskaidro un neko neapgāž.

K. Lazdiņš, B.Sc. (Com.)

Kad maršalu Žukovu iecēla par Padomijas kaŗa ministru

Es jums, kungi, lielas cerības nevaru dot, taču man liekas, ka zem maršala ordeņu blāķa sadzirdami vāji sirdspuksti.

APKĀRT ZEMES LODEI

• No Vīnes ziņo, ka krievu okupācijas iestādes Austrijā pēdējā laikā apķīlājušas daudzus laikrakstus, izraisot asus izdevēju protestus. Austrijas laikrakstu izdevēju apvienība apellējusi pie valsts kanclera Raabes, lūdzot iesniegt Sabiedroto padomei protestu. Tiek apķīlāti ne tikai atsevišķi laikrakstu numuri, bet arī apturēta iznākšana. Protests pamatots ar to, ka laikrakstu apturēšana ir pretrunā ne tikai ar Austrijas, bet arī ar pašu sabiedroto 1945. gada noteikumiem par presi.

• Western Elektronic izstādē Losandželosā demonstrēts televīzijas telefons, kurā runātāji viens otru redz. Šāds televīzijas ekrāns noder arī iepazīstināšanai ar dokumentiem. To pašu ekranu iespējams lietot kārtējās televīzijas programmas uztveršanai.

• Wright Air Development Center atradis metodi gaismas pārvēršanai elektriskā enerģijā. Pagaidām mēģinājumi devuši iespēju ar šādā veidā iegūto elektrisko enerģiju dzīt mazu pulksteņa mēchanisma motoru. Paredzams, ka drīzumā radīsies iespēja gaismas enerģiju izmantot plašākos apmēros.

LNC KONGRESA ATZINUMU LIETĀ

Latviešu nacionālā centra ASV galvenā valde mūs lūdz ievietot sekojošu aizrādījumu:

„LNC kongresā 12. februārī Ņujorkā pieņemtie atzinumi, pareizāki sakot, daži to punkti, radījuši zināmās aprindās lielu neapmierinātību. Skaidrības labā gribam iepazīstināt sabiedrību ar šo atzinumu svarīgākiem punktiem.

Mūsu nostāju latviešu trimdinieku savstarpējo attieksmju veidošanā nosaka sekojošais (2) punkts: „Lai sekmīgāki varētu cīnīties pret mūsu tautas ienaidniekiem, mēs aicinām latviešus ārpus dzimtenes ievērot savstarpējo cieņu un iecietību pret citādi domājošiem tautiešiem. Ir dabiska parādība, ka katrā demokratiskā sabiedrībā izpaužas dažādi uzskati, un tādēļ pretējo uzskatu aizstāvji nav jāpielīdzina ienaidniekiem. Mēs asi nosodām demagoģiju un negodīgus paņēmienus, kādus daži mūsu politiķi lieto pret citu grupu pārstāvjiem."

ALA's centrālās valdes sēdē bija izteikti pārmetumi 5. pantam, kurā teikts: „Atbalstām un respektējam latviešu organizācijas ASV, kā Amerikas latviešu apvienību (ALA), Komiteju Latvijas brīvībai (KLB) un latviešu līdzdalību Apspiesto Eiropas nāciju asamblejā, bet izsakām dziļu neapmierinātību, ka visās šinīs organizācijās personālais sastāvs ir tāds, kas piešķir noteikšanu vienas politiskās partijas locekļiem. Šis apstāklis kavē ārpus dzimtenes esošo latviešu nacionālās sadarbības un vienotības izveidošanu un pamudina daudzus tautiešus atturēties no aktīvas līdzdalības kopējā cīņā par latviešu lietu. Mēs noteikti iestājamies par to, lai izraugot kandidātu kādam postenim pirmā kārtā ievēro kandidāta spējas un viņa piemērotību amatam, bet neuzskatītu par izšķirēju faktoru kandidāta piederību noteiktai politiskai partijai."

Pie šī panta papildus varam paskaidrot, ka atzinumos nav domāta politiska partija stingri formālā nozīmē, kā mēs to sapratām dzimtenē, bet ar to ir domāts zināms politisks nogrupējums dažu autoritārā režīma propagandētāju vadībā, kas iziet uz to, lai iegūtu noteikšanu visās latviešu trimdas vadītājās organizācijās un kultivē neiecietību pret citādi domājošiem latviešiem.

Atzinumos tālāk ietilpināta virkne konstruktīvu ierosinājumu nolūkā veicināt ALA's, kā latviešu augstākās organizācijas ASV darbu, un stiprināt tās prestižu. Atzīstot, ka mūsu svarīgākais uzdevums latvietības saglabāšanai ir jaunatnes audzināšana, LNC aicina visnopietnāko vērību piešķirt bērnu un jauniešu vasaras koloniju ierīkošanai. Ieteikts pie ALA's nodibināt atsevišķu Jaunatnes audzināšanas biroju.

Ievērojot, ka ASV rietumos un vidienā dzīvojošiem latviešiem lielo attālumu dēļ nav iespējams tik aktīvi piedalīties latviešu sabiedriskajā dzīvē kā latviešiem ASV austrumos, ieteikts rīkot latviešu dienas attālākos centros, sasaucot apkārtējo latviešu organizāciju pārstāvju apspriedi, kas būtu apvienota ar lokāliem dziesmu svētkiem, teātŗa izrādi vai sporta svētkiem.

Lai vairotu interesi pret ALA'u, LNC atzīst par vēlamu ALA's centrālo valdi ievēlēt vispārējās vēlēšanās, kā to dara igauņi ASV un turpmāk darīs arī lietuvieši."

PIEKTAIS KONTINENTS

Austrālija iet pretim kultūrālam un saimnieciskam uzplaukumam

Lai paplašinātu savu rūpniecību, Austrālijas valdība 1955. gadā no Šveices aizņēmusies 60 miljonu franku, kas atbilst 25,25 miljoniem Kanadas dolaru. Austrālija, ieskaitot Tasmānijas salu, aptveŗ 2.974.-581 kvadrātjūdzes, ir apm. 3/4 no Eiropas platības. Plaši centrālās Austrālijas apgabali ir neauglīgi un tuksnešaini, galvenokārt izmanto piekrastes apgabalus. Iedzīvotāju skaits pēc 1954. gada tautas skaitīšanas datiem ir 8.983.000. Laikā no 1947. gadā iedzīvotāju pieaugums bija 1.404.000, no tiem puse imigrējuši. Austrālijas tautas ienākums strauji pieaug. Ja 1938.-39. gadā to tas $2.106.000.000, tad 1953.-54. gadā tas jau sasniedza $101.952.000.000. Svarīgākais Austrālijas ienākuma avots ir lopkopība, īpaši aitkopība. Lielākā daļa iegūtās vilnas tiek eksportēta. Otrā vietā stāv kviešu ražošana, bet pārējie svarīgākie lauksaimniecības ražojumi ir sviests, siers un gaļas izstrādājumi. Ievērojama ir arī žāvēto augļu produkcija. Zemes bagātību izmantošana strauji attīstās un produkcija no $73,98 miljoniem 1938-39. gadā uzkāpusi uz $296,19 milj. 1952.-53. gadā. Rūpniecība 1938-39. gadā devusi $549,18 milj., bet 1952.-53. gadā $2923,83 milj. Totālais saimniecisko nozaŗu ienākums no $1048,68 milj. 1938. gadā sasniedzis $1971,57 milj. 1953. gadā. No izrakteņiem galvenokārt iegūst vaŗu, zeltu, svinu, dzelzi, cinku, akmeņogles un brūnogles. Kaŗa laikā Austrālijas rūpniecība spēji uzplauka un rūpniecības ražojumu vērtība pārsniedza lauksaimniecībā iegūto produktu vērtību. Arī iedzīvotāju skaita pieaugums labvēlīgi ietekmē rūpniecības attīstību. 1938. gadā 29.-941 fabrikas nodarbināja 565.106 personu, bet 1953. gadā šis skaitlis bija jau 47.719—ar 933.218 strādājošiem. Spēcīgākā rūpniecības nozare Austrālijā ir metallapstrādāšana, mašīnrūpniecība un satiksmes līdzekļu rūpniecība. Tālāk seko pārtikas, apģērbu, papīrrūpniecība, ķīmiskā, kokapstrādāšanas un tekstilrūpniecība. Austrālijas dzelzceļi, ceļi, kuģniecība, gaisa satiksme pa lielākai daļai ir valsts īpašumā vai kontrolē. Pēdējos 5 gadus valsts daudz dara satiksmes paplašināšanai un modernizēšanai, izdodot šīm vajadzībām lielus līdzekļus. Visas lielākās pilsētas savienotas ar gaisa satiksmi, kas pastāv arī ar citiem kontinentiem. Austrālijas eksports pa lielākai daļai pārsniedz importu: 1953./54. gadā eksporta kopsumma dolaros bija 2.242,62 milj., bet imports 1338,97 milj. dol. Austrālijas valdības budžets no 1950. — 1954. gadam uzrāda ievērojamu pārpalikumu, Valsts ienēmumus galvenokārt dod muita, nodevas no patēriņa precēm, ienākuma nodokļiem, valsts uzņēmumiem utt. Lielākais izdevumu postenis šinī gadā paredzēts aizsardzībai — 900 miljonu dolaru, kam vēl jāpieskaita 500 milj. dolaru, kas netieši skaŗ valsts aizsardzības nozares. 1954./55. g. izdevumu kopsumma paredzēta — 2739,96 milj. dol. Straujais iedzīvotāju pieaugums Austrālijā spiež valsti nopietni rūpēties, lai arī saimnieciskās dzīves nozares attiecīgi paplašinātos un spētu apmierināt pieaugošās prasības. Straujā rūpniecības attīstība prasa milzu kapitālieguldījumus, bet kapitāla pieprasījums pārsniedz piedāvājuma iespējas, kāpēc valsts bija spiesta ķerties pie ārējā aizņēmuma. Pēdējo 5 gadu laikā valsts dažādās dzīves nozarēs ieguldījusi milzīgus līdzekļus. Par aizņēmumu Šveicē Austrālija maksās 3 3/4 proc., tas atmaksājams līdz 1970. g. 1. martam. Izsekojot skaitļu rindām, kas raksturo Austrālijas augšupeju, jājāatzīst, ka Austrālijas saimnieciskā un kultūrālā dzīve iet milzu soļiem uz priekšu. Ja reizēm dzirdam par it kā bezdarbu Austrālijā un citām grūtībām, tad tā ir tikai pārejoša parādība: ikvienam šinī zemē paveŗas vislielākās iespējas dažādās dzīves nozarēs.

Jauna spēkstacija Kanadā

Augustā sāks darboties Britu Kolumbijā Kemano spēkstacija. Spēkstaciju sāka celt pirms 3 gadiem, tajā ieguldīti jau 275 milj. dolaru. Milzīgo turbīnu dzīšanai izmanto ūdeni, kas krīt no 2.600 pēdu augstuma. Ar spēkstacijas enerģiju gadā ražos 91.500 to alumīnija, bet pēc galīgas iekārtošanās šis daudzums palielināsies līdz 550 tūkst. to.

PĒC GADSVĒTKU BALLES

Tītonā iepirkties gājis Antons Nopūta, baigos muduļus skicējusi Zete Palete

Pigbridžas Biedrošanās Biedrības gada svētku balle solījās kļūt par vietējās sabiedriskās dzīves devīto vilni, jo ielūgumos un apkārtrakstos bija rakstīts „P.S.N.B. Vakara tērpi vēlami."

„Tas tāpat kā savā laikā Rīgas pilī," Taisnība, kam tādas lietas nebija svešas, stāstīja Žēlastībai un Lampatānam, „tur mana krusttēva draugs arī reiz bija, un tad arī visi bijuši vakara tērpos."

„Labi jau ir," Žēlastība par visu šo lietu bija domīgs, „labi jau ir. Bet padomā, ko tādas lupatas maksā! Un ja tur vēl kaut cik drēbes bijis tādā vakara tērpā!"

„Jā, traki gan," Lampatāns piekrita, „mana brūte arī reiz tādā bija uzcirtusies — toreiz, kad pie kungiem domestikos bija un tie aizbrauca uz Floridu — no tērpa es tur arī gan daudz nekā nemanīju."

„Traki gan, traki gan," Žēlastība nerima sūkstīties, „kur to naudu pieņems? Man pašam — kas man? Melnais praciņš mugurā un — aiziet! Bet šai!"

„Traki, traki..." Lampatāns pēpeši sāka mēdīties, jo nevilus viņam radās sajūta, ka šoreiz viņš pārāks par draugiem, „ja nezin' — papras' man! Tērpi nemaksā neko. Vajag' tik zināt!"

„Ko nu tarkšķi!" Žēlastības balsī bija neslēpts īgnums par tik aplamu valodu, „ko tu, vecpuisis, zini par sieviešu tērpu cenām"

„A vot, ka zin!" Lampatāns par savu lietu bija drošs. Lēni un cienīgi satinis cigareti, iepīpējis un pienācīgi noklepojies viņš sāka stāstīt kā viņa brūte daroties, kad jāejot uz ballīti: aizejot uz lielo Tītona veikalu, paņemot tērpu, kāds vien patīkot, izdancojoties un pirmdienā nesot atpakaļ.

„Tad viņa tik pasaka ai čendžen maindu, un Tītons naudu atmaksā paklanīdamies. Tik vien ir kā dancojot jāmanās, lai kāds dzērumā neuzkāpj uz tām parpalām un neieplēš robu. Tāpēc jāņem vienmēr tādi brunči, kas daudz pa zemi nevazājas," Lampatāns nobeidza savu stāstījumu.

„Tā ir blēdība," Taisnība izlikās sašutis, „tā ir krāpšana ar iepriekšēju nodomu un tāpēc sodāma."

„Kāda tur krāpšana?" Žēlastība bija uztvēris Lampatāna domas ģenialitāti, „krāpšana būtu, ja brunčus neatdotu un naudu arī neatblēdītu atpakaļ. Bet tā: vienam brunči, otram nauda — un otrādi."

„Varbūt ar'?" Taisnība kļuva domīgs, „ja tā labi padomā — tā iznāk tāda vērtību transakcija."

„Nu!" Lampatāns priecīgi iesaucās, „Trāpīts! Taisni akcija — nekas vairāk"!

Visi trīs nosprieda, ka šoreiz sagādās sieviešiem pārsteigumu un paši ies pie Tītona izmeklēt tērpus pa savai gaumei.

„Un tad tā kā mūvijās rāda," Žēlastība par ideju bija sajūsmā, „pāriet mājā, liela kārba padusē, noliek sievai priekšā, un pats tad tikai kā gailēns palēkā apkārt un uzgrūž buču uz galvas vidus. Ek!"

Veikalā tomēr radās jaunas problēmas. Sievu augumus viņi vēl kaut kā prata novērtēt, bet kad pārdevējas prašņāja, kāda stila un krāsas brunčus šie gribot, tad radās neskaidrība.

„Es savējās patikšanu zinu," Žēlastība bija drošs, „jo mazāk drēbes, jo labāk. Tagad, pēc puikas atskriešanas nav arī vairs tik kaulaina, ka būtu jākaunas rādīt."

Runāja visi šā un tā, bet nekādā skaidrībā netika, līdz Lampatāns no kāda skapja izmakšķerēja trīs gluži vienādas, rožainas plānas drēbītes un tīkliņu kombinācijas.

„Te viņas ir!" viņš priecīgi iesaucās, „ņems šitās!"

Bet tās jau visas trīs gluži vienādas!" Taisnība šaubījās.

Lampatāns tomēr tērpus vairs vaļā nelaida. Avīzēs iespiestajās bildēs esot skaidri redzams, ka visās lielajās kāzās brūtes māsām esot vienādi tērpi mugurā.

„Vai tie nav vakara tērpi, kas tām mugurā? Vai tās nezina kā vajaga? Un vai tie nav smalki ļaudis?" viņš nobeidza savu pierādījumu virkni.

Kad tērpi bija pārnesti mājās, vīriem tomēr sākās jaunas nedienas: sievieši nebūt neuzvedās tā, kā Žēlastība, filmas saskatījies, bija iedomājies, bet turēja vīrus aizdomās, ka tie ar jauniem tērpiem grib izpirkt kādu palaidnību. Pagāja labs laiks, kamēr tām ieskaidroja, ka jaunie tērpi ņemti, tā sakot, taupīšanas nolūkā.

Pienāca balles diena. Taisnība, kam bija uzticēts biļešu kontroliera amats, jau no paša rīta bija ļoti satraukts.

„Es tomēr stāvēšu pie durvīm kreisajā pusē," viņš jau trešo reizi zvanīja Pusmucai, „tā būs ērtāk. Ja, piemēram, kāds man gribēs roku dot, tad man tikai drusku jāpagriežas pa labi. Ja, turpretī, es stāvu labajā..."

„Stāvi kaut vai ellē kājām gaisā!" Pusmuca nevajadzīgi sapīka un nosvieda klausuli.

„Tāds kā!" Taisnība brīnījās, „būs pilnsapulcē jāziņo. Nav ne mazākās intereses par biedrības lietām. Jāiet aprunāties ar Lampatānu, tas viņu toreiz ievēlēja."

Bet Taisnība tālu netika. Sieva viņu vēl laikā notvēra.

„Kur tu? Aizvazāsies atkal līdz vakaram, un es lai viena mokos ģērbdamās?"

Taisnība nopūtās, paklausīja un pacietīgi gaidīja sievu saģērbjamies, jo zināja, ka paša mājās viņam drošākā vieta bija klausītājos. Tikai kad sieva pēc korsetes sašņorēšanas grasījās tūlīt vilkt mēteli mugurā, viņš nenocietās:

„Vai tu vairāk nekā mugurā nevilksi? Mēteli sēdēsi?"

„Tāds kā!" Taisnībene koķeti pašūpojās gurnos, „Tu gribi, lai es jauno tērpu zem mēteļa saburzu? Lai es tur zālē ieeju kā veca avīze?"

Balles namā nonākusi, Taisnībene joņiem vien devās uz dāmu istabu pārģērbties, bet Taisnība pats ieņēma savu vietu pie durvīm. Kad pēc laba brīža atnāca Žēlastības. Taisnībene jau sen bija no dāmu istabas atgriezusies un Taisnība, viņu jaunajā tērpā apskatot, par vakara tērpiem nosprieda:

„Jo tur mazāk drēbes, jo viņi dārgāki. Labi vēl, ka par šito dabūs naudu atpakaļ. Lampatānam dažreiz uznāk tīri labas domas."

Žīlastībene, izrādījās, bija domājusi to pašu domu, ko Taisnībene, un kā nākusi, tā aiznesās uz dāmu istabu. Žēlastība pats ar Taisnību sapīpēja un runāja vīru valodas. Kad beidzot viņš redzēja sievu atgriežamies no dāmu istabas, arī viņš atzina:

„Traks gan tas bruncis: priekšpusē nav gandrīz nekā, mugurpusē vēl mazāk, un cauri arī var redzēt."

Šai brīdī no zāles atgriezās Taisnībene, lai paskatītos, kas notiek pie ieejas — un sava vīra darbības rajonā, durvīs, saskrējās krūtīs ar Žēlastībeni. Dāmu lūpiņas it kā paverās sveicienam un acis uzsmaidīja, bet tad, kādas neredzamas varas virzītas, sāka slīdēt pāri konkurentes kailajiem pleciem, pāri krūtīm, pāri nailona un metalla stīpu sažņaugtajiem viduķļiem, pāri gurniem — un atpakaļ. Kad acis beidzot atkal sastapās, tajās smaids bija izdzisis, un tā vietā spīguļoja metalliska liesma.

„Jūs"!
„Jūs"!!
„Jūs"!!!

Trešā sauciena autore bija Lampatāna brūte, kas nemanot bija pienākusi iestrajam svētku viesu bariņam klāt.

Protams, no palikšanas ballē nekas vairs nesanāca. Īstenībā tas būtu bijis mazākais ļaunums, jo sieviešus mājās aizveduši, vīri atkal atgriezās izpildīt dienesta pienākumus: Taisnība stāvēt pie durvīm, Lampatāns pārdod šņabja „tiketus" un Žēlastība, kam bija ļoti stipra balss, izsaukt zālē, ja kāds kaut ko pazaudējis, bet nepatīkami bija, ka visas trīs, kā norunājušas, mājās tērpus nebija vis lēni un prātīgi noģērbušas, bet ar dusmām un varmācību rāvušas nost. Plīstošās drēbes švirkstēšana dāmu ausīs bija kā policijas sunim asins smaka, un kad viss tērps no miesas bija nost, tad tas vairs nebija tērps, bet lielāku un mazāku ielāpu kaudzīte.

„Šitās drazas pat Tītons vairs neņems atpakaļ," Žēlastība drūmi prātoja, „traka nauda, traka nauda! Un par baltu velti!"

„Tā ir visa tava vaina," Taisnība sunīja Lampatānu, „kas nu ir? Te tev ir balle un smalkums! Te tev ir bildes avīzēs!"

„Es tikai nesaprotu ko viņas mājās skrēja? Lampatāns brīnījās, „vai mēs skrienam prom, ja mums visiem melnas praciņas trāpījušās"?

Augusts Nopūta

SPORTS

SĀKUŠĀS OTRĀ APĻA SPĒLES

Sestdien, 19. martā, sākās senioru grupas otrā apļa spēles. Sacīkste notika Centrālā YCMAs vingrotavā, kur TLSK satikās ar Tridentu. Pēdējais uzvarēja TLSK trijos setos, TLSK nebija pilnā sastāvā.

KAS BŪS KANADAS MEISTARS VOLEJBOLĀ?

Toronto volejbola meistarībā augstākā līgā (senioros) šogad piedalās pavisam 6 vienības. No latviešiem šinī līgā spēlē Latviešu YMCA un Toronto latviešu sporta kluba komanda. Vērojot meistarības spēles tā vien liekas, ka vispārējais vienību spēju līmenis ir it kā slīdējis, izņemot YCMAs igauņus. Iepriekšējā sezonā meistarvienībai bija arī divas spēles, kurās tai iznāca mazliet cīnīties, bet šogad tā visas spēles uzvarēja bez grūtībām. Vāji šogad veicies TLSK, kas, šķiet, zaudējis ticību sev. Dažreiz neizprotami, ka pēc tīri jauki nospēlēta seta seko lūzums un spēle tiek zaudēta gandrīz bez cīņas. Reizē ar 1. spēļu apli noslēgusies Toronto meistarība, un ar piecām uzvarām Toronto meistara godu atkal izcīnījuši YMCAs igauņi, Otrā vietā ar 4 uzvarām un 1 zaudējumu seko Latviešu YMCAa, trešā — Kalevs ar 2 uzvarām un 3 zaudējumiem, 4. — Sokoli ar 2 uzvarām un 3 zaudējumiem, 5. — TLSK, kas zaudējis 4 spēles, bet uzvarējis Trident vienību, atstājot to pēdējā vietā ar vienu uzvaru pār Kalevu. Otrā apļa spēlēm beidzoties, 2 pirmās vienības spēlēs dēļ Kanadas meistara goda.

ŠACHS

Vašingtonas valsts šachistu apvienība nesen bija rīkojusi šī gada lielāko turnīru, kurā mūsu šacha „dūzis" Elmārs Zemgalis izcīnīja Puget Sound (Rietumpiekrastes) šacha čempiona titulu un 100 dolaru naudas balvu.

Pagājušā gadā iegūto čempiona titulu godam aizstāvēja jaunās paaudzes „cietais rieksts" Viktors Pūpols, kurš šogad ierindojās 3. vietā. Jāpiemin, ka Viktoram Pūpolam vēl pieder Vašingtonas valsts jaunatnes meistara nosaukums.

Šai turnīrā piedalījās vairākas amerikāņu „slavenības", kas cīnījušās starptautiskās sacīkstēs ASV komandā.

Amerikāņu prese bija ievietojusi Elmāra Zemgaļa foto uzņēmumu un cildināja par „European Chess Master."

G. A.

LUNSKY OPTIĶIS
WA 1-3924 470 College St.
Pārbaudām acis. Pagatavojam brilles visiem redzes defektiem.
Runājam vācu, krievu, poļu, kā arī citās valodās

ZENTAS MAURIŅAS GRĀMATAS:

CILVĒCES SARGI	$3.50
PILSĒTAS UN CILVĒKI	$3.45
BALTAIS CEĻŠ	$2.30
DANTE	$2.60
TRAĢISKAIS SKAISTUMS	$2.80
DZĪVES APLIECINĀTĀJI	$2.30

DABŪJAMAS
DV GRĀMATNĪCĀ
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada
Pasūtinātājiem pa pastu plūs 10c pasta izdev.